༄༅། །མཎྜལ། །

mandel

།ས་གཞི་སྤོས་ཀྱིས་བྱུགས་ཤིང་མེ་ཏོག་བཀྲམ།

sashi pukyi jukshing metok tram,

།རི་རབ་གླིང་བཞི་ཉི་ཟླས་བརྒྱན་པ་འདི།

rirab lingshi nyinde gyenpa di,

།སངས་རྒྱས་ཞིང་དུ་དམིགས་ཏེ་དབུལ་བར་བགྱི།

sangye shingdu mikte ulwar gyi,

།འགྲོ་ཀུན་རྣམ་དག་ཞིང་ལ་སྤྱོད་པར་ཤོག །།

drokun namdak shingla chupar shok.

།ཨི་དཾ་གུ་རུ་རཏྣ་མཎྜ་ལ་ཀཾ་ནིརྻ་ཏ་ཡ་མི། །

Idam guru ratna mandalakam niryatayami.

Offering the Mandala

Here is the great Earth,
Filled with the smell of incense,
Covered with a blanket of flowers,

The Great Mountain,
The Four Continents,
Wearing a jewel
Of the Sun, and Moon.

In my mind I make them
The Paradise of a Buddha,
And offer it all to You.

By this deed
May every living being
Experience
The Pure World.

Idam guru ratna mandalakam niryatayami.

༄༅། །སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད། །

kyabdro semkye

།སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་ཚོགས་ཀྱི་མཆོག་རྣམས་ལ།

sangye chudang tsokyi choknam la,

།བྱང་ཆུབ་བར་དུ་བདག་ནི་སྐྱབས་སུ་མཆིས།

jangchub bardu dakni kyabsu chi,

།བདག་གིས་སྦྱིན་སོགས་བགྱིས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱིས།

dakki jinsok gyipay sunam kyi,

།འགྲོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པར་ཤོག །།

drola penchir sangye druppar shok.

Refuge and The Wish

I go for refuge
To the Buddha, Dharma, and Sangha
Until I achieve enlightenment.

By the power
Of the goodness that I do
In giving and the rest,

May I reach Buddhahood
For the sake
Of every living being.

༄༅། །བསྔོ་བ། །

ngowa

།དགེ་བ་འདི་ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན།

gewa diyi kyewo kun,

།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་རྫོགས་ཤིང་།

sunam yeshe tsok-dzok shing,

།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི།

sunam yeshe lejung way,

།དམ་པ་སྐུ་གཉིས་འཐོབ་པར་ཤོག །།

dampa kunyi topar shok.

Dedication of the Goodness of a Deed

By the goodness
Of what I have just done
May all beings

Complete the collection
Of merit and wisdom,

And thus gain the two
Ultimate bodies
That merit and wisdom make.

༄༅། །མཆོད་པ། །

chupa

།སྟོན་པ་བླ་མེད་སངས་རྒྱས་རིན་པོ་ཆེ།

tonpa lame sanggye rinpoche,

།སྐྱོབ་པ་བླ་མེད་དམ་ཆོས་རིན་པོ་ཆེ།

kyoppa lame damchu rinpoche,

།འདྲེན་པ་བླ་མེད་དགེ་འདུན་རིན་པོ་ཆེ།

drenpa lame gendun rinpoche,

།སྐྱབས་གནས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་མཆོད་པ་འབུལ།

kyabne konchok sumla chupa bul.

A Buddhist Grace

I offer this
To the Teacher
Higher than any other,
The precious Buddha.

I offer this
To the protection
Higher than any other,
The precious Dharma.

I offer this
To the guides
Higher than any other,
The precious Sangha.

I offer this
To the places of refuge,
To the Three Jewels,
Rare and supreme.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence
Level Two of Higher Knowledge (Abhidharma)

Class Syllabus

Reading One
Subject: Review of syllabus, schedule, and class rules; introduction to the desire and form realms.

Reading: The *Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha)* of Master Vasubandhu (c. 350 AD), Chapter III, lines 1-8; with commentary from the *Illumination of the Path to Freedom (mDzod-ţik thar-lam gsal-byed)* by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama (1391-1474).

Reading Two
Subject: Introduction to the formless realm; the five different births; the ways of taking birth; pre-knowledge of your birth

Reading: The *Treasure House,* Chapter III, lines 9-16, 31-36, 61-68; with commentary from the *Illumination of the Path.*

Reading Three
Subject: The lives of craving spirits, and animals.

Reading: The *Great Book on the Steps of the Teaching (bsTan-rim chen-mo),* by Geshe Drolungpa (c. 1100 AD), folios 83b-86a.

Reading Four
Subject: The lives of humans, and pleasure beings.

Reading: The *Path of Ease (bDe-lam),* by His Holiness the First Panchen Lama, Lobsang Chukyi Gyeltsen (1567?-1662); with a selection from the *Chest of Riches (Rin-chen bang-mdzod),* a commentary on this work by Master Ngulchu Dharma Bhadra (1772-1851), folios 61a-64b.

Reading Five

Subject: All about the beings living in the intermediate state (the *bardo*): their basic natures; logical and scriptural proofs for their existence; what their bodies look like; their other features; and how these beings find their next birth.

Reading: The *Treasure House,* Chapter III, lines 37-60; with commentary from the *Illumination of the Path.*

Reading Six

Subject: The types of sustenance, and a general description of the physical world.

Reading: The *Treasure House,* Chapter III, lines 152-158, and 177-230; with commentary from the *Illumination of the Path.*

Reading Seven

Subject: The lives of hellbeings.

Reading: The *Treasure House,* Chapter III, lines 231-238; with commentary from the *Illumination of the Path.*

Reading Eight

Subject: A description of time and space; the concept of an eon (*kalpa*); an explanation of the eons of destruction, formation, and continuation; a great eon, and the coming of a Buddha.

Reading: The *Treasure House,* Chapter III, lines 358-376; with commentary from the *Illumination of the Path.*

Reading Nine

Subject: The meditation on death, part one: problems of not thinking about death; benefits of thinking about death; how to start thinking about death; first of the three principles of death.

Reading: The *Great Book on the Steps of the Path,* by Je Tsongkapa (1357-1419), pages 98-108.

Reading Ten

Subject: Second and third of the three principles of death; and the three resolutions.

Reading: The *Great Book on the Steps of the Path,* pages 108-114.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading One: Introduction to the desire and form realms

The following selection is taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

****

༄༅། །གསུམ་པ་འཇིག་རྟེན་བསྟན་པའི་གནས་བཤད་པ་ལ་གཉིས། གང་སྐྱེ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། གང་དུ་སྐྱེ་བ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། དབྱེ་བ། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར། རང་བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། ཁམས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། འགྲོ་བ་ལྔར་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི།

The third chapter [of the *Treasure House of Higher Knowledge*] is called "A Presentation of the World," and our discussion of it has two parts: (1) an explanation of the world of living beings—those who are taking birth, and (2) an explanation of the world that acts as their container—the place in which they're born. The living beings we will treat in three steps: their different divisions, various features, and an in-depth explanation of their basic nature. The first step itself covers first the division of beings into those of the three realms, and then their division into the five types of birth.

1
The Desire Realm

།དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་དུད་འགྲོ་དང་།
།མི་རྣམས་དང་ནི་ལྷ་དྲུག་དག
།འདོད་པའི་ཁམས་ཡིན་དམྱལ་བ་དང་།
།གླིང་དབྱེ་བ་ལས་དེ་ཉི་ཤུ།

Hell beings, craving spirits, animals,
Men, six different types of pleasure beings:
These are the realm of desire. They are twenty
By dividing up hell and the continents.
[III.1-4]

ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་ཉོན་མོངས་ཅན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་སེམས་བྱུང་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་ན། ཁམས་གསུམ་པོ་དེ་གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདོད་པ་དང་། གཟུགས་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་སོ། །དང་པོ་ནི།

One may begin with the following question:

> Above, [in line 292 of the second chapter,] you mentioned "states of mental affliction with three realms." With these and other references you have been indicating that the mind and mental functions, as well as other objects, may be divided into categories that relate to three different realms. Just what are these three realms?

These three are the desire realm, the form realm, and the formless realm. We'll start by describing the first of them.

དགའ་བ་མེད་པས་ན་དམྱལ་བ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དེར་སོང་བས་སམ་ཤིན་ཏུ་སྐོམ་པས་ན་ཡི་དྭགས། དུད་དེ་འགྲོ་བས་ན་དུད་འགྲོ་རྣམས་དང་། ཡིད་ཤས་ཆེ་བས་ན་མི་རྣམས་དང་། ཁྱིམ་ནམ་མཁའ་ལ་ཡོད་པས་ནི་འདོད་ལྷ་དྲུག་དག་འདོད་པའི་ཁམས

ཡིན་ནོ།

Hell beings [Sanskrit: *naraka*] are so called because they live without [Skt: *na*] any comfort [Skt: *rañj*]. **Craving spirits** [*preta*] are so called either because they come to their state without turning back [*apunarāvṛt*] or because they are overcome [*parīta*] by thirst. **Animals** [*tiryañca*] are given this name because they go along on all fours, in a bent-over position [*tiryac*]. **Men** get their name from their *men*tal prowess [the Sanskrit etymology also holds in English], and the **six different types of pleasure beings** or gods [*divaukas*] of the desire realm are so called because their homes are in the sky [*div*]. **These are the realm of desire.**

།ཡང་ན་འདོད་ཁམས་དེ་ལ་རིས་ཉི་ཤུར་དབྱེར་ཡོད་དེ། དམྱལ་བ་ལ་ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་བས་ངན་སོང་བ་བཅུ་དང་། མི་ལ་གླིང་བཞིར་དབྱེ་བ་ལས་བདེ་འགྲོའི་གནས་བཅུ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་དང་ཉི་ཚེ་བ་གྲངས་ལོགས་སུ་མི་འདྲེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དང་པོ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་པ་ཚེ་དང་གནས་ལ་སོགས་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ།

The realm of desire may also be divided into **twenty** different classes of beings. **By dividing hell** into the eight hot hells, we get a total of ten different births of misery. **By dividing** human beings up into those belonging to each of **the** four **continents,** we get a total of ten happy kinds of birth. There is a reason why we make no separate count of the eight cold hells and various partial hells: the former are not the principal hells, and the latter are indefinite as to lifespans, locations, and so on.

།སའི་དངོས་གཞི་ལས་འདོད་ཁམས་དེ་ལ་སུམ་ཅུ་སོ་དྲུག་བཤད་དེ། དུད་འགྲོ་གནས་མ་ངེས་པས་མ་བགྲངས་ཤིང་། ཚ་དམྱལ་བརྒྱད། གྲང་དམྱལ་བརྒྱད། ཡི་དྭགས། ལྷ་མ་ཡིན་ཏེ་བཅོ་བརྒྱད། མི་ལ་གླིང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མི། འདོད་ལྷ་དྲུག་རྣམས་སུ་ཕྱེ་བས་སོ།

The *Actual Level* explains the desire realm as being divided into thirty-six parts. In this count animals are excluded, since their location is nothing definite. The others are the eight hot hells, eight cold hells, craving spirits, and lesser

pleasure beings, making a total of eighteen—and on top of this humans split into those on each of twelve continents, and six types of desire-realm pleasure beings.

།དམྱལ་བ་སོགས་གནས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། འདོད་པའི་ཁམས་ཡིན་ཏེ། མི་དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་སུ་རུང་བའི་ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་སྤྲུལ་སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་གང་ཟག་ལ་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་དེ་རྒྱས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན།

Consider now these hell beings and the others, along with their particular locations and the rest. They are the desire realm, for they are a realm of objects with which mental afflictions which are non-virtues can develop. Someone may then pose the following question:

> What about the state of mind used to produce an emanation?
> Isn't this something possessed by beings who are free of desire?
> How could mental afflictions develop with this?

གཞན་དེ་ཡོད་པར་ཐོས་ནས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་ཞིང་། བདག་ཉིད་ཀྱང་དེ་ལས་ཉམས་པ་དྲན་ནས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའམ། ཡང་ན་སྤྲུལ་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་མཐོང་ནས་འདི་འདྲ་བའི་སྤྲུལ་སེམས་ནི་བཟང་ངོ་སྙམ་དུ་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཡང་ན་དངོས་སུ་མི་རྒྱས་ཀྱང་རྒྱས་སུ་རུང་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འདོད་པའི་དྲི་རོ་དེས་སྤྲུལ་བའི་ཕྱིར།

Someone else could hear that the person had such an ability, and gain desire towards this state of mind. Or the person himself could begin to worry that he might lose the ability and thus gain desire towards it. Still again, someone might catch sight of some exquisite emanation, think how wonderful the state of mind behind it was, and thereby start to desire it. Finally, even if this state of mind doesn't directly cause mental affliction to develop in someone's mind, it is still "an object with which mental affliction can develop"—since smells and tastes of the desire realm can be emanated in this state.

ཅིའི་ཕྱིར་འདོད་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། འདོད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་

སྐད་ཅེས་བྱའོ། །འདོད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། འཁྲིག་པ་དང་ཁམ་ཟས་དོན་གཉེར་གྱི་སྲེད་པ་ལ་བྱའོ།

Someone may ask why we call it the "desire realm." We do so because it is a realm full of desire. And what is desire? Craving aimed at getting sex or food.

2
The Form Realm

།གོང་མའི་གནས་དག་བཅུ་བདུན་ནི།
།གཟུགས་ཁམས་ཡིན་དེར་སོ་སོ་ཡི།
།བསམ་གཏན་ས་ནི་གསུམ་པ་ཡིན།
།བཞི་པ་ས་ནི་བརྒྱད་པ་ཡིན།

The seventeen locations above it
Are the realm of form. The levels of
The various concentrations for it, three.
Eight different levels correspond to the fourth.
[III.5-8]

།འདོད་ཁམས་ལས་གོང་མའི་གནས་དག་བཅུ་བདུན་དག་ནི་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཁམས་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ལས་འདས་ཤིང་རང་སའི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་རུང་གང་ཞིག །གཟུགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

Consider now **the seventeen** different **locations above it**—above the desire realm. This is **the realm of form,** for it is first of all beyond the level of the desire realm and can lead to the development of the particular mental afflictions of this level. Secondly, it is a realm where form reaches its height.

གཟུགས་ཁམས་དེ་ལ་བཅུ་བདུན་ཡོད་དེ། གཟུགས་ཁམས་དེར་སྐྱེ་བའི་སོ་སོའི་རྒྱུ་བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་ས་ནི་གསུམ་གསུམ་པ་ཡིན་ལ། བསམ་གཏན་བཞི་

པའི་ས་ནི་བརྒྱད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

This realm of form has seventeen parts in that there are **three levels** each corresponding to each of the first three **of the various** types of **concentration** that act as causes **for** a birth in **"it"**—that is, the form realm. And there are **eight different levels** that **correspond to the fourth** and final type of concentration. These correspondences are as follows.

རྒྱུ་སྙོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཆུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་བསྒོམས་པ་ལས། ཚངས་རིས། ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན། ཚངས་ཆེན་གསུམ་དུ་རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱེ།

One may engage in three different degrees of causal meditation relating to the first concentration level: these are the greater, the medium, and the lesser. These three degrees of meditation cause one to take birth, respectively, into the levels known as "Class of the Pure," "Reciting Before the Pure One," and "the Great Pure One."

གཉིས་པ་དེ་ལྟར་བསྒོམས་པ་ལས་འོད་ཆུང་། ཚད་མེད་འོད། འོད་གསལ་གསུམ་དུ་རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱེ། གསུམ་པ་དེ་ལྟར་བསྒོམས་པ་ལས་དགེ་ཆུང་། ཚད་མེད་དགེ །དགེ་རྒྱས་གསུམ་དུ་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དང་།

Meditation on the same three degrees, relating to the second concentration level, leads to respective births in the levels known as "Lesser Light," "Immeasurable Light," and "Clear Light." Meditation again on the three degrees, those related to the third concentration level, leads to respective births in the levels known as "Lesser Virtue," "Immeasurable Virtue," and "Widespread Virtue."

སོ་སྐྱེས་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཟག་བཅས་དེ་ལྟར་བསྒོམས་པ་ལས། སྤྲིན་མེད། བསོད་ནམས་སྐྱེས། འབྲས་བུ་ཆེ་བ་གསུམ་དུ་སྐྱེ། འཕགས་པས་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཆུང་ངུ་གསུམ་སྤེལ། འབྲིང་དྲུག་སྤེལ། ཆེན་པོ་དགུ་སྤེལ། ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཉིས་སྤེལ། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བཅོ་ལྔ་སྤེལ་བསྒོམས་པ་ལས། གནས་གཙང་མ་ལྔར་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

Meditation on the stained parts of the fourth concentration level by ordinary beings leads them to a birth at one of the three stages. They are known as "Cloudless," "Birth of Merit," and the "Great Result." When realized beings meditate on five different stages of the fourth concentration level, they take their respective births in what are called the "Five Pure Places." The five causal stages are known as "the lesser" (three alternations), "the medium" (six alternations), "the great" (nine alternations), "the very great," (twelve alternations), and "the really very great" (fifteen alternations).

ཅིའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཡོན་ཏན་གཟུགས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །ཉི་འོག་པ་ན་རེ། ཚངས་ཆེན་དེ་ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་ལས་ཚེ་དང་ལུས་དང་ཚོར་བ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་ཡིན་ནོ་ཟེར།

One may ask why we call it the "form realm." It is so named because the characteristic which distinguishes it is the extraordinary form there. The Detailist group called "Under the Sun" claims that there are seventeen distinct locales within the form realm because the god known as the "Great Pure One" has a lifespan, feelings, and conceptions which are totally separate from those of the beings who sit before him reciting their religious books.

ཁ་ཆེ་བ་ན་རེ། ཚངས་ཆེན་དེ་ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་ལས་བང་རིམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཅུང་ཟད་འཕགས་པ་ཡིན་གྱི་གནས་གཞན་ལོགས་པ་མེད་པས། གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་དྲུག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟར་ན་འོག་མིན་སྟུག་པོ་བཀོད་པ་དང་བཅས་པས། གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་ཞེས་གསུང་ངོ་།

The Kashmiri Detailists claim, on the other hand, that there are only sixteen distinct locales in the form realm, since although the Great Pure One is enthroned in a slightly elevated position at the head of those who recite before him, there is really no separate location. Further, the Arya Master [Asanga] has stated that there are eighteen distinct locales to the form realm, as it includes the level known as "Below None" which is also a paradise.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Two: Introduction to the formless realm; the five different births; the ways of taking birth; pre-knowledge of your birth

The following selections are taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

3
The Formless Realm

།གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་གནས་མེད་དོ།
།སྐྱེ་བ་ལས་ནི་རྣམ་པ་བཞི།
།དེར་ནི་རིས་དང་སྲོག་ལ་ཡང་།
།སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ནི་རྟེན་པ་ཡིན།

There is no place for the formless realm;
Four kinds, depending on that given rise.
In this one the mental continuum
Is based on the discrete type and life as well.

[III.9-12]

།གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་གནས་གཞན་ལོགས་པ་མེད་དེ། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཉིང་ངེ་

འཛིན་ཐོབ་ལ་མ་ཉམས་པའི་གང་ཟག་དེ། གང་དུ་ཤི་འཕོས་པ་དེར་གཟུགས་མེད་ཀྱི་མིང་བཞིའི་ཕུང་པོ་གྲུབ་ནས་གཟུགས་མེད་དུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་རྒྱུ་སྙོམས་འཇུག་བཟང་ངན་དུ་བསྒོམས་པའི་སྐྱེ་བ་ལས་ནི། ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དོ།

There is no other, separate **place for the formless realm.** A person who is born there must first have attained single-pointed concentration relating to the formless realm, and must not have lost this ability since that time. When such a person dies and migrates, he is born into the formless realm at the very place where he died, the four "name" heaps of the formless realm coming into existence there. There are however **four kinds** of levels to the formless realm, **depending on** the relative quality of **that** meditation to which one had **given rise** and which had caused his birth there. These are the levels known as the "Door of Limitless Space" and so on.

།གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་གཟུགས་མེད་ན། སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་གང་ལ་བརྟེན་ཅེ་ན། གཟུགས་མེད་ཁམས་དེར་ནི་རིས་མཐུན་པ་དང་སྲོག་ལ་ཡང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ནི་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཞེས་པས་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་མི་ལྡན་པ་དང་ཐོབ་པ་དང་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་བརྟེན་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།

"If there's no form in the formless realm," one may ask, "then what provides a basis for the stream of mind there?" **In this one**—in the formless realm—**the continuum of the mind is based on the** continuation of a **discrete type** of being **and** upon **life, as well.** The words "as well" are meant to indicate that this stream of mind is also based on the ordinary being, on the factors not linked with mind, on holds, on the characteristics of birth, and so on.

།ཁམས་འོག་མ་གཉིས་སུ་གཟུགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་སེམས་དེ་རིས་དང་སྲོག་ལ་མི་བརྟེན་ནམ་ཞེན། མི་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བས་སྟོབས་ཆུང་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་ནི་གཟུགས་ལ་མི་ལྟོས་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་བས་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

"Well then," one might ask, "couldn't the stream of mind in one of the two lower realms then also rely on the discrete type of being involved, or upon life, without depending upon form?" It could not, because the mind in these cases is of little force, as it is not yet free of the conception of form. The mind of the formless realm, on the other hand, need not rely on form: because of the power of its single-pointed concentration, the mind is free of the conception of form and thus possesses considerable force.

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མེད་ཁམས་ཡིན་ཏེ། ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ལས་འདས་ཤིང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་རུང་གི་ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅིའི་ཕྱིར་གཟུགས་མེད་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། གཟུགས་གཏན་ནས་མེད་པའི་ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ།

Consider these different levels—the "Door of Limitless Space" and the others. They are the formless realm, for they are first of all beyond the lower two realms. Secondly, they consist of objects that can lead to the development of the particular mental afflictions of the formless realm. And why is this realm called the "formless realm"? It is given the name because it is a realm which is absolutely devoid of form.

།གཉིས་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་འགྲོ་བ་ལྔ་སྟེ།

Having thus presented the division of living beings into those of the three realms, we now turn to a grouping into the five types of birth.

4
The Five Types of Birth

།དེར་ནི་དམྱལ་སོགས་འགྲོ་བ་ལྔ།
།རང་གི་མིང་གིས་བསྟན་དེ་དག
།ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ལུང་བསྟན་མིན།
།སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་བར་སྲིད་མིན།

Five types of birth, hells and the rest, in them.
Indicated by their names. They're not
The affliction, but rather neutral ethically.
Known as "sentient beings"—the inbetween not.

[III.13-6]

།གཉིས་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་འགྲོ་བ་ལྔ་སྟེ། དམྱལ་བ་དང་། ཡི་དྭགས་དང་། དུད་འགྲོ་དང་། མི་དང་། ལྷ་སྟེ་རང་རང་གི་མིང་གིས་བསྟན་ཏོ།

Now there are **five types of birth,** those of a **hell** being **and the rest, in them**—in the three realms. They are **indicated by their** own separate **names:** hell beings, craving spirits, animals, humans, and pleasure beings. [Refer to the Sanskrit etymologies for these types listed in the commentary to the first verse of this chapter.]

།དེ་དག་གི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། དགེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དགེ་རྩ་ཆད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་སྤངས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་ནོ།

What, in their essence, **are they**? Not virtue, because there are individuals among them who have lost their core of virtues; and **not** mental **affliction,** since there are those among them who have eliminated all their mental afflictions. Thus we can say that they are, **rather, ethically neutral** things, of the type that is not an impediment.

།རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པས་སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། བར་སྲིད་ནི་སེམས་ཅན་ཡིན་གྱི། འགྲོ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྟན་བཅོས་གདགས་པ་ལས།

The five types are part of living beings, so they are **known as "sentient beings."** Those beings **in between** death and rebirth are sentient beings but **not** considered here as a separate type of birth. As *Comment on Wisdom* says,

།སྐྱེ་གནས་བཞིས་འགྲོ་བ་ལྔ་བསྡུས་ཀྱི།
།འགྲོ་བ་ལྔས་སྐྱེ་གནས་བཞི་མ་བསྡུས་སོ།
།གང་མ་བསྡུས་ན་སྲིད་པ་བར་མའོ།

།ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་།

The four ways of birth cover all five types
Of birth, though the five don't cover all four.
Which is left? The being in between.

སྲིད་པ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།

The sutra called *The Seven Types of Lives* states as well:

སྲིད་པ་ནི་བདུན་ཏེ། དམྱལ་བའི་སྲིད་པ་དང་། ཡི་དྭགས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། དུད་འགྲོའི་སྲིད་པ་དང་། མིའི་སྲིད་པ་དང་། ལྷའི་སྲིད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། སྲིད་པ་བར་མའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

There are seven types of lives: life as a hell being, life as a craving spirit, life as an animal, life as a human, life as a pleasure being, life as a category of deeds, and the life in between.

འགྲོ་བ་ལྔར་ངེས་ན་ལྷ་མ་ཡིན་དེ་འགྲོ་བ་གང་གི་ནང་དུ་གཏོགས་ཞེ་ན། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ལྟར་ན་...

"If there are only five types of birth," one may ask, "then in which of these two types do you include the lesser pleasure beings?" According to realized master Asanga,

ལྷའི་ནང་དུ་གཏོགས་ཏེ། ལྷ་ལ་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་འགྲན་ཟློག་པ་དང་། ལྷའི་གཉེན་ཟླ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ལྷའི་ཆོས་ལས་ཉམས་པས། ལྷ་མ་ཡིན་ཞེས་དམན་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་ངོ་།

> ...They are to be included among the full-fledged pleasure beings. This is because they vie with these beings in their physical appearance and material wealth, and belong to the same family. The lesser pleasure beings are though inferior in their qualities to the complete pleasure beings, and thus we refer to them as "pleasure beings" but [in Sanskrit and Tibetan] with the negative attached to their name, to indicate inferiority.

།མདོ་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལས་ལྷ་མ་ཡིན་ཡི་དྭགས་དང་དུད་འགྲོར་གཏོགས་པ་དང་། མདོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་དྲུག་པར་ཡང་བཤད་དོ།

The sutra called *Constant Recollection* explains that the lesser pleasure beings should be grouped with craving spirits or among the animals. A number of other sutras also teach them as being a sixth type of being.

།གནོད་སྦྱིན་ཁ་ཅིག་ལྷ་དང་། ཁ་ཅིག་ཡི་དྭགས་སུ་གཏོགས། དྲི་ཟ་ནི་ལྷའི་ནང་དུ་གཏོགས་ཏེ། ལྷའི་རོལ་མོ་མཁན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནམ་མཁའ་ལྡིང་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་དང་། མི་འམ་ཅི་དང་། ཀླུ་རྣམས་ནི་དུད་འགྲོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད།

As for harmful spirits, some may be counted among the pleasure beings, and others among the craving spirits. The spirits known as "those who live on smells" are grouped into the pleasure beings, as they serve as their musicians. The great *garuda* birds, the "big-belly" and "humanoid" spirits, as well as the serpent-like *naga* creatures are all explained as belonging to the animal type.

ཤ་ཟ་དང་། སྨྱོ་བྱེད་དང་། བརྗེད་བྱེད་དང་། མ་མོ་ནི་ཡི་དྭགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུ་བ་ཡིན་ནོ།

The spirits known as "flesh-eaters," "crazy-makers," and "those who cause forgetfulness," as well as the *ma-mo* spirits, are all considered different kinds of craving spirits.

།གཉིས་པ་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་བཞི། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བདུན། སེམས་ཅན་གྱི་གནས་དགུ། །རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བཞི། བདུན་དང་བཞིའི་བསྡུ་བ་དཔྱད་པའོ།

This completes our discussion of the different divisions of living beings. Now we continue to a presentation of their various features. This presentation will cover four topics: the seven states of consciousness, the nine states of living beings, the four states of consciousness, and an analysis of how the seven and four states overlap.

****

9
The States of Birth

།དེར་ནི་སྒོང་ལས་སྐྱེས་སོགས།
།སེམས་ཅན་སྐྱེ་གནས་བཞི་དག་ཏུ།
།མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམ་པ་བཞི།
།དམྱལ་བ་རྣམས་དང་ལྷ་རྣམས་དང་།
།སྲིད་པ་བར་མ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ།
།ཡི་དྭགས་མངལ་ནས་སྐྱེ་བའང་ཡིན།

Here the states of birth for living beings
Are counted as four: birth from an egg and the rest.
Four exist with humans, and animals.
Hell beings and the beings of pleasure as well
As beings between their lives are born complete.
Craving spirits are also born from the womb.

[III.31-6]

ཁམས་གསུམ་དུ་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བའི་གནས་དུ་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་སྒོང་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། སོགས་མངལ་ནས་སྐྱེ་བ་དང་། དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་གནས་བཞི་དག་ཏུ་ཡོད་དོ།

One may begin with the question: "How many states of birth are there for beings of the three realms?" **Here** in the three realms **the** different **states of birth for living beings are counted as four: birth from an egg and "the rest"**—which refers to birth from the womb, birth from warmth and moisture, and instantaneous birth as a complete being.

།འོ་ན་འགྲོ་བ་གང་ལ་སྐྱེ་གནས་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། མི་ལ་སྐྱེ་གནས་རྣམ་བ་བཞི་ག་ཡོད་དེ། རྫུས་སྐྱེས་ནི་བསྐལ་པ་དང་པོའི་མི་ལྟ་བུ། དྲོད་གཤེར་སྐྱེས་ནི་རྒྱལ་པོ་ང་ལས་ནུ་ལྟ་བུ། སྒོང་སྐྱེས་ནི་གྲུ་ཆག་པའི་ཚོང་པ་ཁྲུང་ཁྲུང་མོ་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གནས་བརྟན་བྲག་དང་ཉེ་བའི་བྲག་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ས་ག་ལས་སྒོང་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་བྱུང་བ་ལས། ཁྱེའུ་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱལ་པོ་ལྔ་ལེན་གྱི་བཙུན་མོ་ལས་སྒོང་ལྔ་བརྒྱ་བྱུང་བ། སྒྲོམ་དུ་བཅུག་སྟེ་གང་གའི་ཆུ་ལ་བསྐྱུར་བ། ལི་ཙ་བྱི་གཞོན་ནུ་ཁྲུས་བྱེད་པས་མཐོང་ནས། སྒྲོམ་ཕྱེ་བས་ཁྱེའུ་ལྔ་བརྒྱ་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །མངལ་སྐྱེས་ནི་ད་ལྟའི་མི་ཕལ་ཆེ་བའོ།

"What kinds of beings," one may ask, "have which of the different states of birth?" All **four** types of birth **exist with humans.** An example of instant, complete birth would be humans of the very first eon. The king called "Let-Me-Nurse-You" would typify birth from warmth and moisture. A case of humans born from eggs would be the elders Drak and Nyedrak, who were offspring of a shipwrecked merchant who coupled with a female crane. Another such instance would be that of Sagala, a woman with laywoman's vows, who gave 32 eggs from which 32 boys sprang forth. Yet another case would be that of the queen of King Panchala, who gave 500 eggs. These were put into a chest that was thrown into the Ganges River. A Lichavi youth saw the chest while washing—and when he opened the lid, 500 boys sprang forth. Examples of birth from the womb would be the majority of humans of present times.

།དུད་འགྲོ་ལ་སྐྱེ་གནས་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་ལྡིང་སྐྱེ་གནས་བཞི་པས། ཀླུ་སྐྱེ་གནས་བཞི་ག་བཟའ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར།

All **four** types of birth **exist with animals**—we see an explanation that "The great *garuda* birds, who can be born in any of the four different ways, devour the serpent-like *nagas,* themselves born in all four different ways."

དམྱལ་བ་པ་རྣམས་དང་། ལྷ་རྣམས་དང་། སྲིད་པ་བར་མ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། ལས་ཆེས་སྦོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཡི་དྭགས་ཕལ་ཆེར་རྫུས་སྐྱེས་ཡིན་ལ།

མངལ་ནས་སྐྱེ་བའང་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཡི་དྭགས་མོ་ཞིག་གིས་བཙུན་པ་མཽདྒལ་གྱི་བུ་ཆེན་པོ་ལ།

Hell beings and the beings of pleasure, as well as beings between their lives, are born instantly, **complete** in every way. This is because they possess tremendous energy coming from their past deeds. The majority of **craving spirits** are born complete, but there **are also** those that are **born from the womb.** As a certain craving spirit, a female one, said to the great and revered Maudgalyayana:

བདག་གིས་མཚན་མོ་བུ་ལྔ་དང་།
དེ་བཞིན་ཉིན་པར་བུ་ལྔ་རྣམས།
བསྐྱེད་ནས་དེ་དག་ཟ་མོད་ཀྱི།
འོན་ཀྱང་བདག་ནི་ཚིམ་པ་མེད།

ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།

By night I bear five sons,
By day another five.
Even though I eat them,
Never satisfied.

འོ་ན་སྐྱེ་གནས་དེ་རྣམས་ལས་གང་བཟང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། རྫུས་སྐྱེས། དྲོད་གཤེར་སྐྱེས། མངལ་སྐྱེས། སྒོང་སྐྱེས་རྣམས་ལ་སྔ་མ་སྔ་མ་བཟང་སྟེ། རིམ་བཞིན་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་ལ་མི་གནོད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། གཞན་ལ་མི་གནོད་པ་དང་། རང་གིས་སྡུག་བསྔལ་ལན་གཅིག་མྱོང་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ལན་གཉིས་མྱོང་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

One might ask the following: "Which of these kinds of birth are better?" Complete birth, birth from warmth and moisture, birth from the womb, and birth from an egg are each a better type of birth than the next. This is because the first is a way to take birth without hurting anyone, neither oneself nor another. With the next type, there is no harm to another. And with the last two types of birth, you undergo pain yourself, respectively, either once or twice.

རྫུས་སྐྱེས་བཟང་ན། སྐྱེ་བ་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་སྲིད་པ་ཐ་མའི་བྱང་སེམས་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་རྫུས་ཏེ་མི་སྐྱེ་བར། མངལ་ནས་སྐྱེ་བའི་དགོས་པ་གང་ཞེ་ན།

Someone may raise the following objection:

> If complete birth is a better way to take birth, then why didn't King Siddhartha take birth complete? After all, he was a bodhisattva in his final life, one who had achieved the power to take any birth he pleased. What purpose was served by taking birth from the womb?

དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཤཱཀྱ་ཉེ་དུ་རྣམས་བསྟན་པ་ལ་གཟུད་པའི་ཕྱིར་དང་། མིའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་སྤྲོ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་རྫུ་འཕྲུལ་ཆེ་ཞིང་མཐུ་ཆེ་བ་མཐོང་བ་ན། སྒྱུ་མ་མཁན་སུ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་པའི་དོགས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

He did have a purpose: first of all, he wanted to lead his relatives of the Shakya clan to the Teaching. Secondly, his human followers would be inspired to emulate him. Lastly, he wanted to avoid any possibility of raising suspicions in people who might think to themselves that our Teacher was a wizard, or something similar, if they saw him display great miracles or mystic power.

ཁ་ཅིག །སྐུ་གདུང་རིང་བསྲེལ་བསྟན་པས། གདུལ་བར་བྱ་བ་རྣམས་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཏེ། རྫུས་སྐྱེས་ཤི་བ་ལ་རོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ནི། དེ་ནི་བྱིན་རླབས་ཀྱི་དབང་གིས་འབྱུང་བར་འདོད་པས་ལན་མིན་ནོ་ཞེས་གསུང་ངོ་།

Some people claim that the Buddha took birth from the womb in order to be able to leave his bodily relics behind and thereby attract even more followers than if he hadn't done so. This is because a person born through instant, complete birth leaves behind no corpse. Master Vasubandhu though states that "This is not a correct answer to the question, for we accept that relics are left behind by force of the holy person's own blessing."

།རྫུས་སྐྱེས་ལ་རོ་མེད་ན། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྫུས་ཏེ་སྐྱེས་པས་ཀླུ་རྫུས་ཏེ་སྐྱེས་པ་བཟའ་བའི་ཕྱིར་འབྱིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བཟའ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་ཀྱི། ཟས་ཞེས་མ་བཤད་པའམ། མ་ཤི་བར་དུ་ཟ་བ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར།

Someone may object to the above explanation that beings born complete leave no corpse: "Doesn't it contradict the statement that `the great *garuda* birds, born complete, devastate the serpent *nagas* (also born complete) by devouring them'?" But keep in mind that the expression is "by devouring them"—not "by having devoured them." You could also say that they devour them only until they die.

འོ་ན་སྐྱེ་གནས་གང་མང་ཞེ་ན། གང་བཟང་བ་བཞིན་མང་ངོ།

One might ask which kinds of birth are the most common. The better the birth as explained above, the more types of beings born that way.

****

16
Knowledge of One's Birth

།གཅིག་ནི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་གོ
།གཞན་ནི་གནས་པ་ཡང་གཞན་ནི།
།འབྱུང་བའང་གཞན་ནི་ཐམས་ཅད་རྨོངས།
།སྒོང་ལས་སྐྱེས་རྟག་ཏུའོ།
།མངལ་དུ་འཇུག་པ་གསུམ་དག་སྟེ།
།འཁོར་ལོས་སྒྱུར་དང་རང་བྱུང་གཉིས།
།ལས་སམ་ཡེ་ཤེས་སམ་གཉིས་ཀ
།རྒྱ་ཆེའི་ཕྱིར་ན་གོ་རིམས་བཞིན།

One is cognizant while entering,
Another so while staying too; others
As they issue. One more ignorant all.
This is always the case with those from eggs.
Three are the types who enter the womb or such:
Wheel emperors and the two self-born,
Respectively, due to the vastness of their
Deeds, their wisdom, or the both of them.

[III.61-8]

འོ་ན། བློ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གྱུར་པས། །ཞེས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་ངེས་སམ་ཞེ་ན། མ་ངེས་ཏེ། གཅིག་ནི་ཤེས་བཞིན་དུ་མངལ་དུ་འཇུག་ཅིང་གནས་པ་མི་ཤེས་གཞན་ནི་དེར་མ་ཟད་གནས་པ་ཡང་ཤེས། གཞན་ནི་དེ་དག་ཏུ་མ་ཟད་འབྱུང་བའང་ཤེས། གཞན་ནི་འཇུག་པ་དང་གནས་པ་དང་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རྨོངས། སྒོང་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་རང་རྒྱལ་ཡིན་ཡང་རྟག་ཏུ་རྨོངས་པ་ཁོ་ནའོ།

"In the lines above," one may begin, "you mentioned beings' entering the womb `because of a mistaken impression.' Does this hold true in every case?" **One** type **is cognizant** of what they are doing **while** they are **entering** the womb, yet lose this awareness during their stay there. **Another** type is cognizant not only of entering the womb but **while** they are **staying** there **too.** Still **others** are moreover cognizant **as they issue** from the womb as well. **One more** type is **ignorant** of **all** three, cognizant of neither entering, nor staying in, nor issuing from the womb. **Those** who are born **from eggs,** even if they are self-made victors, are **always** of this last type, and it alone—ignorant. This is what they say.

།འོ་ན། འཇུག་པ་ཤེས་ཤིང་གནས་པ་མི་ཤེས་པ་སོགས་གསུམ་གང་ཞེ་ན། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་དང་། རང་བྱུང་རང་རྒྱལ་དང་སངས་རྒྱས་གཉིས་ཏེ་གསུམ་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ། མངལ་དུ་འཇུག་པ་གསུམ་དག་ཡིན་ཏེ། ལས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱིར།

"Just who is it," one may ask, "that represents each of these three types—those who are cognizant of entering the womb but not staying there, and so on?" **Three are the types who enter the womb as such; respectively, wheel-**

empowered **emperors and the two "self-born"**—referring to self-made victors and Buddhas. They enter as they do **due to** the fact that they have been able, respectively, to amass **vast** collections of **deeds** (referring in this case to merit), **wisdom, and** merit and wisdom **both.**

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Three: The lives of craving spirits, and animals

The following selection is taken from the Great Book on the Steps of the Teaching, *composed by the Kadampa Geshe Drolungpa, Lodru Jungne (c. 1100 AD).*

།ཡི་དྭགས་དང་དུད་འགྲོའི་ཡང་ལས་ནི་མི་དགེ་བ་བཅུ་པོ་ཉིད་ཀྱི་འབྲིང་དང་ཆུང་ངུ་དག་ཡིན་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །འོན་ཀྱང་འདི་དག་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ།

I have already explained how the deeds which lead to a life as a craving spirit or an animal are precisely medium or lesser instances of the ten wrong actions. Now I will describe these two kinds of beings themselves, from the point of view of specific characteristics.

༈།ཡི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ།

Now I will address the lives of craving spirits from the point of view of what causes them to be.

།ལས་ལམ་བཅུ་པོའི་ཆ་དང་ཆ་དག་དང་།
།གཙོ་ཆེར་ཆགས་པས་སེར་སྣ་ཕྲག་དོག་གིས།
།བསྐུས་ཏེ་སྦྱིན་པ་རྣམ་གསུམ་མ་བཏང་ཞིང་།
།སྦྱིན་གནས་སོགས་ལ་བགོ་བཤའ་མ་བྱས་དང་།

།སྦྱིན་པར་བསྒོས་ནས་ཕྱིའམ་མི་སྦྱིན་དང་།
།གཞན་དུ་བསྒྱུར་དང་སྦྱིན་པའི་གེགས་བྱེད་སོགས།
།བློ་ངན་འཛངས་ལས་སྨད་པའི་ལས་རྣམས་ནི།
།རབ་འཇིགས་མང་བསགས་ཡི་དྭགས་འགྲོ་བར་ལྟུང་།

It comes from a part or parts of the ten paths of deeds,
But mostly because the person's misled by his cheapness
Or jealousy and forgets the three kinds of giving.
He neglects to share with all who were offered a thing,
Reduces what was earmarked, or never gives it at all,
Redirects it, prevents it, or anything of the like.
A mind full of this dirt collects a mass of loathsome deeds;
Awesome strong, they drag him down to the life of a craving spirit.

།མི་དགེ་བ་བཅུ་པོ་འབྲིང་དུ་སྤྱད་པའི་ཆ་དང་ཆེན་པོ་དག་གི་ལྷག་མར་གྱུར་པའི་ཆ་དང་། ཆའམ་ཆ་དག་དང་། གཞན་ཡང་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལས།

Here a "part" of the ten bad deeds can refer to performing them to a medium extent, or else to a "part" in the sense of some residual karmic energy from having performed them to a greater extent. A part or parts like this lead to this particular rebirth, as do the following deeds described in the text called *Constant Awareness:*

གཙོ་ཆེར་སེར་སྣས་བསླུས་ཤིང་ལོངས་སྤྱོད་ངན་པ་འདོད་ལ། སྙིད་པ་ངན་པས་ཟིལ་གྱིས་ནོན་པ་རྣམས་སྦྱིན་པ་མ་བྱིན་ཏེ། དགེ་སྦྱོང་དང་བྲམ་ཟེ་དང་ཕོངས་པ་དང་ལོང་བ་དང་བཀྲེན་པ་སློང་མོ་བ་ལ་མ་བྱིན། བསོད་ནམས་མ་བྱས། འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་ཏུ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ཁྲིམས་མ་བསྲུང་། བུ་དང་ཆུང་མ་དང་བྲན་ཕོ་མོ་དང་ཞོ་ཤད་འཚོ་བ་རྣམས་ལའང་མ་བྱིན་པ་དང་། སེར་སྣས་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་བསླུས་པ་དང་། འཐབ་མོ་དང་ཕྲག་དོག་གི་དྲི་མས་བསླུས་པ་རྣམས་ནི་ཡི་དྭགས་སུ་

སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕལ་ཆེར་ཡི་དྭགས་མོ་རྣམས་སུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

Most of these are people who were misled by their own cheapness, or by their desire for the miserable possessions of this world, or who were overwhelmed by a hope for the miserable offerings that are all someone here can present you with. And because of this they found they could not give to others. They could not give to any of those who might come to ask: they gave neither to practitioners of the Dharma, nor to Brahmins, nor the poor, nor needy, nor destitute. They did no good deeds. They observed nothing of that great sea of ethical living, neither for this life, nor for the life beyond. They provided nothing for their children, or for their wives, or to the men and women who served them, or to all the others whom it was their responsibility to sustain with meat and bread. Their cheapness swindled them out of all they could hope for, in this world and the next. They are people too who were swindled by their quarreling, or by jealousy. These for the most part then are the kinds of people who take birth as craving spirits; and most of them turn into those craving spirits who are witches.

།དེ་བཞིན་དུ་བསྔོས་ནས་མ་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ངན་པ་མང་པོ་དག་གིས་ཀྱང་ངོ་།

In addition to these kinds of actions there is failing to hand over offerings that were earmarked for a certain virtuous purpose, and all the rest: a whole mass of different bad deeds that can lead you to this kind of birth.

༄། །གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི།

Here next is some detail from the point of view of where it is that craving spirits live.

།འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྒྱུ་ཡུལ་ན་གནས་པ་སྟེ།
།ཡུལ་ནི་ས་འོག་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་དག
།འདི་ནས་སུམ་སྟོང་དྲུག་བརྒྱའི་མཐའ་ན་གནས།

One place they stay is the world of our daily life,
And the other is their land, 500 yojana under the ground,
And 3600 from the borders of our place.

།གནས་ནི་གཉིས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་རྒྱུ་བ་དང་། ཡུལ་ན་གནས་པའོ། །དང་པོ་ནི་མཚན་མོ་མི་དག་གིས་ཀྱང་མཐོང་སྲིད་པའོ། །ཡུལ་ནི་ས་འོག་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་ན་སྟེ། རྐྱེན་གྱི་དབང་མ་གཏོགས་པར་འཛམ་བུ་གླིང་གི་མཐའ་ནས་དཔག་ཚད་སུམ་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་ན་ཡོད་དོ། །འདི་དང་ཐག་ཉེ་རིང་ནི་ངེས་པ་མེད་དོ།

།ཞེས་གསུངས་སོ།

Cravings spirits live in two different places, described as follows:

> There are those who roam about our world, and then there are those who stay in their own land. It is sometimes possible for human beings to catch sight of the first kind, at night. Their own land is 500 yojana under the ground; except for extraordinary circumstances, this land is located 3600 yojana from the borders of Dzambu Continent. This distance though is variable.

༄།སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་ནི།

Here is some detail about the suffering experienced by these beings.

> །ཡོངས་སྒྲིབ་དག་ལ་ཕྱི་དང་ནང་དང་ནི།
> །ཟས་སྐོམ་སྒྲིབ་པ་ཅན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས།
> །རྣམ་གསུམ་ཀུན་ཀྱང་བཀྲེས་སྐོམ་ལྷག་པ་ཡི།
> །མེ་ཡིས་རབ་གདུང་སྡུག་བསྔལ་བགྲང་ལས་འདས།

> They're of three types, distinguished by the obstacles to what
> They live on: outer problems and inner, problems with food
> Or drink. All of them share though the infinite pain
> Of hunger and thirst, intense as the flames of a fire.

།འདི་ལ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་མདོར་བསྡུ་ན་གསུམ་ལས་ཡོངས་སྒྲིབ་དག་ལ་ཕྱིའི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ནི་ཆུ་མིག་དང་མཚེའུ་དང་ཆུ་ཀླུང་ལ་སོགས་པར་བཟའ་བ་དང་། བཏུང་

བ་དག་མཐོང་ཞིང་དེ་དང་དེར་བརྒྱུག་པ་ན་ལག་ན་རལ་གྲི་དང་དབྱུག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐོགས་པས་འགོག་པ་དང་། ཆུ་ལ་སོགས་པའང་རྣག་ལ་སོགས་པར་མཐོང་བས་སྤྱོད་དུ་མེད་པའོ།

The sufferings of these craving spirits can all be reduced to three different kinds. First are those with outer obstacles to what they need to live on. People like this approach a place like a mountain spring, or a pond or stream, and catch sight of something that they could eat or drink. They race ahead to get it, only to be forced back by beings cutting them with knives, or beating them with clubs and such. Or else they come to the side of some water and find themselves unable to drink of it, for then it looks to them like blood and pus or the like.

།ནང་གི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ནི་ཁ་ཁབ་ཀྱི་མིག་ཙམ་ལ་མེ་འབར་བ་དང་། མགྲིན་པ་ཛེང་གི་རྒྱུད་ཙམ་ལ་གསུས་པོ་ཆེ་དག་སྟེ། གེགས་བྱེད་པ་མེད་ཅིང་ཟས་སྐོམ་རྙེད་དུ་ཟིན་ཀྱང་བཟའ་བཏུང་བྱེད་མི་ནུས་པའོ།

Those craving spirits with inner obstacles have mouths no bigger than the eye of a needle, spouting with flame. Their throats are the size of a guitar string, but their bellies are huge. Even where there is no one to stop them, and even when they can locate something to eat or drink, they find themselves unable to get it down.

།ཟས་སྐོམ་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ལ་ཡི་དྭགས་མེ་ལྕེའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟོས་སོ་ཅོག་དང་འཐུངས་སོ་ཅོག་གིས་ཚིག་པ་སྟེ་བཀྲེས་སྐོམ་ཡང་ཞི་བར་མི་འགྱུར་བའོ།

Next are the craving spirits with obstacles to what they can eat or drink. An example would be the spirit whose name was "The Necklace of Flame." Every single thing this spirit tried to eat, and every single thing it tried to drink as well, would burn it instead; and whatever went down would anyway never relieve those feelings of hunger and thirst.

།ལྷན་ལྷིན་ཟ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཕྱི་ས་ཟ་ཞིང་གཅིན་འཐུང་བ་སྟེ། བཙོག་པ་མནམ་པ་གནོད་པ་སྣད་པ་དེ་ཙམ་སྤྱོད་པར་ནུས་པའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་རང་གི་ཤ་བཅད་ཅིང་བཅད་

ཅིང་ཟ་ལ། གཙང་བཏམ་བསོད་པ་ལ་ནི་སྤྱོད་པར་མི་ནུས་པའོ།

Some of these spirits are referred to as the "ones who eat filth." This refers to the fact that they are forced to eat feces, and drink urine; they are completely unable to partake of anything other than putrid, poisonous, disgusting excrement. Others are constantly cutting off pieces of their own flesh to get something to eat; they can never find anything which is clean, or fresh.

།ཐམས་ཅད་ཀྱང་བཀྲེས་པ་དང་སྐོམ་པས་གདུངས་པས་ལྤགས་པ་དང་ཤ་དང་ཁྲག་ཀུན་བསྐམས་ནས་སྡོང་དུམ་ཚིག་པ་འདྲ་ལ། གདོང་སྐྲས་ཁེབས་ཤིང་བཀྲེས་སྐོམ་གྱིས་ཉེན་པའི་བཞིན་དང་ཁ་ཤིན་ཏུ་བསྐམས་པ་ལྕེས་བལྡག་པ། བཞིན་འགྱུར་ཏེ་གར་བབ་བརྒྱུག་པ་འཇིགས་སུ་རུང་བ་དག་གོ

All of them have the look of a scorched piece of wood; the searing pain of hunger and thirst have dried up all their skin and flesh and blood. Their entire look has changed: their faces are covered with hair; their visage is gaunt, from hunger and thirst; their tongues pass over their lips, dry, and parched. They run from place to place, terrified, and aimless.

༈ །དབྱེ་བ་ནི།

Next we cover all the different types of craving spirits.

> །མདོར་བསྡུས་རིགས་ཀྱིས་དབྱེ་བ་སུམ་ཅུ་དྲུག །
> །ལྟོ་གུག་དང་ནི་ཁབ་ལྐར་ཕྲ་བའི་ཁ།
> །བཤང་ཟ་ཀུན་བསྙེན་དྲི་ཟ་ལ་སོགས་པའོ།
> །རྒྱ་ཆེར་ལས་ཀྱི་དབྱེ་བས་མཐའ་ཡས་འདས།
>
> In brief, they can be divided into thirty-six different types:
> The "pot-bellies," "needle-throats," "eaters of shit,"
> "Take-anythings," "smell-eaters," and the rest. More broadly,
> The types are endless, according to the kinds of karma.

།རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྤྱིར་བསྡུ་བ་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་སྟེ། ལྟོ་གུག་དང་། ཁ་ཁབ་ལྐར་ཕྲ་བ་

དང་། བཤང་ཟ་དང་། དྲི་ཟ་དང་། ཆོས་ཟ་བ་དང་། སྦྱིན་པ་ཟ་བ་དང་། ཆུ་འཐུང་བ་དང་། བསམ་པས་འཚོ་བ་དང་། མཆིལ་མ་ཟ་བ་དང་། ཕྲེང་བ་ཟ་བ་དང་། ཁྲག་ཟ་བ་དང་། ཤ་ཟ་བ་དང་། དུད་པ་ཟ་བ་དང་། དྲག་ཤུལ་སྤྱོད་པ་དང་། གླགས་ལྟ་བ་དང་། ས་འོག་ན་གནས་པ་དང་། མཐུ་བོ་ཆེ་དང་། མཚན་མོ་ལུས་འབར་བ་དང་། མི་ལ་གླགས་ལྟ་བ་དག་འདོད་པའི་གཟུགས་ཅན་དང་། གླིང་བར་ན་གནས་པ་དང་། གཤིན་རྗེའི་དབྱུག་པ་དང་། བྱིས་པ་ཟ་བ་དང་། ཚངས་པའི་སྲིན་མོ་དང་། འབྲུ་བྲུས་པའི་ཤུན་པ་ཟ་བ་དང་། མི་གཙང་བ་ཟ་བ་དང་། ལམ་ཆེན་གནས་དང་མང་དུ་ཟ་བ་དང་། མེ་མདག་ཟ་བ་དང་། དུག་ཟ་བ་དང་། དགོན་པ་ན་གནས་པ་དང་། དུར་ཁྲོད་ན་གནས་པ་དང་། ཤིང་ལ་གནས་པ་དང་། བཞི་མདོར་གནས་པ་དང་། བདུད་ཀྱི་སྡེ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ།

In a brief way, these craving spirits can be divided into thirty-six different types, with the following names: (1) pot-bellies, (2) needle-throats, (3) eaters of shit, [from Chim Jampey Yang: (4) show-anythings, for above "take-anythings"] (5) smell-eaters, (6) thing-eaters, (7) offering-eaters, (8) water-drinkers, (9) the ones who live off thoughts, (10) spit-eaters, (11) bead-eaters, (12) blood-drinkers, (13) flesh-eaters, (14) smoke-eaters, (15) the savage, (16) the opportunity-takers, (17) the undergrounders, (18) the power spirits, (19) the night-shiners, (20) those who await their chance for a person, (21) the enticers, (22) the ones who stay around islands, (23) the bludgeons of the Lord of Death, (24) the baby-eaters, (25) the Brahma-witches, (26) the husk-eaters, (27) the scum-eaters, (28) those who stay on well-travelled roads, (29) the voracious ones, (30) the flame-eaters, (31) the poison-eaters, (32) the spirits who stay in monasteries, (33) the spirits who stay in cemeteries, (34) the spirits who stay in trees, (35) the spirits who stay at crossroads, and (36) the devil legions.

།འདི་རྣམས་ཀྱིའང་ལས་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཅི་འདྲ་བ་ནི་མདོ་ལས་རྒྱས་པར་བལྟོའོ། །རྒྱུ་ཆེར་དབྱེ་བ་ནི་བསམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཆའི་ལས་ཀྱི་བྱེ་བྲག

སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པས། སྡུག་བསྔལ་དང་སེམས་པ་དང་གཡོ་བ་དང་གནས་སྣ་ཚོགས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པར་བལྟའོ།

For more detail on the karma and suffering of these spirits, you should study further the sutras themselves. The further divisions of the spirits into a multitude of different types all come from particulars of the karma involved in creating them, which comes itself from the great variety of motivations present in their past deeds. As such, the full range of different kinds of suffering, and thoughts, and migrations, and locations of these craving spirits is simply beyond all reckoning.

།དེ་དག་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་སེར་སྣ་དང་ཕྲག་དོག་གིས་ཉམས་པ་སྟེ། རྒྱུ་ཆེར་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་མི་དགེ་བ་བཅུ་སྐྱེ་བའོ། །རྒྱུ་དེ་ལ་སྲོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་རག་ལས། དེ་ལ་སྤྱོད། དེ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་འབྱུང་། དེའི་ཕྱི་བཞིན་འབྲང་སྟེ། ངན་སོང་རྣམས་སུ་ཀུན་ཏུ་འཁོར་ཡང་སྐྱོ་བ་མེད་དོ།

The great majority of these beings have fallen to their current state because of cheapness and jealousy; they have created the karmic power of the ten bad deeds, in their actions and speech and thoughts, to an overwhelming degree. What was the cause of these deeds? All of them are performed relative to other living beings; it is towards them that we act; and the karma we collect comes through the way we relate to them, flows from our interaction with others. We may be wandering again and again through births of misery, but it seems that still we are not tired of it.

།སེམས་སྤྲེའུ་ལྟ་བུ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འཁོར་བར་ཞུགས་ཤིང་སྡུག་བསྔལ་གཟིངས་གཟིངས་པའི་ནང་ན་གནས་པ་ལ་གོམས་པ། ལུས་སྣ་ཚོགས་ཅན་གྱི་དྲ་བ་ན་གནས་ཤིང་སྨོམ་པས་འཁོར་བའི་རི་ལ་འཛེག་པ། སེམས་གཟིངས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་རྟོགས་པའམ་ཤེས་པར་སླ་བ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་སེམས་འགྲོ་སྒྱུར་དུ་འགྲོ་བ་སྤྲེའུ་ལྟ་བུ་འདི་ཐོག་མ་ཉིད་དུ་གདུལ་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ངན་སོང་མི་བཟད་པས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ཞིང་འཁོར་བར་སེམས་ཀྱི་དགྲས་ཟིན་པས་བདེ་བ་མི་འཐོབ་པོ།

Our minds, like restless monkeys, have lived in the circle of suffering life for time with no beginning. We have grown accustomed to staying out in a rain of all kinds of suffering. Weighted down in the shackles of a whole variety of different bodies, we drag ourselves again and again up the great mountain of the wheel of rebirth. But still this is something we find hard to realize, to recognize, for our minds are filled with the habits of our suffering past. We must seek, from the beginning, to control this restless monkey—the mind flitting constantly from one thing to another. If we fail in this task we will only come to the unstoppable torment of the lower realms; locked in the circle of birth by the enemy of our own minds, we will forever lose any kind of happiness.

།དེས་ན་གཙོ་བོར་སྦྱིན་པ་རྣམ་གསུམ་ནི་མ་བྱིན་ལ། སེར་སྣ་དང་ཕྲག་དོག་གི་ཟིལ་གྱིས་ནོན་པ་དག་ཡི་དྭགས་སུ་སྐྱེ་བའོ།

If you want to know then what it is that brings a person to the birth of a craving spirit, it is primarily the failure to perform the three kinds of giving, and being overcome by the emotions of cheapness, and jealousy. [The three kinds of giving are: giving material needs, giving freedom from fear, and giving the Dharma.]

།སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ལས་དག་གིས།
།ཞགས་པ་ཡིས་ནི་ཁྲིད་པ་དང་།
།བཤེས་གཉེན་བུ་དང་ཆུང་མ་དག
།རྩ་ལག་གིས་ནི་སྐྱོབ་མི་ནུས།
།ལུས་དང་ཚེ་ཚད་ཕལ་ཆེར་མ་ངེས་ཏེ།
།མཐར་ཐུག་ཟླ་ཉེ་ཞག་གིས་ལྔ་བརྒྱའོ།

Their heads are caught in the noose of incredibly
Powerful karma, which drags them helplessly on;
Neither spiritual guides, nor their children or wife,
Nor other loved ones can help them in the least.
On the whole, their size and lifespan are nothing fixed;
The longest is five hundred days that are made of months.

།ལུས་ནི་ངན་སོང་གསུམ་ཆར་གྱིས་མ་ངེས་ཏེ། ལས་ཇི་ལྟ་བར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྟེན་ལུས་ཀྱང་ཆེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཚེ་ནི་ཡི་དྭགས་ཕལ་ཆེར་གྱི་མ་ངེས་པ་སྟེ། མཆོག་ཏུ་རིང་བའི་ནི་མིའི་ཟླ་བ་ལ་ཉིན་ཞག་ཏུ་བརྩིས་པའི་ལོ་ནི་ལྔ་བརྒྱ།

The bodily dimensions of beings in all three of the lower realms are nothing that are fixed; the size of the body they possess, and the suffering that they can therefore feel, increase according to the power of the karma they have collected previously. On the whole, the lifespans of craving spirits are nothing which is fixed; the very longest they can live is five hundred days which each last as long as a month among human beings.

༈ །དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་ནི།

Next we will describe the lives of animals, first from the point of view of what causes this type of birth, and what types of suffering they have.

།གཞན་ཡང་མི་དགེའི་ཆ་དང་ཆ་ཤས་དང་།
།གཙོ་ཆེར་བླུན་པས་ཕྲ་བའི་ལས་རྣམས་ནི།
།ཁྱད་དུ་བསད་སོགས་ལས་ངན་ཉེར་བསགས་པས།
།དུད་འགྲོ་ཕན་ཚུན་གསོད་ཅིང་ཟ་བ་དང་།
།ལྷ་དང་མི་ཡིས་སྤྱད་བྱར་གྱུར་པ་ཡིས།
།དབང་མེད་གསོད་ཅིང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པར་ལྟུང་།

Next is what comes from a part or parts of bad deeds,
And mainly from lesser forms of the acts of fools,
Collecting bad karma from disregarding, and such.
You fall to an animal birth, killing and eating each other,
Or becoming the property of pleasure beings or men,
Helplessly slaughtered, or forced to do their bidding.

།རྒྱུ་ནི་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ཕྲ་བར་གཏོགས་པའི་ཆ་དག་དང་། ཁྱད་པར་དུའང་རྨོངས་པ་ཤེས་ཆེ་བ་དག་གིས་བསླབ་པ་ཕྲ་མོ་ཕྲ་བ་མང་པོ་ཁྱད་དུ་བསད་པ་དང་གུས་པར་བྱ་བར་

འོས་པ་རྣམས་ལ་མ་གུས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་མང་པོ་བསགས་པའོ།

What causes a person to be born as an animal are the parts of the ten bad deeds which are considered lesser forms of these deeds. In particular are cases where especially ignorant people disregard minor rules of morality, and do so on a continual basis; or else where they collect a great number of wrong deeds such as failing to act with respect towards those who are worthy of such respect.

།སྡུག་བསྔལ་ནི་དུད་འགྲོ་ཉིད་ཕན་ཚུན་ལུས་དང་སྟོབས་ལ་སོགས་པ་ལྷག་པ་དག་གིས་དམན་པ་རྣམས་གསོན་མིད་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པས་ཟ་ཞིང་གསོད་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་མི་ལ་སོགས་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་བྱར་གྱུར་པས་ཀྱང་ཤ་དང་ལྤགས་པ་དང་རུས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱིར་གསོད་པ་དང་། བརྩེ་བ་བོར་ཏེ་རང་དབང་མེད་པར་འབལ་བ་དང་། བཞོ་བ་དང་། བདའ་བ་དང་། རྨིད་པ་དང་། དྲངས་པ་ལ་སོགས་པས། བཀོལ་སྤྱོད་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པའོ།

How is it that these animals suffer? They kill each other, and use each other for food: the ones that are bigger, or more powerful, slay and devour the others, swallowing them even before they have stopped breathing, and such. Or else they hurt each other, in every imaginable way. Some kinds of animals become possessions of humans or other types of beings, and are slaughtered for their meat, or skins, or bones and the rest. Or else they are forced to do the bidding of their masters; mercilessly and helplessly they are sheared or milked or herded or saddled or dragged along—whatever their owners wish.

༄།དབྱེ་བ་ནི།

Here next are the different types of animals.

།རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེ་བ་སུམ་ཅུ་དྲུག
།གཟུགས་དང་ཁ་དོག་སྐྱེ་གནས་སྣ་ཚོགས་ཏེ།
།མཐུན་དང་མི་མཐུན་འདབ་བཅས་འདབ་མེད་སོགས།

།ལས་དང་སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བས་མཐའ་ཡས་སོ།

Three hundred and sixty million kinds of animals;
Their forms, and colors, and the ways they're born are various.
They get along, or not; have wings, or not; and so on,
Endless different types, from deeds and motivation.

།རིགས་ལས་སྤྱིར་དབྱེ་བ་ནི་བྱེ་བ་ཕྲག་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་སྟེ། མིའི་ལུས་ཉིད་ལ་ཡང་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལ་སོགས་པས་སོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་ནི་ཁ་བྱད་སྣ་ཚོགས་འཆང་བ་དང་། གཟུགས་སྣ་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་དང་། སྐྱེ་གནས་བཞི་སྐྱེ་བ་དང་། ཟས་བཞི་ལ་བརྟེན་པ་དང་། མཐུན་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སྡང་བ་དང་མི་སྡང་བ་དང་། བཤེས་པ་དང་མི་བཤེས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པ་དང་མི་སྤྱོད་པ་དང་། འདབ་མ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པ་སྟེ། སེམས་སྣ་ཚོགས་དང་ལས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ།

Generally speaking, there are some three hundred and sixty million kinds of animals: it is stated in scripture, for example, that the human body is itself home to eighty thousand different animal forms. They come in all different kinds of appearances; they have all different kinds of bodies; they are born in all four different ways; they use all four kinds of sustenance; they may get along with each other, or fight; they may rage, or be peaceful; they might be friendly, or dangerous; they live in communities, or alone; they have wings, or have no wings, and so on—there are endless different types, all depending on the different types of deeds they committed, and the motivations they had.

༄། །གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི།

Here are the places where animals are located.

།བྱིངས་ཀྱི་གནས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་སྟེ།
།གཞན་དག་ས་སྟེང་མཁའ་སོགས་ཀུན་ན་གནས།
།འདི་ཡང་ལུས་དང་ཚེ་ཚད་ངེས་མེད་དེ།

།ཚེ་ནི་མཆོག་རིང་བསྐལ་པར་གནས་པའོ།

The "place in the depths" is the ocean, immense, while others
Live above ground, in the sky, and the rest—they're found everywhere.
The size of their bodies, and span of life, are not fixed either;
Those with the very longest lives remain for an eon.

།དུད་འགྲོ་བྱིངས་ན་གནས་པའི་གནས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། ཁ་འཐོར་དག་གི་གནས་ནི་ངེས་པ་མེད་པས་ས་སྟེང་དང་ས་འོག་དང་ནམ་མཁའ་དང་ཆུ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ནའང་ཡོད་དོ།

The location of animals known as the "place in the depths" refers to the immense ocean. The "place of the scattered" is nothing fixed, and so we find animals living above ground, below ground, in the sky, in water, on the bodies of other creatures, and the rest—they're found virtually everywhere.

།གང་དུ་དྲོད་ཤེར་ལས་སྐྱེས་པའི།
།སྐྱེ་བོ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བའི།
།ས་སོགས་ཆ་དེ་འགའ་ནའང་མེད།

ཅེས་གསུངས་ལ། དུད་འགྲོ་ནི་ཕལ་ཆེར་ཡང་དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུས་ཀྱི་ཚད་ནི་ངེས་པ་མེད་ལ། ཚེའང་ཕལ་ཆེར་ནི་མ་ངེས་ཏེ་མཆོག་ཏུ་རིང་བ་དག་ནི་བསྐལ་པར་གནས་པའོ།

It is stated that—

There is no piece of land or the like
Where those who are born from warmth
And moisture cannot be born.

This is true because the vast majority of animals as well are born from warmth and moisture. As for the size of their bodies, there is no fixed size. Their lifespans too are for the most part indefinite; those with the very longest lives remain for an eon.

།འདི་ལ་འང་རྒྱ་མཚོ་ལ་སོགས་པ་འོག་ན་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དང་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ལ་སོགས་པ་དང་། སྤྱིར་ལས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་བདེ་སྡུག་ཇི་ལྟ་བུ་མྱོང་བའི་ཁྱད་པར་ནི་རྒྱས་པར་མདོ་ལས་ལྟ་འོ། །འདིར་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དག་ལྟས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འཆད་པ་དགག་པའི་ཕྱོགས་ཙམ་ཟད་བརྗོད་པར་བྱའོ།

You must consult the sutras if you wish to know more about the places, or the bodies, or the things they use, or other details about the animals that live in the depths of the sea, and so on. There too you will find all about the details of the pleasures and pains these beings undergo, all according to the specific types of karma they have collected. My intention here is to present a refutation, something to challenge the mistaken viewpoint of those worldly people who say the world is some glorious, wonderful place.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Four: The lives of humans, and pleasure beings

The following selection is taken from the Chest of Riches, *by Master Ngulchu Dharma Bhadra (1772-1851), an important link in the lineage leading from Je Tsongkapa, through Pabongka Rinpoche, and down to our own root lama, Khen Rinpoche Geshe Lobsang Tharchin. The work is a commentary on the* Path of Ease, *a famous* lam-rim *text by His Holiness the First Panchen Lama, Lobsang Chukyi Gyeltsen (1567?-1662).*

།འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ་དང་། སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱད་བསམ་པ། དྲུག་བསམ་པ། གསུམ་བསམ་པ་རྣམས་རིམ་པར་གསུངས་ཀྱང་བདེ་ལམ་དུ་འདིར་སྡུག་བསྔལ་དྲུག་བསམ་པ་བཤད་ནས། བརྒྱད་བསམ་པ་སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྐབས་དང་པོ་བདུན་མི་ལ་སྦྱར་ཏེ་གསུངས་པས་དེ་བཞིན་དུ་འཆད་པ་ལ།

Here first is the contemplation of the sufferings of cyclic life in general, and then the contemplation of the individual sufferings of this life. The first of these is covered in the *Great Book on the Steps of the Path* in three progressive stages: the contemplation of the eight kinds of suffering, the contemplation of the six kinds of suffering, and the contemplation of the three kinds of suffering. In the *Path of Ease* though the contemplation of the six sufferings is presented at this point, and then the first seven of the eight kinds of suffering are applied specifically to humans in the contemplation of the individual sufferings of life. As such I will give my own explanation in this same order.

བདག་གི་མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་བ་དང་དགེ་བཅུ་སྒྲུབ་པ་ཚུལ་བཞིན་བྱུང་བའི་དབང་དུ་བྱས་

ཏེ་ངན་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་འདས་པའི་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་རྩ་བ་ནས་སྤངས་པའི་ཐར་པ་ཞིག་མ་ཐོབ་ན་བདེ་འགྲོའི་ལུས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་ཉོན་མོངས་མ་སྤངས་པའི་དབང་གིས་བདེ་བའི་སྐབས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་སྙེ། ཞེས་དམ་བཅའ་བཀོད་ནས་མི་ནག་ཆེན་གྱི་དཔེ་གསུངས་སོ།

First comes the following resolution, made in the practitioner's mind:

> Suppose I am able to give up doing the ten bad deeds, and then follow the ten good deeds in the proper way. And suppose that, for this very reason, I pass beyond the suffering of the lower births and reach up to the level of the higher ones. If though I fail to reach a freedom where I have eliminated suffering from its very root, it doesn't matter what kind of body I may be able to attain in the higher births. The fact that I have not yet gotten rid of the mental afflictions means that I will never enjoy even a single instant of happiness.

Right after this, the metaphor of the terrible criminal is presented.

།དེ་ལ་ད་ལྟ་དབྱུག་པས་བསྣུན་པའི་སྡུག་བསྔལ་མེད་ཀྱང་ཞེས་པ་ལ། གོང་དུ་ལ་ཐིགས་དང་དབྱུག་བརྡུང་གཉིས་གསལ་བའི་དབང་གིས། ལ་ཐིགས་དང་དབྱུག་པས་བསྣུན་པའི་སྡུག་བསྔལ་མེད་ཀྱང་ཞེས་འབྲུ་སྣོན་ངག་ཏུ་འདོན་པའི་ལུགས་ཀྱང་སྣང་མོད། དེའི་དོན་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་མི་ལ་ལ་ཐིགས་དང་འདྲ་བའི་སྡུག་བསྔལ་མེད་ལ། ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ལ་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་མེད་པའི་ཕྱིར་ལ་དབྱུག་གཉིས་ཀའི་སྡུག་བསྔལ་མེད་ཅེས་པའི་དོན་དུ་གོ་བར་སྣང་ངོ་།

Here the text includes the phrase that begins, "Even though we don't at the present moment have the suffering of being beaten with a club..." Prior to this point in the work, two different punishments—the torture of having molten wax dripped slowly over your body, and being beaten with a club—have been explicitly mentioned. As such we see nowadays a custom where, when the text is recited out loud, people add a few words and say, "Even though we don't at the present moment have the suffering of being tortured with drops

of wax, or beaten with a club..." Nonetheless it appears to me that the point of this phrase is that, first of all, we who live the life of a pleasure being or human in the desire realm are free of any constant pain like the torture of molten wax. Those who live in the higher two realms have neither feelings of pain nor of [so-called] pleasure, and are thus free of both the suffering of the wax and the club.

།དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་སྔར་བྱས་ཀྱི་ལས་བཟང་པོའི་ཕེན་པ་ཟད་པ་ན་སླར་ཡང་ངན་སོང་དུ་ལྟུང་བས་སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མྱོང་བས་ན་མཐའ་ཤིན་ཏུ་ངན་པའོ།

All this is a metaphor for life in the higher states of birth; no matter how good a rebirth you may gain there, the good karma you have collected in the past, and which has projected you there, eventually wears out. Then you fall to the lower births, and begin to experience infinite varieties of pain. The final end of such a birth then is always something gruesome.

།སྡུག་བསྔལ་དྲུག་བསམ་པ་དངོས་ནི། བསྡོམས་ལ།

Here next is the actual contemplation of the six forms of suffering. A summary of these in verse goes as follows:

> །སྡུག་བསྔལ་དྲུག་ནི་ངེས་མེད་ངོམ་མི་ཤེས།
> །ཡང་ཡང་ལུས་འདོར་ཡང་ཡང་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར།
> །ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་གྲོགས་མེད་པའོ།
>
> Life has no certainty, we know no satisfaction, and shed our bodies
> Over and over, take birth again, over and over, go over and over
> From high to low, with no companion: and so we suffer, six ways.

།ཞེས་པ་ལྟར་ངེས་པ་མེད་པ་ནི་གཞན་ཡང་གནས་འཁོར་བ་འདིར་རྒྱུ་ལས་ཉོན་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྐྱེ་བ་ཞིག་བླངས་ཕྱིན་ཆད་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ལས་མ་འདས་ཏེ། དགྲ་གཉེན་དུ་འགྱུར་བ་དང་ཞེས་སོགས་ཏེ། བཤེས་སྤྲིངས་ལས།

The first of the sufferings mentioned here is [1] the fact that life has no certainity. We have taken birth here, in the cycle of suffering, and by its very nature our birth has two causes: the pair of our own past deeds, and our mental afflictions. The only result that can ever come from these two causes is something which is, in its very essence, pain. And the kinds of pain that come to us are those in the words that include the line, "Enemies turn to those we love..." The *Letter to a Friend* describes this suffering as follows:

།ཕ་ནི་བུ་ཉིད་མ་ནི་ཆུང་མ་ཉིད།
།སྐྱེ་བོ་དགྲར་གྱུར་པ་དག་བཤེས་ཉིད་དང་།
།ལྡོག་པ་ཉིད་དུ་མཆི་བས་དེ་སླད་དུ།
།འཁོར་བ་དག་ན་ངེས་པ་འགའ་མ་མཆིས།

Your father turns to your very own son, your mother to your wife;
And the one who was your enemy becomes a relative dear to you.
The complete reverse of this happens too, and thus it is we say
That in the circle of life there is no certainty at all.

།ཞེས་རང་གི་ཚེ་སྔ་མའི་ཕ་ཚེ་འདི་ལ་བུར་འགྱུར་བ་དང་། སྔ་མའི་མ་ཆུང་མར་འགྱུར་བ་དང་། དགྲ་མཛའ་བཤེས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་དེ་ལས་གོ་ལྡོག་སྟེ་སྔ་མའི་བུ་ཚེ་འདིའི་ཕར་འགྱུར་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མ་ངེས་པར་མ་ཟད། ཚེ་འདིར་ཡང་ལོ་སྔ་མ་གཅིག་གིས་གཅིག་གསོད་པར་བརྩམས་པའི་དགྲ་ཞིག་ལོ་ཕྱི་མ་གཉེན་གྱི་དྲང་མར་འགྱུར་བ་སོགས་ངེས་པ་མེད་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ། ངེས་པ་ཡོད་ཡོད་འདྲ་བར་བཟུང་སྟེ་ཆགས་སྡང་དྲག་པོས་ཕན་གནོད་བྱེད་པ་མང་བ་ནི་ཁྲི་འཁྲོམ་ཐང་ལ་འཁྲུམས་པ་དང་འདྲ་སྟེ་ཁྲི་འཁྲོམ་ཞིག་དོན་ཆེན་པོ་ཡོད་ཡོད་འདྲ་བར་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ལྷུར་ལྷུར་རྒྱུག་པ་ན་མི་ཞིག་གིས་སྐད་ཆེན་པོས་ཁྲོད་བྱུས་ན་སྐབས་ཀྱིས་ལོག་སྟེ་ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ་སྣུར་ལྷུར་རྒྱུག་གོ །དེས་ན་དགྲ་གཉེན་ལ་རིགས་སུ་

བཅད་ནས་ཆགས་སྡང་སྐྱེ་བ་བཀག་སྟེ་འཁོར་བའི་ཆོས་ལ་བློ་གཏད་ས་གང་ཡང་མེད་པར་བལྟས་ལ་སྐྱོ་བར་བྱའོ།

What this verse is saying is that it is possible for the person who was your father in your last life to turn into your son in this life. Your mother in your last life then can turn to your wife in this one. Your worst enemy can turn into your dearest relative, and the complete reverse of all these can happen as well: your son in your past life turns into your father in this one, and all the rest—there is no absolutely no certainty who is who. And that's not all. Even in this present life, we can see with our own two eyes how uncertain life can be: a person who was ready to murder someone the year before becomes in the following year their bosom friend, and so on. People though grasp to the occasional appearance that these relationships are something that are certain, and then begin to feel strong emotions of attachment, or anger. These lead them to spend their lives helping some people, and hurting others. They act like some kind of animal, dazed and confused, wandering aimlessly across some great wasteland. The animal runs, with no idea what it does, exhausting itself in the pursuit of what seems to be some great goal. And then some man appears and shouts at it, "What are you doing!" And then the animal reverses direction, and runs just as purposefully the opposite way. So give up now this tendency you have of making any distinction between your friends and your enemies, this habit of liking the friends, and disliking the enemies. Come to realize that there is not a single object in this entire suffering life that you can trust. Study to find disgust for this kind of existence.

།ངོམ་མི་ཤེས་པ་ནི། འཁོར་བའི་བདེ་བ་ཇི་ཙམ་སྤྱད་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ཏེ།

The next suffering, [2] the fact that we can never find any sense of satisfaction, is described in the words that include, "No matter what kind of happiness you find here in the circle of suffering life..." The verse here is:

།རེ་རེས་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ལས་ལྷག་པ་ཡི།

།ཨོ་མ་འཐུངས་ཏེ་ད་དུང་སོ་སོ་ཡི།

།སྐྱེ་བོའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་འཁོར་བ་པས།

།དེ་བས་ཆེས་མང་ཉིད་གཅིག་བཏུང་འཚལ་ལོ།

Each one of us has fed upon a massive amount of milk
Exceeding the water in all four seas; and those still living within
This suffering life, who follow the way of ordinary beings,
Can still expect to drink a measure infinitely more.

།ཞེས་འགྲོ་བ་རེ་རེའི་ལུས་བླངས་པའི་འོ་མའི་ནུ་ཞོ་འཐུངས་བ་རྣམས་མ་གོད་པར་བསགས་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་བཞི་ལས་ཀྱང་ལྷག་པ་ཞིག་འཐུངས་པ་སྟེ་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ནི་ཕྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་རི་རབ་ཀྱི་མདངས་འཕོག་ལུགས་ཀྱིས་ཁ་དོག་བཞིའི་སྒོ་ནས་བཞག་ལ། དེ་རྣམས་ལ་གཏིང་མཐའ་སོགས་ཀྱི་ཚད་བཞག་ནུས་པ་དང་རང་གི་སྐྱེ་བའི་ཡ་མཐའ་ལ་ཚད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་མཚོ་ལས་མང་བ་ཞིག་འཐུངས་ཟིན་ཅིང་། ད་དུང་ལམ་ལ་མི་སློབ་མར་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ན་དེ་བས་ཆེས་མང་བ་ཞིག་བཏུང་དགོས་པའི་དོན་ནོ།

The point of the verse is as follows. Suppose that you could manage to bring back, and collect together all the mothers' milk that you had ever fed upon in all the different bodies you have taken upon yourself. The massive amount of this milk would exceed the water in all four seas. The "four seas" here are different parts of the greater outer ocean, named from the four different hues of its four quarters as the colors of Mount Supreme reflect upon them.

Even the deepest parts of these seas, and their other distances, are something that it is possible to measure; yet the number of births that you and I have taken are limitless in number. As such we have already drunk more milk of our mothers than the water these seas hold in them. And if we continue the way we are, if we go on following the life of ordinary beings, failing to practice the path, then we can still expect to drink a measure of milk which is infinitely more.

།དེ་ཞེས་པ་ནི་སྔར་འཐུངས་པ་ལ་གོ་བར་མི་བྱ་སྟེ་སྔར་འཐུངས་པ་ལ་ཚད་བཞག་ཏུ་མེད་ལ་དེས་ན་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ལས་མང་བ་ཞིག་ད་དུང་འཐུང་དགོས་པའི་དོན་ནོ།

The meaning of the words "a measure infinitely more" is not "infinitely more than what they drank before," since the milk we have sucked in the past is itself beyond all measurement. The point rather is that we will from this point on be forced to drink again a quantity that is greater than all the water in the four seas.

།བདེ་བ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ནི་ཡིད་ཚིམ་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པ་ལ་སྲིད་པའི་བདེ་བ་ནི་ཇི་ཙམ་སྐྱེད་ཀྱང་མི་ཚིམ་པར་མ་ཟད་ཆགས་པ་རྒྱས་ཏེ་འཁོར་བར་རིང་དུ་འཁྱམས་ཏེ་བདེ་བ་

དེ་དག་གིས་ཆ་ཙམ་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ་དུ་མ་འདྲེན་པར་བྱེད།

The whole point of enjoying things which are pleasant is to bring ourselves some kind of contentment. The fact though is that, no matter how much pleasure we may feel with a thing in this cycle of suffering, we never reach any sense of satisfaction. Much less; for the normal reaction is that our feelings of attachment grow more, and this forces us to wander around even longer in the circle of life. And what the pleasures end up bringing to us are great many different kinds of suffering—unbearable pains that dwarf the pleasures themselves.

གཞན་ཡང་སྔོན་རྒྱལ་པོ་འགུ་པ་ལིའི་སྤྱི་བོ་ནས་ཁྱེའུ་བཟང་པོ་ཞིག་འཁྲུངས་པ་སྤྱི་བོ་སྐྱེས་སམ་ང་ལས་ནུ་ཞེས་བརྗོད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་ལུང་བསྟན་ཅིང་། དེས་མངའ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་ཟས་གོས་སོགས་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་བསོད་ནམས་སོགས་ལ་འབད་པར་གཟིགས་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་དྲིས་པས་ཟས་གོས་སོགས་འབད་མེད་དུ་འབྱུང་བའི་སྨོན་ལམ་བཏབ་པས་མ་རྨོས་མ་བཏབ་པའི་ལོ་ཏོག་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཆར་བབས་པ་དང་། ཤིང་བཟང་པོའི་གོས་ལ་སོགས་པ་ཅི་འདོད་བྱུང་བས་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་འཛམ་བུ་གླིང་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་བསྒྱུར།

So too there was in days long ago a wonderful child who was born from the head of a king named Gupali. The child was named "Headborn," and known as well as "Nurse-from-me." The astrologers foretold that he would someday be the emperor of the world.

This prince sought to make great efforts in doing good deeds, in order to provide for the food, clothing, and other needs of his people. After inquiring into the ways of bringing this about, he made great prayers that his subjects would be able to find the food, clothing, and other needs without any effort at all. As a result, people began to get anything they wished for: crops sprang forth without anyone ever planting them; jewels fell like raindrops from the sky; clothing grew like leaves from the branches of wonderful trees; and the like.

Because of the incredible force of the good deeds he had done, Headborn came to be emperor over our entire world, the continent of Dzambu.

དེས་མ་ཚོམས་པར་ཤར་ལུས་འཕགས་པོ། དེས་མ་ཚོམས་པར་ནུབ་བ་ལང་སྤྱོད། དེས་མ་ཚོམས་པར་བྱང་སྒྲ་མི་སྙན། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་ཚོམས་པར་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་རིགས་ཀྱི་ལྷ་གནས། དེས་ཀྱང་མ་ཚོམས་པར་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དུ་ཕྱིན་ཏེ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་སྟན་ཕྱེད་ལ་འདུག་སྟེ་དེ་དང་མཉམ་པོར་ལོ་བརྒྱ་དང་སོ་བདུན་བར་དུ་དབང་བསྒྱུར། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུང་གི་དུས་སུ་ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་དམག་བྱུང་བ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་ཀྱང་མ་བཟློག་པ་དེ་སྤྱི་བོ་སྐྱེས་ཀྱིས་བཟློག་པ་ན་བརྒྱ་བྱིན་དང་མཐུན་མོང་དུ་དབང་བསྒྱུར་བས་མ་ཚིམས་པར་རིལ་པོ་འདོད་ནས་བརྒྱ་བྱིན་བསད་དགོས་བསམ་པའི་ངན་སེམས་སྐྱེས་པ་ན། དེས་བསོད་ནམས་ཟད་དེ་འཛམ་བུ་གླིང་དུ་ལྷུང་ཞིང་། དེ་ནས་ཀྱང་མི་རིང་བར་འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་གཤེགས་པར་ཕྱོགས་པ་ན་བློན་པོ་དག་གིས་ལྷ་གཤེགས་པའི་རྒྱུ་དྲིས་པས། འཆི་བའི་རྒྱུ་ནི་ངན་སེམས་ཀྱིས་བྱས་པར་སྨྲ་བ་སོགས་སོ།

Dissatisfied with only this much, he then went to the eastern continent of Greatbody, and took it over as well. Dissatisfied with only this much, he then went to the western continent of Cattle-Users, and took it over as well. Dissatisfied with only this much, he hen went to the northern continent of Unpleasant Sound and took it over as well. Dissatisfied with only this much, he went to the Heaven of the Thirty-Three, and appropriated half the throne of Shakra, the king of the full pleasure beings. He reigned there with this being, for the length of 137 years.

Then, during the time of the Buddha named Kashyapa, a war with the lesser pleasure beings broke out. Even Shakra found himself unable to repulse them, but Headborn was successful. Then an evil thought began to form in his mind: dissatisfied with the idea of continuing to share his power with Shakra, he decided that he would have to murder the being.

This single thought erased all the good energy that was keeping Headborn in this realm, and he fell back to Dzambu Continent. Not long after that he was on his deathbed, ready to pass on to the next world. His ministers crowded around him, and asked the mighty being what it was that could force him to

leave them so. And then it was that he gave his famous reply, describing how his bad thoughts had brought him to death, and so on.

།ཡང་ཡང་ལུས་འདོར་བ་ནི། ལུས་བཟང་པོ་ཇི་ཙམ་ཐོབ་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ཏེ་ལུས་འཚོ་སྐྱོང་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྡིག་པ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བསགས་ཀྱང་མཐར་ལུས་ནི་ངེས་པར་འདོར་ཞིང་དེའི་ཆེད་དུ་བསགས་པའི་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་སེམས་སྟེང་དུ་ཁྱེར་ཏེ་འབྲས་བུ་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟད་པ་མྱོང་ལ། གཞན་ཡང་རེ་རེའི་བདག་ཉིད་རུས་པའི་ཕུང་པོ་ནི། །ལྷུན་པོ་མཉམ་པ་སྙེད་གཅིག་འདས་གྱུར་ཏེ། །ཞེས་སེམས་ཅན་རེ་རེའི་ལུས་བླངས་ནས་དོར་བའི་རུས་པ་རྣམས་བསགས་ན་རི་རབ་ལྷུན་པོ་ལས་ཀྱང་མང་བ་སྟེ། སྙེད་ཅིག་ཅེས་པ་ནི་ལྷུན་པོ་དང་མཉམ་པ་ཇི་སྙེད་ཅིག་འདས་ཞེས་པའི་དོན།

The next suffering is [3] the fact that we have to shed our bodies, over and over. This is indicated in the lines that include, "It doesn't matter what wonderful kind of body I may be able to attain..." The point here is that, regardless of all the bad deeds we might accumulate in order to maintain this body we have now, it is an absolute certainty that—in the end—we will be forced to shed it. The power of the wrong deeds we did for the sake of the body though we carry along in our mind, and they bring to us the eventual result of unbearable pain.

Beyond this are the lines that say,

> The size of the stack of rotting corpses
> belonging to each of us
> Would exceed an equivalent to the height
> of Mount Supreme itself.

Suppose that you could put together a huge stack of all the skeletons left from the bodies that any particular person had ever taken on, and then left behind. This stack would be more immense than Summit, the great mountain at the middle of the world.

The difficult expression *nyechik* here is meant to indicate "a quantity equivalent to the height," which is then exceeded.

ཡང་ཡང་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་ནི། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བས་ཞེས་སོགས་ཏེ། ཉིང་ཞེས་པ་ནི་ཡང་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། དགོས་པའི་ཡང་དགོས་པ་ལ་ཉིང་དགོས་དང་། ལག་པའི་ཡང་ལག་པ་ལ་ཉིང་ལག་ཅེས་པ་ལྟར་སྐྱེ་འཆིའི་མཚམས་སྦྱོར་བར་མ་ཟད་ཡང་མཚམས་སྦྱོར་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

The next suffering is [4] the fact that we have to take birth again, over and over. The text at this point includes the line, "Since we have, for time with no beginning, been forced to take birth again, over and over..."

The Tibetan expression for "taking birth again" here is *nying tsam jorwa,* and is somewhat unusual. The *nying* means "again," and appears with the same sense in a number of other terms. One is *nying-gu,* "ultimate goal," or the further goal within a goal. Another is *nying-lak,* "appendage," meaning a further limb [such as a finger] splitting off from what is already a limb [such as an arm].

The point of the expression *nying tsam jorwa* then is to emphasize that, during our lives in this circle of suffering, we have not just crossed the border [*tsam jorwa*] between death and life at some isolated instance in the past, but rather that we have done so again and again [*nying*].

གཞན་ཡང་། མ་ཡི་ཐུག་མཐའ་རྒྱ་ཤུག་ཚི་གུ་ཙམ། །རི་ལུང་བགྲངས་ཀྱང་ས་ཡིས་ལངས་མི་འགྱུར། །ཞེས་རང་གི་རྩ་བའི་མ། དེའི་མ། དེའི་ཡང་མ་ཞེས་བགྲང་བའི་ཕྱིར་ས་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱ་ཤུག་པའི་ཚི་གུ་ཙམ་དུ་བྲུས་ཏེ་བགྲངས་ཀྱང་ས་ཟད་ནས་བགྲང་མི་ནུས་པའི་དོན་ནོ།

Beyond this we see the lines that say,

> Suppose you tried to count the mothers all the way back
> to the beginning, using tiny balls
> Of earth the size of juniper berries; the fact though is that
> the planet would not be enough.

Suppose, says the verse, that you took tiny bits of dirt from this massive planet Earth and rolled them up into little balls the size of juniper berries. Then you

used them to count all the mothers: you start with the one who was your mother this time, and then her mother, and then her mother's mother, and so on. The dirt contained in the entire planet would run out before you finished your counting.

།ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་བ་ནི། འཁོར་བའི་ཕུན་ཚོགས་ཇི་ཙམ་ཐོབ་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ཏེ། བརྒྱ་བྱིན་འཇིག་རྟེན་མཆོད་འོས་གྱུར་ནས་ནི། །ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཕྱིར་ཡང་ས་སྟེང་ལྟུང་། །འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་ཉིད་དུ་གྱུར་ནས་ཀྱང་། །འཁོར་བ་དག་ཏུ་ཡང་བྲན་ཉིད་དུ་འགྱུར། །ཞེས་དང་།

The next suffering is [5] the fact that we have to go from a high position to a low position, over and over again. This is indicated in the lines that include, "No matter how many good things you get in this cycle of suffering..." As the verse says,

> First you reach the level of the one named Shakra,
>   and merit the gifts of everyone in the world;
> Then because of the force of past deeds done
>   you fall again to the surface of the earth.
> First you reach the level of an emperor
>   who with the wheel reigns over all the world;
> Then in the realms of the circle of birth
>   you become again the lowest of slaves.

འདུལ་བ་ལུང་ལས། མཐོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་ལྟུང་འགྱུར། །འཕྲད་པའི་མཐའ་ནི་འབྲལ་བ་སྟེ། །གསོན་པའི་མཐའ་ནི་འཆི་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྲིད་པའི་ཕུན་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་རྒྱུད་པས་སྡུད་པའི་ཕྱིར་མཐོ་ས་ནས་དམའ་སར་འགྲོ་བའི་ཚུལ་ཐམས་ཅད་བསམ་ལ་འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བར་བྱའོ།

As the *Word of the Discipline* says,

> A high position eventually leads to a fall,
> And relationships always come to separation;
> Life itself leads in its end to death.

The point here is that any good thing that ever happens here in the circle of suffering life eventually turns into some kind of problem. Try to concentrate

on this pattern that life shows us: how we always go from something high to something low. Try to develop a healthy disgust for this kind of existence.

གྲོགས་མེད་པ་ནི། རང་ཉིད་གཅིག་པུར་གྲོགས་མེད་པར་ཞེས་སོགས་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ལུས་འདི་གཅིག་པོ་བྱུང་བ་ཡང་། །ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤ་རུས་དག །ཞིག་སྟེ་སོ་སོར་འགྲེས་འགྱུར་ན། །མཛའ་བ་གཞན་ལ་ཅི་ཞིག་སྨོས། །སྐྱེ་ན་གཅིག་པུ་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། །འཆི་ནའང་དེ་ཉིད་གཅིག་འཆི་སྟེ། །སྡུག་བསྔལ་སྐལ་གཞན་མི་ལེན་ན། །གེགས་བྱེད་མཛའ་བོས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གྲོགས་ཀྱི་དོན་དུ་སྡིག་པ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ནི་བསགས་ལ་དེའི་འབྲས་བུ་སྨྱོང་བའི་ཚེ་གྲོགས་རྣམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཐོབ་སྐལ་ནི་མི་ལེན་ཅིང་ཆོས་བྱེད་ཚེ་གེགས་བྱེད་པའི་གྲོགས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་སོ།

The final suffering is [6] the fact that we have no companion. This suffering is indicated in the lines about "going by oneself, alone, with no companion at all..." As the *Bodhisattva's Life* says,

> Consider even just the body we have;
> If the flesh and bone that come with it
> Must one day rot and be parted from it,
> What need then to talk of our other friends?
>
> All who are born are born alone,
> And all who die by themselves;
> Since they can't share the slightest bit of your pain,
> What use are the friends that hold you back?

As the verse points out, we tend to collect a great variety of different bad deeds for the sake of our friends. But when the time comes to experience the consequences of these actions, none of these same friends can participate in our pain at all. And in those situations where we try to practice some Dharma, these friends tend to hold us back. So what use are they, anyway?

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Five: Beings in the intermediate state (the bardo)

The following selection is taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

10
Basic Nature of the Intermediate Being

།འདིར་གང་འཆི་དང་སྐྱེ་བ་ཡི།

།སྲིད་པའི་བར་དུ་འབྱུང་བའོ།

།བགྲོད་པའི་ཡུལ་དུ་མ་ཕྱིན་ཕྱིར།

།སྲིད་པ་བར་མ་བྱུང་བ་མིན།

These are the beings who occur between
The being at death here, and the one at birth.
Because they have not reached their destination,
The beings between are not yet arrived.
[III.37-40]

སྲིད་པ་བར་མ་རྫས་ཏེ་སྐྱེ། །ཞེས་བཤད་ན། དེའི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། ཕུང་པོའི་རྒྱུན་འདིར་གང་འཆི་བའི་སྲིད་པ་དང་སྐྱེ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུ་འབྱུང་བའོ། །འོ་ན་དེ་བྱུང་

བ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། སྲིད་པ་བར་མ་དེ་བྱུང་བ་མིན་ཏེ། དེ་བགྲོད་པའི་ཡུལ་དུ་མ་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར།

"You have stated," one may begin, "that the inbetween being is born complete. What is the basic nature of those beings who are between lives?" They may be described as **those beings who occur between** the point of **the being at death here** with the present stream of heaps **and** the point of the being **at birth. These between beings are though not yet "arrived," for they have yet to reach the destination** towards which they travel.

གཉིས་པ་ལ། རིགས་པ་དང་ལུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས། དང་པོ་ནི།

Next come the proofs for the existence of such beings. These consist of two types: proofs based on logic and proofs based on scriptural authority.

11
Logical Proof of Inbetween Beings

།འབྲུ་ཡི་རྒྱུན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར།
།སྲིད་པ་ཆད་ལས་བྱུང་བ་མིན།
།གཟུགས་བརྙན་མ་གྲུབ་ཕྱིར་བ་དང་།
།མི་འདྲའི་ཕྱིར་ན་དཔེ་མ་ཡིན།
།གཅིག་ན་ལྷན་ཅིག་གཉིས་མེད་ཕྱིར།
།རྒྱུན་མིན་ཕྱིར་གཉིས་ལས་བྱུང་ཕྱིར།

Because it's a thing like grain continuing,
It doesn't occur from that being's end.
Because this image does not exist, and since
They are dissimilar, it's no example.
First, there are no two together in one.
Second, not the continuation, by two.
[III.41-6]

ཕལ་ཆེན་སྡེ་པ་ན་རེ། བར་སྲིད་མེད་དེ། སྐྱེ་སྲིད་དེ་འཆི་སྲིད་ཆད་ཙམ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེ་སྲིད་ཆོས་ཅན། འཆི་བའི་སྲིད་པ་ཆད་ཙམ་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲུའི་རྒྱུན་དང་རྒྱུན་གྱིས་འཇུག་པར་ཆོས་མཐུན་པའི་ཕྱིར།

Now a member of the "Majority Group" of philosophers might come and say that there is no being between death and birth—that the being at birth comes right from the end of the being at death. Consider though the being at birth. **It doesn't** just **occur from the end of the being** at death, **because it is a thing** that goes along in a stream of consecutive stages, **continuing** on **like** the seeds for crops of **grain.** [That is, a seed turning into a fully developed plant requires the inbetween stage of a young sprout. Just so, an inbetween life is required for the being to move from the location of death to the location of rebirth. (This explanation is from the famed commentary of Chim Jampay Yang.)]

ཁོ་ན་རེ། མ་ཁྱབ་སྟེ། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་དེ་བྱད་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་ཡིན་ཡང་། བྱད་བཞིན་ལས་ཆད་ཅིང་འཇུག་པ་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན།

Someone may make the following objection:

> A continuum doesn't necessitate a medium. The reflection of some image in a mirror is, for example, a continuation of that image—yet goes on cut off from the image.

ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བྱད་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་ཡིན་པ་དེ། སྐྱེ་སྲིད་འཆི་སྲིད་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན་ཡང་དེ་ལས་ཆད་ཅིང་འཇུག་པའི་དཔེ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བྱད་བཞིན་གྱི་ངོ་བོར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོ་ས་གཅིག་ན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྫས་ཐ་དད་པ་གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར།

We reply in the classical form of a proof:

> Consider all existent things.

Isn't the way in which in which the reflection of an image in a mirror is a continuation of that image **not** a good **example** to describe how the being at birth can go on cut off from the being at death but still be its continuation?

Because doesn't the reflection of **the image** in a mirror **not** even **exist** in the way that the image does? Because isn't it true that **there are no two** separate things that both have form and can both stand **together in one** point in space at the same time?

ཡང་གོང་གི་དམ་བཅའ་དེར་ཐལ། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བྱད་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་ཡིན་པ་དང་སྐྱེ་སྲིད་འཆི་སྲིད་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན་པ་གཉིས་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་བརྙན་དེ་བྱད་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་གཟུགས་བརྙན་དེ་བྱད་དང་མེ་ལོང་གཡའ་དག་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གཉིས་ལས་བྱུང་ལ། སྐྱེ་སྲིད་དེ་འཆི་སྲིད་ལས་བྱུང་གི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གཉིས་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

And isn't our argument sound for yet another reason? **Since are**n't **they** two **dissimilar** things—the way in which the reflection of the image in the mirror is the continuation of that image, and the way in which the being at birth is a continuation of the being at death? Because isn't it true that the reflection is **not** really **the continuation** of the image? Isn't it also true that the reflection of the image is brought about **by two** principal causes—the image itself and a good, clean mirror; whereas the being at birth is something that comes from the being at death, not from any combination of two different principal causes?

གཉིས་པ་ནི།

We turn next to the scriptural proof.

12
Scriptural Proof of Inbetween Beings

།མགུར་ནས་གསུངས་ཕྱིར་ཡོད་དྲི་ཟ།
།ལྔར་གསུངས་འགྲོ་མདོ་ལས་ཀྱང་གྲུབ།

They are, from his lips, who live on smells.
Five taught. Proof too from the sutra on births.
[III.47-8]

བར་སྲིད་ཡོད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་མགུར་ནས་སྲིད་པ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། སྲིད་པ་ནི་བདུན་ཏེ། དམྱལ་བའི་སྲིད་པ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

Beings in the state between death and rebirth **are** something that exist, as we hear **from** the Victor's own **lips** in the sutra on *The Seven Types of Lives,* where it mentions "There are seven types of lives: life as a hell being," and so on.

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་དེ། མདོ་ལས། གནས་གསུམ་མངོན་དུ་གྱུར་ན་མའི་མངལ་དུ་བུ་འཆགས་པར་འགྱུར་ཏེ། མ་རུང་ཞིང་ཟླ་མཚན་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕ་མ་ཆགས་ཞིང་ཕྲད་པ་དང་། དྲི་ཟ་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་གང་ཞིག །དེའི་དྲི་ཟ་དེ་བར་སྲིད་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

Another sutra concurs:

> If three conditions are present, a child will form in the mother's womb. These are (1) a being suitable to be a mother, and who is still menstruating; (2) a feeling of desire and then sexual contact between the prospective parents; and (3) the proximity of one of the beings who live on smells.

This proves the existence of the intermediate being first because it comes **from** the Buddha, and secondly because the phrase "beings **who live on smells**" in the quotation refers to none other than the intermediate being.

།ཁོ་ན་རེ། དེ་མི་འཐད་དེ། ཕུང་པོ་ཞིག་པ་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ནའོ་ཞེས་འདོན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མ་གྲུབ་སྟེ། ཏ་ལེན་གྱི་བུའི་མདོ་ལས། ཁྲོད་ཀྱི་དྲི་ཟ་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་པ་དེ། རྒྱལ་རིགས་ཤིག་གམ། བྲམ་ཟེ་འམ། རྗེའུ་རིགས་སམ། དམངས་

རིགས་སམ། འོན་ཏེ་ཤར་ཕྱོགས་ན་གནས་པ་ཞིག་གམ། ཞེས་གསུངས་ལ། ཕུང་པོ་
ཞིག་པ་དེ་དག་ཏུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།

Someone may object to the last point, citing the common reading that goes "...the proximity of the cessation of the heaps." This position though is mistaken. The sutra called *Son of Talen* states:

> Your "being who lives on smells" stands in close proximity, whether he be one for royalty, one for the Brahmin caste, for aristocracy, or for the common man; whether he stands to the east or...

The end of some heaps could hardly be described this way.

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་དེ། ཕྱིར་མི་འོང་དེ་ལ་བར་དོར་འདའ་བ་སོགས་ལྔར་གསུངས་
པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ལྷའི་རིགས་ཤིག་ལ་དགོངས་སོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེས་
ནས་འདའ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ལྷའི་རིགས་སུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར།

The intermediate being can also be said to exist in that **five** different types of non-returners, including those who "pass beyond" during the intermediate state, are **taught** in scripture. Some may claim that this type only refers to a certain kind of pleasure being, but if this were the case then other types such as "those who pass beyond after rebirth" would also have to be some kind of pleasure being.

ཡང་བར་སྲིད་གྲུབ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགྲོ་བ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བ
ར་དོར་འདའ་བ་དེ་ལ་མྱུར་བར་འདའ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

Proof of the intermediate being comes **too from the sutra** called *The Seven* ***Births*** *of the Holy,* where types that pass beyond during the intermediate state are further divided into those that pass quickly and so on.

ཁོ་ན་རེ། བར་སྲིད་ཡོད་ན། བདུད་སུན་འབྱིན་བྱེད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུངས་ཀྱི་
ཉན་ཐོས་མཁས་པ་མགུ་བའི་གླད་པར། རྡོའི་ཁྲུ་ཚུར་བསྣུན་ནས་ཤི་བ་ལུས་དེ་ཉིད་ལ་

མེས་བསྙོར་ཏེ། དམྱལ་བར་སྐྱེས་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།

Someone might raise the following objection:

> If intermediate beings did exist it would contradict the teaching about the demon named "Destroyer," who with a fist of stone cracked the skull of Wiseman's Delight, a disciple of the Buddha known as Light Protector. The disciple died and flames immediately enveloped the body of the demon, who then took birth in the hells.

སྐྱོན་མེད་དེ། ཚེ་དེ་ཉིད་ལ་མཐོང་ཆོས་ལ་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་སྨིན་པ་ཡིན་གྱི། སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་ཕྱིས་སྨིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

There is though no contradiction. The flames were not part of a result that ripened in the next life from a misdeed in this life—that came later. They were, rather, one of those results of a deed that ripens and returns to one in the very same life.

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་ན། མཚམས་མེད་ལྔ་བྱས་མ་ཐག་ཏུ་དམྱལ་བར་སྐྱེར་བཤད་པ་

དང་འགལ་ལོ་ཞེ་

ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཕྱིར་མ་ལ་འགྲོ་བ་གཞན་དུ་མི་སྐྱེ་བ་ལ་དགོངས་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་

མིན་ན། མཚམས་མེད་བྱས་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་དམྱལ་བར་སྐྱེས་པར་འགྱུར་

རོ།

Yet another objection may be raised: if there is supposed to be a state between death and rebirth, what about the explanation that one takes birth in the hells "right after" he commits any one of the five **immediate** misdeeds? Yet there is no problem. The word "immediate" here is meant to refer to the fact that a person who has committed such a deed can take his next birth only in the hells, and nowhere else. Otherwise a person would logically take his birth in the hells the moment after he actually committed the deed.

།ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྲམ་ཟེ་སྡིག་ཅན་ཞིག་ལ། བྲམ་ཟེ་ན་

ཚོད་ཁྱེར་ཟིན་ཏ་བ་དང་། །ན་བ་མིན་ཏེ་གཤིན་རྗེའི་དྲུང་དུ་ཕྱིན། །བར་ན་གྲོད་ཀྱི་

གནས་ཀྱང་ཡོད་མིན་ཞིང་། །བགྲོད་ཀྱི་ལམ་རྒྱགས་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།

One last objection could be offered, that the postulation of an intermediate being is at odds with the statement that

> The Transcendent Victor spoke these words to the evil Brahmin:
>
> > Brahmin, you will come into the presence of the Lord of Death,
> > Ere you live to any old age, or meet with some kind of sickness.
> > There will be no place between, nowhere you can stop and stay;
> > No need for you to prepare provisions for the journey.

སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་མིའི་ནང་དུ་ཡུན་རིང་དུ་མི་གནས་པ་ཙམ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

Again though there is no problem. The only point of the words was to tell the Brahmin that he hadn't long to remain among humans.

Having thus completed proofs for the existence of intermediate beings, we turn to a description of their bodily images.

13
Bodies of Intermediate Beings

།དེ་ནི་འཕེན་པ་གཅིག་པའི་ཕྱིར།
།སྔོན་དུས་སྲིད་འབྱུང་ཤ་ཚུགས་ཅན།
།དེ་ནི་འཆི་བའི་སྔོན་རོལ་ཏེ།
།སྐྱེ་བའི་སྐད་ཅིག་ཕན་ཆད་དོ།

Because the force projecting them's the same,
He has the image of the being "before."
This is the one that's after the moment of birth,
Before the point that one has already died.
[III.49-52]

འོ་ན་བར་སྲིད་ཀྱི་ཤ་ཚུགས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བར་སྲིད་དེ་ནི་སྔོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་ཤ་ཚུགས་ཅན་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཅིག་གིས་འཕངས་པའི་ཕྱིར། སྔོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་དེ་ནི་འཆི་བའི་སྔོན་རོལ་ཚུན་ཆད་ནས་སྐྱེ་བའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཕན་ཆད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་པའམ་བཞི་ཡིན་ནོ།

What does the body of an inbetween being look like? The being between death and rebirth **has the image of the being "before,"** or the being which is going to come into existence. This is **because** both the intermediate being and the being of the next life are thrown into the future by the **same projecting force**—the deeds they did in the past. **This** expression, the "being before," **is** meant to refer to **the one** that consists of the five (or four) heaps that exist *before* **the point that one has already died** (up through the moment of death) but **after the moment of birth** (the second moment of birth and so on).

།འོ་ན་བར་སྲིད་ཀྱི་ཁ་དོག་ཇི་ལྟ་བུར་འབྱུང་ཞེ་ན། དམྱལ་བའི་བར་སྲིད་ནི་སྡོང་དུམ་མེས་ཚིག་པ་ལྟ་བུ། དུད་འགྲོའི་དུ་བ་ལྟ་བུ། ཡི་དྭགས་ཀྱི་ཆུ་ལྟ་བུ། འདོད་པའི་ལྷ་དང་མིའི་བར་སྲིད་ནི་གསེར་གྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུ། གཟུགས་ཀྱི་བར་སྲིད་ནི་ཁ་དོག་དཀར་པོའོ། །གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་བར་སྲིད་མེད་དེ། དེ་ན་གཟུགས་མེད་པས་སོ།

What color is an intermediate being? An inbetween being headed for the hells has the color of a scorched stump of wood. Those to be animals are the color of smoke; craving spirits have a look like water. Those to become pleasure beings of the desire realm, or humans, possess a golden color. Inbetween beings for the form realm are white. No intermediate being exists for the formless realm, as there is no form there.

འོ་ན་བར་སྲིད་ཀྱི་བོང་ཚོད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདོད་པའི་ལྷ་དང་མིའི་བར་སྲིད་ནི་བྱིས་པ་ལོ་ལྔ་འམ་དྲུག་ལོན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི་ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་ཤས་ཆེ་བས་བོང་ཚོད་རྫོགས་ཤིང་གོས་དང་བཅས་པར་སྐྱེ་ལ། འདོད་པར་ངོ་ཚ་མེད་ཅིང་ཁྲེལ་མེད་ཤས་ཆེ་བས་གཅེར་བུར་སྐྱེ། འོན་ཀྱང་དགེ་སློང་མ་དཀར་མོ་ནི་སྔོན་གྱི་སྨོན་ལམ་

གྱི་དབང་གིས་གོས་དང་བཅས་པ་དང་། སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་བྱང་སེམས་ནི་གཞོན་ནུ་མཚན་དཔེས་བརྒྱན་ཅིང་། ན་བཟའ་དང་བཅས་པའོ།

How big are intermediate beings? Those to become pleasure beings of the desire realm, or humans, are the size of five or six-year old children. Those headed for the form realm possess more of a sense of shame and conscience than not, so have the body of a mature adult and are fully clothed at birth. Those of the desire realm have a greater share of shamelessness and a lack of conscience, so are naked at their birth. There was though the nun known as "Lady of White," who was born with clothes by force of her former prayers to that effect. Bodhisattvas in their final life are as well from infancy possessed of the special bodily signs and marks, and clothing.

།འོ་ན་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ་གླང་པོ་ཆེའི་ཕྲུ་གུ་དཀར་པོ་ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པར་རྨིས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་མཚན་མ་འགའ་ཞིག་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོ་ཀྲི་ཀིའི་རྨི་ལྟས་བཅུ་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ།

"Your above description of intermediate beings," one may object, "appears to contradict the dream that the Buddha's mother had, of a white baby elephant entering her womb prior to the Buddha's birth." There is though no such inconsistency. The dream was only meant to represent certain symbolic points—something like the ten portents that were shown in the dreams of King Kirki.

།འོ་ན་བཙུན་པ་ཆོས་ལྡན་རབ་འབྱོར་གྱིས། གླང་ཆེན་དཀར་པོ་མཆེ་བ་དྲུག་ལྡན་པ། རྐང་བཞིས་མཛེས་དང་ལྡན་པར་ཞལ་བཞིས་ནས། །དྲང་སྲོང་གནས་ཤེས་པ་ནི་ཇི་བཞིན་དུ། །ཡུམ་གྱི་ལྷུམས་ཀྱི་གནས་སུ་ཞུགས་པར་གྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་མནལ་ལམ་དང་མཐུན་པར་བསྟན་པའོ།

Someone might continue the argument, citing the verse from the venerable saint, Subhuti:

> He made his entry, taking his place in the womb of the Mother with
> Full knowledge, cognizant as saints who know where they'll be born,
> And having first assumed the form of an elephant of white,
> A body embellished with six tusks of ivory, and four legs.

This reading though is only meant to match the Mother's dream.

།འོ་ན་བར་སྲིད་དེ་ཇི་ཙམ་གནས་ཞེ་ན། མདོ་སྡེ་པའི་དགེ་བསྙེན་བཙུན་པ་ན་རེ། སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་མ་ཚོགས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་པས་ངེས་པ་མེད་ཅེས་ཟེར། བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ན་རེ། ཞག་བདུན་གནས་ལ། དེ་ལ་སྐྱེ་གནས་མ་རྙེད་ན་ཤི་འཕོས་ནས་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་སྐྱེ་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག །ཞག་བདུན་ཕྲག་བདུན་ཏེ་ཞེ་དགུ་གནས་ཟེར།

"How long then," one may ask, "does a being stay in the intermediate state?" The Sutrist called the "Venerable Layman with Vows" makes the claim that "There is no fixed time: the intermediate being remains in this state until all the factors necessary for birth have come together." And the master Vasumitra claims that "they stay for a period of seven days. If by the end of this time they have failed to find a new birth, they die and migrate into yet another intermediate state." Still others claim that the intermediate being stays for seven weeks—a total of 49 days.

བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ན་རེ། འདི་སྐྱེ་སྲིད་ཚོལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ཡིན་པས། ཡུན་རིང་དུ་མི་གནས་པར་མྱུར་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་ལ། དེ་ཡང་ཡུལ་དེར་སྐྱེ་བར་ངེས་ན། སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་མ་ཚོགས་ཀྱང་། ལས་ཀྱིས་རྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་དྲངས་ནས་དེར་སྐྱེ། དེར་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་ན་ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྱེ་ཟེར་རོ།

The Detailists make another claim:

> A being in the intermediate state is one in an active search for his rebirth, so his conception into a new birth occurs relatively quickly, before he has spent any great amount of time in this state. If his birth in a certain place is a fixed thing but the necessary factors have not yet assembled, the force of his past deeds will pull these factors together and he will take birth there. If his birth in the particular place is not a fixed thing, he will then simply take birth somewhere else.

།ཡང་དགུན་བ་ལང་གི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། བ་ལང་དེ་དབྱར་འདོད་ཆགས་སྤྱོད། བ་མིན་དུས་མིན་དུ་སྤྱོད་པས་བ་མིན་དུ་སྐྱེ། དགུན་རྟའི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེ་སོས་ཁ་

འདོད་ཆགས་སྤྱོད། བོང་བུ་དུས་མིན་དུ་སྤྱོད་པས་བོང་བུར་སྐྱེ།

Suppose too that it is winter and someone has reached an intermediate state from which he is supposed to take rebirth as a cow. Since cows mate in the summer, he will instead take birth as a similar animal without a definite mating season. If in winter also a person has come to an intermediate state from which he is meant to take birth as a horse, we will instead be born as a donkey—since donkeys mate in any season, but horses in spring.

དབྱར་ལྟ་བུ་དོམ་གྱི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེ་དགུན་འདོད་ཆགས་སྤྱོད། དྲེད་དུས་མིན་དུ་སྤྱོད་པས་དྲེད་དུ་སྐྱེ། དབྱར་ལྟ་བུ་ཁྱིའི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེ་སྟོན་འདོད་ཆགས་སྤྱོད། ཅེ་སྤྱང་དུས་མིན་དུ་སྤྱོད་པས་ཅེ་སྤྱང་དུ་སྐྱེའོ།

If again in summer a person has reached the state between death and rebirth and is supposed to be born as a bear, he will take birth as a *dre*-creature. They mate in no particular season, while bears mate only in the winter. If, finally, it is summer and a person has become an intermediate being meant to be born as a dog, he'll take his rebirth as a wolf: they mate any time, dogs only in autumn.

།དེ་ལྟ་ན། ཅི་སྔེ་ན་ལྡོག་གོ །དེ་ལས་གསར་དུ་སོག་གོ །ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་ལེགས་པར་གྲུབ་བོ། །ལས་གསར་དུ་སོག་གོ་ཞེས་པ་ཡང་། མཐོང་ཆོས་ལ་སྨྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་གསར་དུ་སོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་གྲུབ་པས། སྐྱེས་ནས་དང་ལན་གྲངས་གཞན་ལ་སྨྱོང་འགྱུར་ཡང་གྲུབ་བོ། །ཞེས་ཟེར་རོ།

This all supports the quotation that says, "They turn from what they were; they collect new forces of the kind that come from deeds." Moreover, the "collection of new forces" mentioned here refers to a collection of new forces of the kind that come from deeds in this life and produce their results here in the very same life. This confirmation that the inbetween being is capable of collecting new deeds that will bring him a result in this life itself confirms that he can collect the other two types: those that produce a result that is experienced in the very next life, and those that lead to a result experienced in lives beyond the next. This is what they claim.

།བཞི་པ་ནི།

We now turn to the fourth of our five points on intermediate beings. Here we discuss their various special features.

14
Other Features of Intermediate Beings

།རིགས་མཐུན་ལྷ་མིག་དག་པས་མཐོང་།
།ལས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་ཤུགས་དང་ལྡན།
།དབང་པོ་ཀུན་ཚང་ཐོགས་མེད་ལྡན།
།མི་ལྡོག་དེ་ནི་དྲི་ཟའོ།

Seen by the same type, with a clear god's eye.
Miraculous feats from deeds, a special strength.
All their powers complete, cannot be stopped.
Never diverted, those ones live on smells.
[III.53-6]

བར་སྲིད་གང་གིས་མཐོང་ཞེ་ན། བར་སྲིད་རིས་མཐུན་པ་ནང་གིས་མཐོང་ངོ་། །ཁ་ཅིག །ལྷའི་བར་སྲིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཐོང་། མི་དང་། ཡི་དྭགས་དང་། དུད་འགྲོ་དང་། དམྱལ་བའི་བར་སྲིད་རྣམས་ཀྱིས་གོང་མ་གོང་མ་མ་གཏོགས་པ་མཐོང་ཞེས་ཟེར་རོ།

"Who," one may ask, "can see an intermediate being?" Intermediate beings, at least those of **the same type,** can be **seen by** each other. Some people have claimed that intermediate beings headed for a birth as a pleasure being can see those for all the other types of beings, and that intermediate beings to be born as humans, craving spirits, animals, and hell-beings can each see all but the preceding types.

།ལྷའི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་སྐྱོན་བཅུ་གཅིག་དང་བྲལ་བས་ཀྱང་མཐོང་ངོ་། །སྐྱོན་བཅུ་གཅིག་པོ་ནི། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་།

རྨུགས་གཉིད་དང་། རྒོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་དྲགས་པ་དང་། སེམས་ཡ་ཡ་བོར་གྱུར་པ་དང་། བག་ཚ་བ་དང་། འདུ་ཤེས་སྣ་ཚོགས་པ་དང་། སྨྲ་བ་མངས་པ་དང་ཧ་ཅང་བསྒོམས་དྲགས་པའོ།

Intermediate beings can also be seen **by** using what is called the "eye of a god." It must be one which is **clear,** free of the eleven typical faults. These eleven are (1) doubt, (2) failing to direct one's attention properly, (3) improper physical states, (4) a feeling of dullness or sleepiness, (5) mental excitation, (6) an excessive application of effort, (7) vacant mental wandering, (8) anxiety, (9) too many different ideas, (10) talking too much, and (11) trying too hard to meditate.

།ལས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ཤུགས་མགྱོགས་ཁྱད་དང་ལྡན་པ་དང་། མིག་སོགས་དབང་པོ་ཀུན་ཚང་ཞིང་། རི་སོགས་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འཇུག་པ་དང་ལྡན་ནོ། །དེའི་ཤེས་བྱེད་བྲག་སར་ཁ་མེད་པ་ཅན་གྱི་གསེབ་ཏུ་སྦལ་བ་སོགས་འབྱུང་བ་དེས་ཤེས་སོ།

Intermediate beings have a capability to perform **miraculous feats** that comes **through** the power of **deeds.** They can fly through the sky, and display **a special strength,** or capacity to travel at extraordinary speeds. **All their powers,** those of the eye and the rest, are **complete**—and they have the ability to pass through mountains and so forth **without being stopped.** Evidence of this fact is the presence of frogs and other types of creatures found in the middle of rocks with no openings at all.

།འོ་ན་དམྱལ་བའི་བར་སྲིད་གྲུབ་ནས་འགྲོ་བ་གཞན་དུ་ལྡོག་གམ་ཞེ་ན། མི་ལྡོག་སྟེ། དམྱལ་བའི་བར་སྲིད་དང་དེའི་སྔོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་གཉིས་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཅིག་པའི་ཕྱིར། ཚངས་རིས་ཀྱི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེར་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལ་བར་དོར་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

"Is it then possible," one may ask, "for a person to be diverted to another type of birth after he has already taken form as an intermediate being headed for the hells?" You are **never diverted** to another birth: the energy of one's past

deeds which is throwing forth the intermediate being headed for the hells is the same energy that will project the being "before"—that is, the hell being itself.

One can however reach the state of an intermediate being headed for the level known as "Class of the Pure" and still not have to take birth there: cases where one achieves nirvana between death and rebirth, as just such a being, do exist.

འདོད་པའི་བར་སྲིད་དེ་ཁམ་ཟས་ཟའམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཁམ་ཟས་རགས་པ་མི་ཟའི་དྲི་ཙམ་ཟའོ། །དེ་ཡང་དབང་ཆེ་བ་རྣམས་དྲི་ཞིམ་པ་དང་ཆུང་བ་རྣམས་དྲི་མི་ཞིམ་པ་ཟའོ།

One may ask whether intermediate beings of the desire realm eat any physical types of food. It is stated that **those ones** eat no gross kinds of physical food, but rather **live on** mere **smells.** And the more powerful consume the good smells, while the less powerful must eat the poor ones.

།ལྔ་པ་ནི།

The fifth and final point in our treatment of intermediate beings concerns how they enter the state of birth.

15
How Intermediate Beings Find Birth

།བློ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གྱུར་པས།
།རྩེ་དགས་འགྲོ་བའི་ཡུལ་དུ་འགྲོ།
།དྲི་དང་གནས་ལ་མངོན་འདོད་གཞན།
།དམྱལ་བ་ཡི་ནི་སྤྱི་ཚུགས་ཡིན།

Because of a mistaken impression he passes
To his destination to play, to enjoy;
Others from attraction to smells or the place.
Those for the hells are upside-down.
[III.57-60]

བར་སྲིད་དེ་སྐྱེ་གནས་སུ་འཇུག་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མིའི་བར་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་

ཐག་རིང་པོ་ནས་ཕ་མ་ཉལ་པོ་བྱེད་པ་མཐོང་བས་ན། བློ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པས། རྩེ་བ་དང་དགའ་བའི་བསམ་པས་འགྲོ་བའི་ཡུལ་ཕོ་བ་དང་ལོང་ཁའི་གསེབ། བུ་སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་འགྲོ།

"How does an intermediate being," one may begin, "enter his particular state of birth?" If he is an inbetween being headed for a birth as a human, he sees his parents from a distance, having sex together. **Because of a mistaken impression,** and imagining that he can **play** and en**joy** himself, **he passes to his destination** within the womb, lodged in the midst of the mother's abdomen and entrails.

དེ་ཡང་ཕོར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་མའི་ལྟོ་གཡས་སུ་སྙེས་ནས་ཁ་རྒྱབ་ཏུ་བལྟས་ཏེ་ཙོག་པུར་འདུག་པ་དང་། མོར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་མའི་ལྟོ་གཡོན་དུ་སྙེས་ནས་ཁ་མདུན་དུ་བལྟས་ཏེ་འདུག །མ་ནིང་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་ཕོ་མོའི་འདོད་ཆགས་གང་ཤས་ཆེ་བའི་སྟབས་སུ་འདུག་གོ །

If the child is to be a boy, it lies crouched up on the right side of the mother's abdomen, facing her back. If it is to be a girl, the child lies to the left side of the abdomen, facing the front. A child to be born as a neuter lies in either position, depending on whether masculine or feminine types of desire dominate his personality.

གཞན་དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་ནི་དྲི་མངོན་པར་འདོད་པས་འགྲོ། །རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ནི་གནས་ལ་མངོན་པར་འདོད་པས་འགྲོའོ། །འོ་ན་དམྱལ་བའི་གནས་འདོད་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། ཡོད་དེ། བློ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པས་སོ།

As for the **other** types of intermediate beings, those headed for a birth from warmth and moisture pass to their destination **from an attraction for the smells** there. Those to be born complete come to their destination **from an attraction for the place** itself.

Someone might object: "How could anyone be attracted to the hells?" Yet they are—all based on a mistaken impression.

།བར་སྲིད་འགྲོ་བའི་དབྱིབས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དམྱལ་བའི་བར་སྲིད་ནི་སྤྱིའུ་ཚུགས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ཡང་དག་སྨོམ་དང་དཀའ་ཐུབ་ཅན། དྲང་སྲོང་རྣམས་ལ་སྐུར་འདེབས་པ། །དེ་དག་སྤྱིའུ་ཚུགས་དག་ཏུ་ནི། །དམྱལ་བ་གཙོ་ནར་ལྟུང་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

What does an intermediate being look like as he travels to his goal? **Those** headed **for the hells** travel **upside-down.** As sutra states,

> Those who berate the saints—accomplished ones
> With vows unstained and mighty asceticisms—
> Can only fall, travelling down into the hells,
> Passing with bodies upside-down.

།གཞན་མི་སོགས་ཐད་ཀར་འགྲོའོ། །སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་ན་རེ། ཡི་དྭགས་ཀྱི་བར་སྲིད་ནི་ཡི་དྭགས་བཞིན་དུ་རྒྱབ་ནས་འགྲོ་ཞེས་གསུང་།

It is stated that intermediate beings to be born as pleasure beings travel along in an upward direction. All of the others, those to be humans and the rest, travel on a level plane. The master Purnavardhana states that inbetween beings headed for a birth as a craving spirit go along like craving spirits themselves, facing backwards.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Six: The types of sustenance, and a general description of the physical world

The following selection is taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

45
Introduction to
the Various Types of Sustenance

།འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན།

Beings are kept alive by sustenance.
[III.152]

།འོ་ན་འགྲོ་བ་རྣམས་ཁམས་གསུམ་དུ་གང་གིས་གནས་ཞེ་ན། འགྲོ་བ་རྣམས་ཟས་ཀྱིས་གནས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པ་ན། ཆོས་གཅིག་བཀའ་སྩལ་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

"What," one may ask, "keeps beings alive in these three realms?" **Beings are kept alive by sustenance,** for as sutra states:

Not long after the Teacher had become enlightened, he gave voice to a certain teaching, to the effect that beings are kept alive by sustenance.

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཟས་ཀྱི་རང་བཞིན། ཞར་ལ་བར་སྲིད་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། དེ་དག་གི་ངེས་པའོ།

We next treat this point in greater detail, in three divisions concerning (1) the nature of sustenance; (2) incidentally, different names used to refer to intermediate beings; and (3) a rationale for the number of the different types of sustenance.

46
The Nature of Solid Food

།ཁམས་ཀྱི་ཟས་ནི་འདོད་པ་ན།
།སྐྱེ་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ།
།གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་མ་ཡིན་དེས།
།རང་དབང་གྲོལ་ལ་མི་ཕན་ཕྱིར།

Solid food exists in the desire;
Combination of three of the doors of sense.
The door of sense that's form is not, because
It neither aids its power nor the free.
[III.153-6]

།དང་པོ་ནི། འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན། །ཞེས་བཤད་ན། ཟས་དེ་ལ་དུ་ཞེ་ན། དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། ཁམས་ཀྱི་ཟས། རེག་པའི་ཟས། སེམས་པའི་ཟས། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཟས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

"In the lines above," one may begin, "you mentioned that `beings are kept alive by sustenance.' Just how many kinds of sustenance are there?" There are four different kinds: sustenance in the form of solid food, contact, mental movement, and consciousness.

འོ་ན་དེ་དག་ཁམས་གང་ན་ཡོད་ཅེ་ན། ཁམ་གྱི་ཟས་ནི་འདོད་པ་ན་ཡོད་ཀྱི། ཁམས་གོང་མ་དག་ན་མེད་དེ། ཁམ་ཟས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དག་དེར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དམྱལ་བ་ཆེན་པོ་ན་ཁམ་ཟས་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། ཡོད་དེ། ལྕགས་ཀྱི་ཐོ་ལུམ་དང་ཟངས་ཞུན་མེ་འབར་བ་ཁར་འཇུག་པར་བཤད་ཅིང་། ཉི་ཚེ་བ་དང་ཉེ་འཁོར་བ་ན་མིའི་ཟས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཡོད་པར་དགེ་འདུན་སྲུངས་དང་གྲོ་བཞིན་སྐྱེས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ལས་ཤེས་སོ།

"In what realms are they found?" one may ask. **Solid food exists in the desire** realm, but not in the realms above it, for it is just those beings who have freed themselves of desire for solid food who are born in these upper realms. Someone may ask how there can be any solid food in the great hells. And yet there is, for it is said that flaming iron balls and molten copper are forced into the mouths of the beings living in these hells. Moreover we can understand from the accounts of Gendun Sung and Shrona that in the partial and adjacent hells there are kinds of food resembling those of the human realm.

།འོ་ན། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་ཁམ་གྱི་ཟས་གང་ཞེ་ན། ཁམ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་པོ་རྣམས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་འཚོ་བ་དང་ཉེ་བར་འཚོ་བར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། དེ་རྒྱས་འགྱུར་གྱི་ཟས་ལ་དགོངས་ལ། ལྕགས་ཀྱི་ཐོ་ལུམ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀྲེས་པ་སེལ་ནུས་པས་ཟས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

Some may object that this explanation seems to contradict the following words of the *Treatise:*

> What is solid food? Any portion of a substance which, when used as food, nurtures the various powers, and supports and promotes the development of the major elements of the body.

Yet there is no contradiction. This explanation was given only with reference to food as part of a nurturing process; iron balls or the like can be said to satisfy the definition of food in that they do exhibit the ability to remove a feeling of hunger.

ཁམ་ཟས་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། དྲི་རོ་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཁམ་གྱི་ཟས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སྣ་ལྕེ་ལུས་གསུམ་གྱིས་ཁམ་དུ་བཅད་ནས་མིད་པའི་ཟས་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ།

"What," one may ask, "is the basic nature of solid food?" It is a **combination of three of the doors of sense:** smell, taste, and the tangible. Why is it referred to as "solid food" [literally, "portion food"]? It is so named because it is food which is ingested only after it has been divided into portions by three agents: nose, tongue, or body.

།ཉི་མ་དང་གྲིབ་མ་ལ་ཡོད་པའི་དྲི་རོ་ཁམ་ཟས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཁམ་དུ་བཅད་ནས་མིད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་མིན་ཡང་དེའི་རིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་ན་ཕལ་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར།

"Consider then," one may object, "the smells and tastes of sunshine or shade. Are they then not a kind of solid food? Because isn't it impossible to ingest them by cutting them first into portions of some certain size?" It's true that this would be impossible; nonetheless, they do fit the general description of solid sustenance. You could also say that our description is intended to fit only the majority of instances.

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཁམ་ཟས་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་རང་གི་ཡུལ་ཅན་དབང་པོ་རྟེན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པ་ལ་མི་ཕན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་ཕན་པའི་རིས་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

The door of sense that is form is not a kind of solid food, **because it does not aid** in the nurturing process of **"its power"** (i.e., the power which takes this form as its object) or of the power's basis. Nor is it similar to the general class of things that do perform such a function.

རྟགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཟས་ཡིད་དུ་འོང་བ་བཞམས་པ་མཐོང་བ་ན་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཟས་དེ་ལ་དམིགས་པའི་བདེ་བ་སྐྱོང་འགྱུར་གྱི་རེག

པ་ཟས་སུ་སོང་བ་ཡིན་གྱི། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཟས་སུ་སོང་བའི་དོན་མིན་ཏེ། ཡིན་ན་གྲོལ་བ་དགྲ་བཅོམ་པ་དང་ཕྱིར་མི་འོང་ལ་ཕན་དགོས་པ་ལས་མི་ཕན་པའི་ཕྱིར།

"To this I disagree," one may reply. "Isn't it possible for sensations of pleasure and happiness to arise when one looks upon a meal laid out in a particularly attractive manner?" In this case though we would describe the sustenance as that consisting of contact involving an experience of pleasure through focussing on the meal. The point is not that this form, the object of the eye, is functioning as sustenance. If it were, it would also have to produce some beneficial effect even in beings that are **free:** enemy destroyers or those that need never return. The fact though is that such form **does not** in any way **aid** them.

47
Three More Forms of Sustenance

།རེག་དང་སེམས་པ་རྣམ་ཤེས་ནི།
།ཟག་བཅས་ཟས་ཡིན་...

Contact, mental movement, and consciousness
With stain are sustenance.

[III.157-8a]

རེག་པའི་ཟས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། རེག་པ་དང་སེམས་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཟས་ཡིན་གྱི། ཟག་མེད་ཟས་མིན་ཏེ། ཟས་ཀྱི་དོན་ནི་སྲིད་པ་གསོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ན། ཟག་མེད་ནི་སྲིད་པ་ཟད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། མདོ་ལས། སེམས་ཅན་བྱུང་བ་རྣམས་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། འཚོ་བར་བྱེད་པ་དང་། སྲིད་པ་ཚོལ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་དང་།

"You have mentioned," one may begin, "sustenance consisting of contact, and so on. Just what is the nature of each of these types of sustenance?" **Contact, mental movement, and consciousness** that come **with stain are** each a kind of **sustenance.** In their unstained form they can't be called sustenance, for sustenance is defined by its function of perpetuating this suffering life, whereas the stainless act to bring it to a stop. As sutra says,

> It functions to keep alive those beings who have already come out, and to nourish them; it functions to provide aid to those still in the state of seeking their next life.

ཟས་བཞི་ནི་ནད་དང་འབྲས་དང་ཟུག་རྔུའི་རྩ་བ་ཡིན་ནོ། །རྒ་ཤིའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། ཟག་མེད་དེ་ལྟ་མིན་པའི་ཕྱིར།

It also states,

> The four types of sustenance are the very root of sickness, cancer, agony. They help bring about old age and death.

Stainless things could hardly be described this way.

ཟས་དུ་ཞིག་གིས་གནས་པ་དང་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་ཅེ་ན། ཟས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བྱེད་དོ། །ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་པས་སེམས་པ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རེག་པས་སེམས་ཅན་འབྱུང་བར་བྱེད་པ་དང་། སྲིད་པ་ཚོལ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་མོད། ཁམ་ཟས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བར་བྱེད་ཅེ་ན། བྱེད་དེ། ཁམ་ཟས་ཀྱི་ཟས་ལ་སྲིད་པའི་དབང་གིས་ཡང་སྲིད་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

One may ask how many of the different types of sustenance function to keep beings alive, and to provide aid to them. All of them do. One then might ask again:

> Let us admit that movement of the mind (since it is, after all, by nature a deed) acts—along with the consciousness and contact linked up with it—to bring a being into existence, and to provide aid to those who are still in search of a rebirth. How can solid food though work to bring a being into existence?

But it can: solid food can bring one into a new existence by power of his craving for it.

ཁམ་ཟས་དང་། བདེ་བ་སྐྱོང་འགྱུར་གྱི་རེག་པ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྣམ་

ཞེས་ཀྱིས། སེམས་ཅན་གནས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་མོད། སེམས་པས་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བྱེད་ཅེ་ན།

One may pose still another question:

> Admitted that solid food and contact involving an experience of pleasure, as well as the consciousness linked with this contact, can all function to keep a sentient being alive. But how can movement of the mind perform this function?

རེ་བ་དང་བཅས་པའི་སེམས་པས་གནས་པར་བྱེད་དེ། མུ་གེ་བྱུང་བའི་ཚེ་ཕ་ཞིག་རང་གི་བུ་གཉིས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཆི་བ་མ་བཟོད་པར་ཐལ་བའི་རྐྱལ་པ་སྒྲིད་བུས་ཁ་བཅིངས་པ་ཕྱེ་ཡིན་པར་སླུས་པའི་ཚེ། རེ་བ་དང་མ་བྲལ་བར་མ་ཤི་བ། ཁ་ཕྱེ་བས་ཐལ་བར་མཐོང་བ་ན་རེ་བ་དང་བྲལ་ནས་ཤི་བ་དང་།

The answer is that movement of the mind involving the emotion of hope can actually keep one alive. We see for example the story of a father who couldn't bear the thought of dying, along with his two sons, during a famine. He took a bag full of powder and tied it fast, telling his sons that the chaff was flour. As long as they entertained this hope, it kept them from dying. When they opened the bag and saw the chaff, they lost hope, and thus expired.

གྲུ་ཆག་པའི་ཚོང་པ་རྒྱ་མཚོའི་ལྦུ་བ་ལ་ཐང་དུ་འཁྲུལ་ནས། རེ་བ་དང་མ་བྲལ་བར་མ་ཤི་བ། རེ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཚེ་ཤི་བ་དང་། འགྲོ་བའི་རྣམ་གྲངས་ལས། སྲོག་ཆགས་ཆེན་པོ་གང་དག་ཆུ་ནང་ནས་འཐོན་ཏེ་བྱེ་མའི་ཐང་ལ་སྒོང་སྦས་པ་མས་དྲན་ན་མི་རུལ། མ་དྲན་ན་རུལ་བར་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ།

We also see mention of shipwrecked merchants adrift in the sea, who mistakenly took far-off whitecaps to be dry land. As long as they had hope it kept them alive, but when they realized their mistake and lost this hope they straightaway died. The *Types of Beings* also describes certain great creatures that crawl up out of the water to bury their eggs beneath the sandy beach. As long as the mother creature keeps her eggs in mind, they remain fresh. If she forgets about them, so it is said, they spoil.

།སློབ་དཔོན་ནི། དེ་ལྟ་ན་གཞན་མའི་སེམས་པ་བུའི་ཟས་སུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པས། སྒོ་ངས་མ་དྲན་ན་མི་འདྲུལ། མ་དྲན་ན་འདྲུལ་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུང་།

The Master though objects to this explanation:

> If this were true, then the movement of the mother's mind would have to be sustenance for the young, which is illogical. The point is, rather, that the beings in the eggs are kept from spoiling as long as they recall their mother, and spoil when they forget.

དེ་ལ་ནི་པཎྜི་ཏ་ན་རེ། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྒོ་ང་ལས་སྐྱེས་རྟག་ཏུ་རྨོངས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། དེ་མི་འཐད་དེ། མ་དྲན་པ་དང་རྟག་ཏུ་རྨོངས་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།

The Pandit makes a counterclaim that "This position is itself mistaken: the root text itself states that `one is ignorant all,' and that `this is always the case with those from eggs.'" He is himself in error though, for the mental states of failing to recall something on one hand and total ignorance on the other are not exclusive of one another.

48
Realms and Three Types of Sustenance

་་་གསུམ་དག་ན།

These in three.
[III.158b]

འོ་ན་གསུམ་པོ་ཁམས་གང་ན་ཡོད་ཅེ་ན། ཁམས་གསུམ་དག་ནའོ། །གང་ཁམ་ཡིན་པ་དེ་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་ཀྱང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ལ་མུ་བཞི་སྟེ། དབང་པོ་རྟེན་བཅས་ལ་གནོད་པའི་ཁམ་དུ་བྱ་བའི་དྲི་རོ་རིག་བྱ་ནི། ཁམ་ཡིན་ལ་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་མིན།

In what realms are these three types of sustenance found? **These** are found **in** all **three** realms. One might ask whether everything that can be made into portions can also act as sustenance which nurtures the powers and their basis. All four combinations are possible in this regard. First consider types of smells, tastes, or tangibles which come in portions but do harm to the powers and their basis. They are an example of something which exists in portions but which is not a kind of sustenance which nurtures the powers and this basis.

ཟས་ལྷག་མ་གསུམ་ནི་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་ཡིན་ལ་ཁམ་མ་ཡིན། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི་ཁམ་དུ་བྱས་པས་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཟས་ལྟ་བུ། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི་སྒྲ་དང་སྡུག་བསྔལ་འཁོར་བཅས་སོ།

The final three types of sustenance provide an example of something which is sustenance nurturing the powers and their basis but which is not something made into these physical portions. An example of both would be any kind of sustenance which, once taken in portions, produced a nurturing effect upon the powers and their basis. A case of neither would be, finally, something like sound or suffering with its attendant phenomena.

།དབང་པོ་རྟེན་བཅས་ལ་གནོད་ན་ཁམ་ཟས་སུ་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དུས་ཕྱིས་གནོད་ཀྱང་དེའི་མོད་ལ་ཕན་འདོགས་པས་ཁམ་ཟས་སུ་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཟས་ནི་དུས་གཉིས་སུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

"If something produces a deleterious effect upon the powers and their basis," one may assert, "it could never be referred to as `solid food.'" Even if it produces a harmful effect at some future date, we may nonetheless properly refer to something as solid food on the basis that, for the time being, it has a beneficial influence. This is because the food is performing a function on two different occasions.

འོ་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་པའི་དྲང་སྲོང་འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་བརྒྱ་ལ་ཟས་སྦྱིན་པ་བས། འཛམ་བུའི་ཚལ་ན་འདུག་པའི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་གཅིག་ལ་སྦྱིན་ན་དེ་འབྲས་བུ་ཆེ། ཞེས་གསུངས་ན། འཛམ་བུའི་ཚལ་ན་འདུག་པའི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ

དེ་གང་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག །འཛམ་བུའི་ལྟོ་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གཅིག་ཅེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར།

"Now the Victorious Buddha," one may continue, "spoke that the result of offering food to a single ordinary being staying in the *dzambu*-tree grove was greater than that of the same offering of food to a hundred non-Buddhist sages who had managed to free themselves of desire for the objects of the senses. Who was he referring to in the expression `ordinary being staying in the *dzambu*-tree grove'?"

Some claim that the reference is to everyone on *Dzambu* with a stomach, but this is incorrect since it contradicts the specific mention of a *single* being. Moreover the force of the comparison would be lost, there being no great wonder that giving to so many people would outweigh the other act.

ཁ་ཅིག །བྱང་སེམས་ངེས་གནས་སོ་ཞེས་ཟེར། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ན་རེ། མི་འཐད་དེ། དེ་ནི་དགྲ་བཅོམ་པ་བྱེ་བ་ལ་བྱིན་པ་བས་བསོད་ནམས་ཆེ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཡིན་ཟེར།

Others have claimed that the words refer to a bodhisattva who has reached the point where only a certain, fixed time remains before he achieves the final goal. The Detailists on their part claim that this interpretation is incorrect, since giving to such a being would be an act of much greater merit than that of making offerings to ten million enemy destroyers, and that the words are therefore meant to refer to bodhisattvas who have reached the state conducive to certain separation from suffering [i.e., the path of preparation].

སློབ་དཔོན་ནི། དེ་མི་འཐད་དེ། འདི་ནི་མིང་དང་དོན་མི་མཐུན་ཞིང་། མདོ་བསྟན་བཅོས་གང་ལས་ཀྱང་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ལ་འཛམ་བུའི་ཚལ་ན་གནས་པའི་བྱང་སེམས་སུ་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འཛམ་བུའི་གླིང་དུང་ན་བསམ་གཏན་དང་པོ་སྐྱེད་པའི་བྱང་སེམས་དོན་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་ཕྱི་

རོལ་པ་དེ་དག་འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་བརྒྱ་ལ་བྱིན་པ་བས་དེ་གཅིག་ལ་བྱིན་པ་བསོད་ནམས་ཆེས་མང་བས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར།

The Master though rebuts this position:

> This could never be correct—first because of the incongruity between the being to which the name supposedly refers and the nature of the name itself. Moreover, in no sutra or classical commentary at all do we see bodhisattvas who have reached the state conducive to their certain separation from suffering referred to as bodhisattvas residing in the *dzambu*-tree grove. Therefore the being in question is a bodhisattva who has managed to develop the first concentration level sitting at the base of a *dzambu* tree, and who has gained his every goal. From the point of view of his having overcome any desire for the objects of the desire realm, the bodhisattva is in no way distinguished from the non-Buddhists mentioned. His vast superiority is nonetheless reflected in the fact that giving to this single person constitutes so much greater merit than giving to the hundred others.

དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ།   དེ་ལ་བྱིན་པ་དེ་དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱི་པ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་བྱིན་པ་བས་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་མིན་ནམ་ཞེན། བདེན་མོད། འོན་ཀྱང་སྔར་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་སོང་བ་བརྒྱ་ལ་བྱིན་པ་བས། མི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་པ་གཅིག་ལ་བྱིན་པ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་བརྒྱ་འགྱུར་དུ་རེ་བར་བྱའོ། །ཞེས་བརྒྱ་ཕྲ་སྡུག་གསུངས་པའི་འབྲེལ་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུང་།

Someone might ask whether making offerings to such a person wouldn't be a greater merit than giving to an absolutely infinite number of the non-Buddhists mentioned. Admittedly it would be, he says; the word "hundred" is employed here first to maintain a continuity in composition, since in passages of the sutra preceding the one in question the word constantly appears: "You could give something to a hundred beings living in the animal state of birth, yet still look forward to results a hundred times more powerful maturing from the deed of offering something to a single human being, even an immoral one."

****

54
The Great Disc of Wind

།དེ་ལ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི།
།གནས་པར་འདོད་པའི་འོག་དག་གི །
།རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཛམས་སུ་ནི།
།ས་ཡ་དྲུག་འབུམ་གྲངས་མེད་དོ།

Here the beliefs on how it stays, this great
Vessel of the world: below, a great
Disc of wind, a million six hundred thousand
Thick, by another without count.
[III.177-80]

།དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་ཤིང་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་པས། ཐམས་ཅད་བསྟན་པར་མི་ནུས་ཀྱི། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་ཞིང་མི་མཇེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཙུང་ཟད་བརྗོད་པར་བྱའོ།

Having thus explained the world of living beings, we turn to the other world—the great outer vessel itself. There are a limitless number of planets, planets of countless different descriptions—we could never cover them all. We will thus touch, and only briefly, on the details of the planet connected to the Saha Paradise of our own precious Teacher.

།དེ་ལ་ཆོས་མངོན་པ་བ་དག་གིས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གནས་པར་འདོད་པའི་ལུགས་ནི། འོག་དག་གི་གཞི་ནི་དང་པོར་བར་སྣང་སྟོང་པར་ཡོད་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་འཆགས་པའི་སྔ་ལྟས་སུ་གྱུར་པའི་རླུང་འཇམ་བུ་ལྡང་བ་ལོ་གྲངས་དུ་མའི་བར་དུ་འཕྲིགས་པ་ལས། རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ཆེའི་རྡོ་རྗེས་ཀྱང་གཞིག་པར་མི་ནུས་པ་ཆགས་

སོ། །དེའི་རྣམས་སུ་ནི་དཔག་ཚད་ས་ཡ་གཅིག་དང་དྲུག་འབུམ། རྒྱར་གྲངས་མེད་གཅིག་ཡོད་དོ།

Here then are **the beliefs of** the Knowledge school of philosophers **on how it stays, this great vessel of the world.** According to their system, the foundation that lies **below** this world first consisted of nothing but empty space. Then began a portent of the formation of a new world: a gentle force of wind, swirling about itself over a period of very many years. Eventually it turned into **a great disk of wind,** so fierce and solid that even a massive diamond could never crack it. In **thick**ness, this disc measures one **million, six hundred thousand** yojana [about 7 million miles]. Its diameter runs one **"countless"** of yojana [about 4.5 times 10 to the 60th power (60 zeroes) miles].

55
The Disc of Water and Gold

།ཆུ་རྣམས་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་།
།སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུའོ།
།ཕྱིས་ནི་རྣམས་སུ་འབུམ་ཕྲག་བརྒྱད།
།ལྷག་མ་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར།
།ཆུ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི།
།ཐད་ཀར་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དང་།
།སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཕྲག་ནི།
།ཕྱེད་དང་ལྔ་རྣམས་ཁོ་ནའོ།
།ཁོར་ཡུག་ཏུ་ནི་སུམ་འགྱུར་རོ།

The measure of the water in its thickness
Is equal to one million, twenty thousand.
Eight hundred thousand, the thickness externally;
All of the remainder turned to gold.
The measurement of the radius

Of this massive disc of water and gold
Is just about a million two hundred
And three thousand, four hundred and fifty.
Three times this for the circumference.
[III.181-9]

།གཉིས་པ་ནི། རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་དེའི་སྟེང་དུ་ཆར་གྱི་རྒྱུན་ཤིང་རྟའི་སྣོག་ཤིང་ཙམ་བབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གསེར་གྱི་སྙིང་པོ་ཅན་གྱི་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྫས་སུ་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་། སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་ཡོད་པ་ཆགས་སོ།

As for the disc of water and gold, a pillar of rain so dense it looks like the shaft of a oxcart falls then upon that massive disc of wind. This causes the formation of a great disc of water possessing an inner base of gold. **The measure of this water in its thickness is equal to one million, twenty thousand** yojana [about 4.6 million miles].

།ཐང་ཁར་མི་འབོ་བ་ནི། ཁ་ཅིག་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཟས་མ་ཞུ་པར་ལོང་དུ་མི་ལྟུང་བ་བཞིན་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་རླུང་གིས་སྦྲངས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འཛིན་ཞེས་ཟེར།

One may ask why this water doesn't just roll off the edge of the disc of wind. Some claim that what holds it on is the power of the past deeds of all living beings; food that you've eaten, for example, stays without dropping into the intestines until the stomach has finished dissolving it. Others claim that the suction of the wind below keeps it on.

དེའི་སྟེང་དུ་རླུང་གིས་ཆུ་དེ་དག་བསྲུབས་ཤིང་། ཀུན་ཏུ་འཐས་པར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གསེར་གྱི་ས་གཞི་ཆགས་སོ། །དེའི་ཕྱིས་ནི་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རྫས་སུ་འབུམ་ཕྲག་བརྒྱད་དང་། ལྷག་མ་གསུམ་འབུམ་ཉི་ཁྲི་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར་རོ།

Next a great wind stirs up the surface of this water, so much that it gains solidity and a great disc of gold takes shape. The **external thickness** of this formation is as follows. The thickness of the disc of water is now **eight hundred thousand** yojana [about 3.6 million miles]. **All of the remainder,** three hundred and twenty thousand yojana [about 1.4 million miles], has **turned to gold.**

།འོ་ན་ཆུ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཐད་ཀར་ཐག་ཇི་ཙམ་ཞེ་ན། འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དང་སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཕྲག་དག་ནི་ཕྱེད་དང་ལྔ་རྣམས་ཀོ་ནའོ། །ཁོར་ཡུག་ཏུ་ནི་ཟླུམ་པོ་ཡིན་པས་གསུམ་འགྱུར་རོ།

One may ask about **the measurement of the radius of this massive disk of water and gold.** It **is just a single million and two hundred and three thousand, four hundred and fifty** yojana [5.4 million miles]. **The circumference**, since the disc has a circular outline, would be **three times this.**

།གཉིས་པ་ལ། རི་བཤད། མཚོ་བཤད། གླིང་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།

Having thus explained the foundation of the world, we will now describe what rests upon this foundation. We'll first treat the mountains, then the oceans, and finally the various continents.

56
Mountains of the World

།དེ་ལ་ལྷུན་པོ་གཉའ་ཤིང་འཛིན།
།གཤོལ་མདའ་འཛིན་དང་སེང་ལྡེང་ཅན།
།དེ་བཞིན་བལྟ་ན་སྡུག་རི་དང་།
།རྟ་རྣ་དང་ནི་རྣམ་འདུད་དང་།
།མུ་ཁྱུད་འཛིན་རི་འོ་དེ་ནས་ནི།
།གླིང་རྣམས་ཡིན་ནོ་དེ་དག་གི །
།ཕྱི་རོལ་ན་ནི་ཁོར་ཡུག་སྟེ།
།བདུན་ནི་གསེར་ཡིན་དེ་ལྕགས་སོ།
།ལྷུན་པོ་རིན་ཆེན་བཞིའི་རང་བཞིན།

།ཆུ་ཡི་ནང་དུ་བརྒྱད་ཁྲི་དག
།ནུབ་བོ་དེ་བཞིན་སྟེང་དུ་ཡང་།
།དཔག་ཚད་དག་ནི་བརྒྱད་ཁྲི་འོ།
།བརྒྱད་པོ་འཕང་དུ་ཕྱེད་ཕྱེད་དབྲི།
།དེ་དག་ཇམས་སུའང་འཕང་དང་མཉམ།

Here then Mount Supreme and also Yoke,
Plowshare next and after it Khadira,
Just so that referred to as Mount Lovely,
Ear of the Horse, and then the Perfect Bow.
Next is Rim of the Wheel, and after that
The various continents, and on the outer
Side of them the range Encircling.
The seven are of gold; this one iron.
Mount Supreme of four different precious things,
Standing in the water at a depth of
Eighty thousand, eighty thousand too
Above the water line, in yojana.
The height of eight decreases by a half,
In length across the same as altitude.

[III.190-203]

ཆུ་དང་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྟེང་དུ། ཆར་གྱི་རྒྱུན་སྔར་ལྟར་བབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཁམས་སྣ་ཚོགས་པ་ཅན་གྱི་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆགས། དེའི་ཁམས་རབ་རླུང་གིས་བསྲུབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རི་གཞན་ལས་ལྷུན་ཅིང་བརྗིད་ཆགས་པའི་ལྷུན་པོ་ཆགས།

Next in the formation of the world comes another great rain, like the one before, falling upon the disc of water and gold. This leads to the formation of an outer ocean composed of various primeval elements. A great wind rises and agitates the highest order of the elements, thereby creating the first of the great mountain areas,

1) **Mount Supreme:** so called because of its supremacy, its eminence, over all the other mountains.

ཁམས་འབྲིང་རླུང་གིས་བསྲུབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རིའི་རྒྱ་མོ་དབྱིབས་ལེགས་ཤིང་བལྟ་ན་སྡུག་པ། ཤིང་རྟའི་གཉའ་ཤིང་ལྟ་བུའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་གཉའ་ཤིང་འཛིན་དང་། གསེར་གྱི་གཤོལ་མདའ་ལྟ་བུའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་གཤོལ་མདའ་འཛིན་དང་། སེང་ལྡེང་གི་ནགས་ཀྱིས་མཛེས་པ་ཡོད་པས་སེང་ལྡེང་ཅན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རིའི་རྒྱ་མོ་ན་བལྟ་ན་སྡུག་པའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་བལྟ་ན་སྡུག་རི་དང་། རྟའི་རྣ་བ་ལྟ་བུའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་རྟ་རྣ་དང་། རིའི་རྒྱ་མོ་རྣམ་པར་འདུད་པ་ལྟ་བུའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་རྣམ་འདུད་དང་། རིའི་རྒྱ་མོ་འཁོར་ལོའི་མུ་ཁྱུད་ལྟ་བུར་མཛེས་པར་ཡོད་པས་མུ་ཁྱུད་འཛིན་རི་སྟེ་དེ་དག་གིས་རི་རབ་བསྐོར་ཏེ་གནས་སོ།

As the wind agitates the middle-order elements, other great ranges come into being. They are

2) the range of The **Yoke,** mountains embellished with a peak of a pleasing outline that strikes the eye like the yoke between two oxen pulling a cart;

3) the range of The **Plowshare,** mountains with the attractive look of a plowshare of gold; **after it**

4) the **Khadira** range, embellished with a forest of *khadira* trees;

5) **just so that referred to as** the **"Lovely"** range, with a peak that is lovely to look upon;

6) the **Ear of the Horse,** mountains embellished with the shape of a horse's ear; **and then**

7) **the Perfect Bow,** a range of mountains topped with a peak shaped like a person bending over in a bow. **Next is**

8) **Rim of the Wheel,** a range with peaks arranged like a wheel's rim. All of these last-mentioned mountain ranges lie like concentric circles around Mount Supreme.

།ཁམས་ཐ་མ་བསྒུབས་པ་ལས་དེ་ནས་ནི་གླིང་རྣམས་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གི་ཕྱི་རོལ་ན་ནི་ཁོར་ཡུག་གི་རི་སྟེ། འདིས་གླིང་བཞི་འཁོར་བའི་ཚུལ་དུ་བསྐོར་བས་ན་ཁོར་ཡུག་གི་རིའོ།

After that the lower-order elements of the ocean are agitated by the wind, leading to the formation of **the various continents. On the outer side of them** lies **the Encircling range** of mountains, which take their name from the fact that they circle around the area of the four continents.

།འོ་ན་རི་དགུ་པོའི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། གཉའ་ཤིང་འཛིན་ནས་མུ་ཁྱུད་འཛིན་གྱི་བར་བདུན་ནི་གསེར་ཡིན། ཁོར་ཡུག་གི་རི་དེ་ལྕགས་སོ།

One may ask what materials make up these nine kinds of mountains. **The seven** from the Yoke out to Rim of the Wheel **are** made **of gold,** while **"this one"**—the Encircling range—is **iron.**

།ལྷུན་པོ་ནི་རིན་ཆེན་བཞིའི་རང་བཞིན་ཏེ། ཤར་དངུལ། ལྷོ་བཻཌཱུརྻ། ནུབ་པདྨ་རཱ་ག །བྱང་གསེར་ལས་སོ། །གདགས་པ་ལས། ཤར་པདྨ་རཱ་ག་དང་། ནུབ་དངུལ་དུ་ཡོད་པར་བཤད་དོ། །རི་རབ་ཀྱི་ངོས་རིན་པོ་ཆེ་གང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་མཐུས། དེའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ཡང་དེའི་ཁ་དོག་ཏུ་སྣང་བས། ལྷོ་འཛམ་གླིང་གི་ནམ་མཁའ་ཡང་སྔོན་པོར་སྣང་ངོ་།

Mount Supreme is made **of four different precious things:** its eastern side is silver, the southern side is lapis, the west of ruby, and the north of gold. (*The Comment* states that it is the east side that is made of ruby, while the west is the one with silver.) The color of the sky in each of the quarters running out from Mount Supreme is determined by the particular precious material on that side of the mountain: therefore the sky over Dzambu, the southern continent where we live, appears blue.

།འོ་ན་དེ་དག་གི་ཚད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རི་དགུ་པོ་ཆུའི་ནང་དུ་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཁྲི་དག་

ནུབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷུན་པོ་ནི་ཆུའི་སྟེང་དུ་ཡང་དཔག་ཚད་དག་ནི་བརྒྱད་ཁྲི་འཕགས་སོ། །ལྷག་མ་བརྒྱད་པོའི་འཕང་དུ་བྱེད་ཕྱེད་དབྲི་བས་བཞི་ཁྲི་དང་ཉི་ཁྲི་སོགས་སོ། །དེ་དག་རྣམས་སུ་སྡེ་རྒྱར་ཡང་འཕང་དང་མཉམ་མོ།

One may ask about the distances involved with these mountain ranges. Mount Supreme **stands in the water at a depth of eighty thousand yojana** [360,000 miles]. It rises **eighty thousand yojana too above the water line. The height of** the remaining **eight** mountains **decreases by a half,** which makes them forty thousand, twenty thousand, and so on. The **length across** these ranges, that is their breadth, is exactly **the same as** their **altitude.**

།གཉིས་པ་ནི།

Next we'll describe the oceans of the world.

57
Oceans of the World

།དེ་དག་བར་བདུན་རོལ་མཚོ་ཡིན།
།དང་པོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུའོ།
།དེ་ནི་ནང་གི་རྒྱ་མཚོ་ཡིན།
།དེ་ཡི་ངོས་ལ་སུམ་འགྱུར་རོ།
།རོལ་མཚོ་གཞན་ནི་ཕྱེད་ཕྱེད་དོ།
།ལྷག་མ་ཕྱི་ཡི་མཚོ་ཆེན་ཡིན།
།འབུམ་ཕྲག་གསུམ་དང་སྟོང་ཕྲག་ནི།
།ཉི་ཤུ་གཉིས་སོ་···

The seven between them are the Seas of Sport.
The first of them consists of eighty thousand;
It is the one we call the Inner Sea,

> **Three times longer in circumference.**
> **The other Seas of Sport then half by half.**
> **That remaining, the Great Outer Sea;**
> **In its measure some three hundred twenty**
> **And two thousand.**
>
> [III.204-11a]

ལྷུན་པོ་ནས་མུ་ཁྱུད་འཛིན་དེ་དག་གི་བར་གྱི་འཚོ་བདུན་ནི་རོལ་མཚོ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་ཕྱིར་རོལ་མཚོ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་གྱི་ཆུས་གང་ཞིང་། ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་རྩེ་ཞིང་རོལ་པའི་མཚོ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ།

There are **seven** different seas lying **between** the concentric mountain chains from Mount Supreme out to Rim of the Wheel. They **are** known as **the "Seas of Sport,"** so named because they are filled with water possessed of the eight wonderful qualities, and are bodies of water where the kings of the serpent-like nagas play and sport.

།ཡན་ལག་བརྒྱད་པོ་གང་ཞེ་ན། བསིལ་དང་ཞིམ་དང་ཡང་དང་འཇམ། །དང་བ་དང་ནི་དྲི་མི་ང་། །འཐུང་ན་ལྟོ་ལ་མི་གནོད་དང་། །མགྲིན་པ་ལ་ཡང་མི་གནོད་པའོ། །ཞེས་སོ།

What are these "eight wonderful qualities"? As the verse goes,

> Cool and delicious, light and soft as well,
> Sparkling clear, with no odor at all,
> Never a harm to the stomach when it's drunk,
> Never either unpleasant to the throat.

།འོ་ན་དེ་དག་གི་ཚད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མཚོ་དང་པོ་ལ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུའོ། །དེ་ནི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ནང་གི་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ལ། དེའི་ངོས་ལ་ཞེང་གི་གསུམ་འགྱུར་རོ། །རོལ་མཚོ་གཞན་ནི་དེ་ལས་ཕྱེད་ཕྱེད་དབྲིའོ།

"What," one may ask, "are the dimensions of these seas?" **The first of them consists of eighty thousand** yojana [about 360,000 miles]. Of the Inner and

Outer Seas, **it is the one we call the "Inner,"** and it is **three times longer** than its length **in circumference. The** measures of the **other Seas of Sport then** are each **half** less than that of the sea inside of it.

།དེའི་ལྷག་མ་སུ་བྲུད་འཛིན་ནས་ཁོར་ཡུག་གི་བར་གྱི་མཚོ་ནི་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡིན། དེའི་ཚད་ནི་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་གསུམ་དང་སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་གཉིས་སོ།

The **remaining** ocean area, that from Rim of the Wheel out to the Encircling range, is known as **the Great Outer Sea.** It is **in its measure some three hundred** and **twenty-two thousand** yojana [about 1.5 million miles].

།གསུམ་པ་ལ་གླིང་གཙོ་བོ། །གླིང་ཕྲན། འཛམ་བུ་གླིང་གི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།

Our last section here concerns the various continents. We treat first the major continents, then the subcontinents, and close with a description of the particular features of our own continent—that of Dzambu.

58
Continents and Subcontinents

...དེ་ལ་ནི།

།འཛམ་བུའི་གླིང་སྣེ་ངོས་གསུམ་ལ།

།སྟོང་ཕྲག་གཉིས་སོ་ཤིང་རྟའི་དབྱིབས།

།གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་བཞི།

།ཤར་གྱི་ལུས་འཕགས་ཟླ་ཁམ་འདྲ།

།ངོས་གསུམ་འདི་དང་འདྲ་གཅིག་ལ།

།དཔག་ཚད་སུམ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུའོ།

།བ་ལང་སྤྱོད་གླིང་ཟླུམ་པོ་སྟེ།
།སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་ཡིན་ནོ།
།དེའི་དབུས་སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་གསུམ།
།སྒྲ་མི་སྙན་བརྒྱད་གྲུ་བཞིར་མཉམ།
།དེ་ཡི་བར་གྱི་གླིང་བརྒྱད་ནི།
།ལུས་དང་ལུས་འཕགས་སྒྲ་མི་སྙན།
།སྒྲ་མི་སྙན་གྱི་ཟླ་དང་ནི།
།རྔ་ཡབ་དང་ནི་རྔ་ཡབ་གཞན།
།གཡོ་ལྡན་དང་ནི་ལམ་མཆོག་འགྲོ།

Among each of these,
The continent of Dzambu runs two thousand
On three sides. It has a wagon's shape,
On the one, three and a half yojana.
The Eastern, Greatbody, like half a moon,
Three sides similar to those and one
With three hundred and fifty yojana.
The continent of Cattle Users round,
Seven and a half thousand around:
Through its center, just two and a half.
Terrible Sound, eight, even square.
Eight the continents that lie between:
Body and Greatbody, Terrible Sound,
The Matching continent of Terrible Sound,
Oxtail Fan, the Other Oxtail Fan,
Moving and the one called Path Supreme.
[III.211b-26]

དེ་ནས་ནི། གླིང་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་ན། གླིང་རྣམས་གང་ཞེ་ན། གླིང་བཞི་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནི་རི་རབ་ཀྱི་ལྷོ་ན་ཡོད་ཅིང་། ཤིང་འཛམ་བུའི་འབྲས་བུ་མཚོའི་ནང་དུ་

ལྷུངས་པ་ན་འཛམ་བུ་ཞེས་པའི་སྐད་འབྱིན་པས་ན་འཛམ་བུ་དང་། མཐའ་རྒྱས་འཁོར་བའི་གླིང་ཡིན་པས་ན། ལྷོ་འཛམ་བུའི་གླིང་སྟེ་ངོས་གསུམ་ལ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་གཉིས་སོ། །ཤིང་རྟའི་དབྱིབས་འདྲ་བའི་ངོས་གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་བཞིའོ།

"In the lines above," one may begin, "you spoke about `the various continents' that came `after that.' Just what are these continents?" **Among each of these** continents, the first is known as **the** "Southern **Continent of Dzambu.**" The name derives from the fact that, first of all, it lies south of the ultimate mountain—Mount Supreme. "Dzambu" comes from the sound that comes when the fruit of a *dzambu* tree drops into the water. And since this mass is surrounded by water, we call it a "continent." [This is a play on words in the Sanskrit, where the word for "island" or "continent" is *dvīpa,* meaning "that which divides the water *(ap)* into two *(dvi).*"] The continent **runs two thousand** yojana [about 9,000 miles] **on** each of **three** different **sides. It has the shape of a wagon,** with **three and a half yojana on the one** remaining side.

།འདིའི་ཤར་ན་ཡོད་ཅིང་འདི་དག་ལས་ལུས་ཉིས་འགྱུར་གྱིས་འཕགས་པས་ན་ལུས་འཕགས་སོ། །དབྱིབས་ཟླ་གམ་འདྲ་བའི་ངོས་གསུམ་འཛམ་བུའི་གླིང་འདི་དང་འདྲ་བས། དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་གཉིས་དང་། ངོས་གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་སུམ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུའོ།

The Eastern Continent, **Greatbody,** is so named because it lies to the east of this mountain, and since the size of its inhabitants' bodies is twice that of those living here. **Like a half moon** in its outline, this continent has **three sides similar to those** of our own continent: two thousand yojana each in measure. It has **one** remaining side **with three hundred and fifty yojana.**

།འདིའི་ནུབ་ན་ཡོད་ཅིང་བ་ལང་དང་ནོར་བུ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་དང་། མཐའ་རྒྱས་འཁོར་བའི་གླིང་སྟེ་ནུབ་བ་ལང་སྤྱོད་ཀྱི་གླིང་ངོ་། །དབྱིབས་ཟླུམ་པོ་སྟེ་མཐའ་ཀུན་ནས་བསྐོར་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །དེའི་དབུས་ནས་དང་པོ་ནས

གཞལ་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཕྱེད་དང་གསུམ་མོ།

The name of **the** Western **Continent, Cattle Users,** comes from the fact that it lies to the west of this mountain, while its inhabitants enjoy the use of cattle and jewels. It is also, of course, surrounded by water and thus called a "continent." It is **round,** shaped like a circle, measuring **seven and a half thousand** yojana. This means that, measured straight **through its center,** the continent is **just two and a half** thousand yojana.

།འདིའི་བྱང་ན་ཡོད་ཅིང་འཆི་བའི་ཚེ། ཞག་བདུན་གྱི་གོང་དུ་སྒྲ་མི་སྙན་པ་འབྱུང་བས་ན་བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་ཏེ། མཐའ་ཀུན་ནས་བསྐོར་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད། དབྱིབས་གྲུ་བཞི་ཕྱོགས་རེ་རེ་ལ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པར་མཉམ་མོ།

Next is the Northern Continent, **Terrible Sound,** so named because it lies to the north of this mountain and because, seven days before they die, people there hear a terrible sound telling them in advance. The total outer measure of the continent is **eight** thousand yojana; it has the shape of **a square,** with four **even** sides of two thousand yojana each.

།གཉིས་པ་ནི། གླིང་བཞི་པོ་དེའི་བར་གྱི་གླིང་གཡོག་བརྒྱད་ནི། ལུས་དང་ལུས་འཕགས་ཤར་གྱི་གླིང་གཡོག །སྒྲ་མི་སྙན་དང་སྒྲ་མི་སྙན་གྱི་ཟླ་བྱང་གི་གླིང་གཡོག །རྔ་ཡབ་དང་ནི་རྔ་ཡབ་གཞན་ལྷོའི་གླིང་གཡོག །གཡོ་ལྡན་དང་ནི་ལམ་མཆོག་འགྲོ་ནུབ་ཀྱི་གླིང་གཡོག་སྟེ་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དོ། །ཐམས་ཅད་ན་མི་གནས་ལ་རྔ་ཡབ་ན་སྲིན་པོ་གནས་སོ།

As for the subcontinents, there are **eight** of these ancillary **continents that lie between** the four principal ones. Ancillary to the Eastern Continent are the subcontinents named **Body and Greatbody.** Those ancillary to the Northern Continent are the subcontinents of **Terrible Sound** and **Matching Terrible Sound.** The subcontinents related to the Southern Continent are known as **Oxtail Fan** and **the Other Oxtail Fan;** those around the Western Continent we call **Moving and Path Supreme.** Thus there are four pairs of subcontinents, totalling eight. Humans live on all of them; harmful spirits inhabit Oxtail Fan.

།གསུམ་པ་ནི།

We turn lastly now to the particular features of the Southern Continent, our own.

59
Description of the Southern Continent

།འདི་ནས་བྱང་དུ་རི་ནག་པོ།
།དགུ་འདས་གངས་རི་འོ་དེ་ནས་ནི།
།སྤོས་ངད་ལྡང་བའི་ཚུ་རོལ་ན།
།ཆུ་ཞེང་ལྔ་བཅུ་ཡོད་པའི་མཚོ།

North from here, the Nine Mountains of Black;
Past them stand the Mountains of Snow. Next
The Scent of Incense; to its near side lies
The Lake with banks the length of fifty.
[III.227-30]

འཛམ་བུའི་གླིང་གི་དབུས་རྒྱ་གར་རྡོ་རྗེ་གདན་འདི་ནས། བྱང་དུ་རི་ནག་པོ་དགུ་འདས་པ་ན་གངས་རི་དཔལ་དང་ལྡན་པ་ཡོད། དེ་ནས་བྱང་ན་ནི་རི་སྤོས་ཀྱི་ངད་ལྡང་བ་ཡོད།

North from "here"—that is, from the Seat of the Diamond here in India, at the very center of Dzambu Continent—are **the Nine Mountains of Black. Past them stand the** towering **Mountains of Snow. Next,** still travelling north, we come upon the mountain they call **Scent of Incense.**

དེ་ནས་དཔག་ཚད་བཅུའི་ཚུ་རོལ་ན་ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་མ་དྲོས་པ་གནས་པའི་མཚོ་མ་དྲོས་པ་ཞེས་བྱ་བ། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་གྱི་ཆུས་གང་བ། མེ་ཏོག་ཨུཏྤ་ལ་དང་། པདྨ་དང་། ཀུ་མུ་ད་ལ་སོགས་པས་ཁེབས་པ། ཆུ་ཞེང་ལ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་ལྔ་བཅུ་ཡོད་པའི་མཚོ་གྲུ་བཞི་པ། མཐའ་ཉིས་བརྒྱས་འཁོར་བ།

Ten yojana [about 45 miles] **to the near side of this** peak **lies Lake** Neverwarm, the home of the *naga* king of the same name. It is filled with waters having the eight wonderful qualities, and covered with various flowers such as the blue, red, and night lotuses. It has **banks the length of fifty** yojana each and, being four-sided, measures two hundred [900 miles] all around.

དེའི་ཤར་ཕྱོགས་གླང་པོ་ཆེའི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་བོ་གངྒཱ་དང་། ལྷོ་ཁྱུ་མཆོག་གི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་སིནྡྷུ་དང་། ནུབ་རྟའི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་པཀྵུ་དང་། བྱང་སེང་གེའི་ཁ་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་བོ་སི་ཏ་ཞེས་བྱ་བ་འབབ་ཅིང་། མཚོ་མ་དྲོས་པ་ལ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་ལན་བདུན་བསྐོར་ཏེ། ཆུ་ཀླུང་ལྔ་བརྒྱ་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་ནས། ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་འབབ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གདགས་པར།

The Ganges River descends from a rock formation on the east side of the lake shaped like the mouth of an elephant. From a formation on the southern side with an outline like the beak of the great *garuda* bird flows the Sindhu. The Pakshu River falls from an aperture to the west shaped like a horse's mouth; the Sita finally comes from the lake's northern section, from a formation which bears a resemblance to the mouth of a lion. These currents run a circle around Lake Neverwarm seven times in a clockwise direction, joining with some five hundred smaller currents, and flow down to the Great Outer Sea. As *Comment on the World* relates,

ཆུ་བོ་གངྒཱ་སིནྡྷུ་པཀྵུ་དང་། སི་ཏ་དཔའ་སྟབས་ལྡུ་པའི་འཕྲེང་བ་ཅན། འབབ་ཅིང་ཐམས་ཅད་བསིལ་བའི་ཆུ་ཡིན་ཏེ། །ཕྱོགས་བཞི་ཁོར་ཁོར་ཡུག་དག་ནས་འབྱུང་། གངྒཱ་ཤར་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོར་འགྲོ་བ་སྟེ། སིནྡྷུ་ལྷོ་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོར་འགྲོ་བ་ཡིན། པཀྵུ་ཡང་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོར་འགྲོ །དེ་ཡི་བྱང་ཕྱོགས་རྒྱ་མཚོར་སི་ཏ་འགྲོ །ཆུ་ཀླུང་རབ་མཆོག་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི། །མཆོག་ཏུ་བཟང་ཞིང་སོ་སོར་འབབ་པ་སྟེ། །རེ་རེ་ཞིང་ཡང་ལྔ་བརྒྱར་ཁྱེར་ནས་ནི། །ཆུ་བོའི་རྒྱུན་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་འགྲོ། །ཞེས་སོ།

The rivers of the Ganges and the Sindhu, Pakshu
And the Sita fall, currents sporting garlands strung
With bubbles of the froth, and each with cool refreshing waters.
They spring forth from the outer edge in each of four directions:
From the eastern side the Ganges, flowing to the sea;
Passing there as well the Sindhu, from the southern quarter;
From the west the Pakshu, heading also to the ocean;
Lastly to the seaside too the Sita from the north.
These, the four most mighty torrents, greatest of all rivers,
Make each one their separate descent in a way most grand,
Each one also taking with it some five hundred more,
All these currents flowing then to meet the Greater Sea.

།སྤོས་ངད་ལྡང་ནས་བྱང་ཕྱོགས་དཔག་ཚད་ཉི་ཤུ་ན། བྲག་གསེར་གྱི་བྱ་སྐྱིབས་ལྡེ་མ་ཡིན་གྱི་ངོས་ཞེས་བྱ་བ་གྲུ་བཞི་པ། ངོས་རེ་རེ་ལ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་པ་མཐའ་ཉིས་བརྒྱས་འཁོར་བ། འཕང་དུ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་བཞི་པ་མཛེས་ཤིང་བལྟ་ན་སྡུག་པ། ཁོར་ཡུག་ན་གསེར་གྱི་བྲག་བྱ་སྐྱིབས་བརྒྱ་སྟོང་ཡོད་དོ།

Twenty yojana [about 90 miles] north of Scent of Incense mountain stands a great golden crag covered with overhangs providing nesting places for birds. Known as "Obelisk of the Lesser Pleasure Beings," it is square and measures fifty yojana [225 miles] to a side, or two hundred all round. In height the crag stands three and a half yojana [about 16 miles]; it possesses a special beauty very pleasing to the eye. An additional hundred thousand golden crags with similar overhangs surround the principal one.

།དེ་ནས་བྱང་དུ་དཔག་ཚད་ཉི་ཤུ་ན་ཤིང་ས་ལའི་རྒྱལ་པོ་རབ་བརྟན་ཞེས་བྱ་བ་རྩ་བ་འདོམ་བཞི་བཅུ་འཐུར་དུ་ཟུག་པ། ས་ལའི་ཕྲེང་བ་རིམ་པ་བདུན་གྱིས་བསྐོར་བ། ཆེར་གྱེན་དུ་འཕགས་པའི་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་ཀྱིས་རིམ་པར་ནོན་པས་ནམ་མཁའ་ཁྱབ་པ་ལྟར་གནས་སོ།

Another twenty yojana [90 miles] to the north stands the King of the Sala Trees, otherwise known as "Steadfast." Its roots penetrate the earth to a distance of forty cubits [60 feet], and seven rows of *sala* trees ring it all around. Its branches tower into the sky with leaves that overlap each other so tightly that they almost seem to cover the sky.

།དེ་ནས་ཤར་ཕྱོགས་དཔག་ཚད་ཉི་ཤུ་ན་རྫིང་བུ་དལ་གྱིས་འབབ་ཅེས་བྱ་བ། མཚོ་མ་དྲོས་པའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཡོད་དོ། །ཁོར་ཡུག་ན་རྫིང་བུ་བརྒྱ་སྟོང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ན་ཡོད་པའི་པདྨའི་སྡོང་བུ་དང་ལོ་མ་དང་མེ་ཏོག་རྣམས། གཤོལ་མདའ་དང་བ་ལང་གི་ཀོ་བ་དང་ཤིང་རྟའི་འཕང་ལོ་ཙམ་ཡོད་དོ།

Still another twenty yojana, this time to the east, lies a great pool of water known as Gentle Currents. Its dimensions are the same as those of Lake Neverwarm. A hundred lesser pools surround it, and all are covered by extraordinary lotuses with stems the size of plows, leaves the size of cowhides, and blossoms big as wagon wheels.

།དེ་ན་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་གཡུལ་ངོར་སྐྱོད་པའི་གླང་པོ་ཆེ་རབ་བརྟན། ལུས་དཀར་ཞིང་མགོ་བོ་སྔོན་པོའི་དབུས་དམར་བ་མཆེ་བ་དྲུག་དང་ལྡན་པ། སྲིད་དུ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་གསུམ་ཞེང་དུ་གཅིག །འཕང་དུ་ཕྱེད་དང་གཉིས་མཐའ་བདུན་གྱིས་འཁོར་བ། འཁོར་གླང་པོ་བརྒྱ་སྟོང་དང་བཅས་པ་དགུན་དང་དཔྱིད་དང་དབྱར་ཟླ་བ་བཞི་བཞིར་རིམ་བཞིན་གནས་སོ།

Here too is another "Steadfast," the war-elephant of the pleasure-being named Hundred Offerings. His body is white, his head blue with a reddish center, and he sports six tusks. The elephant stands two and a half yojana in height, and one full yojana in breadth. Two and a half in length, he measures then seven yojana all round. Another hundred thousand elephants serve as his attendants, and they reside for the four months of the winter, spring, and summer seasons at a different one of the locations just mentioned.

།གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། དེ་དག་གི་སྤྲོས་པའོ། །དང་པོ་ལ། ངན་སོང་དང་། མཐོ་རིས་ཀྱི་གནས་སོ། །དང་པོ་ལ། ཚ་དམྱལ་དང་། གྲང་དམྱལ་ལོ།

Having completed a description of the physical bodies atop the foundation of the world, we turn to a more particular explanation of the various locales of living beings. Here we will first complete a basic presentation and then follow it further to related points. The presentation itself begins with the locales of those in births of misery and proceeds to the places inhabited by those of the higher births. Within the births of misery we treat first the hot hells, and after that the cold.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Seven: The lives of hellbeings

The following selection is taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

60
The Hot Hells

།འདི་འོག་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ན།
།མནར་མེད་པའོ་དེ་ཙམ་མོ།
།དེ་ཡི་སྟེང་ན་དམྱལ་བ་བདུན།

Twenty thousand deep beneath of us,
That of No Respite, just the same.
Seven are the hells atop of it.

[III.231-3]

།དང་པོ་ནི། འཛམ་བུ་གླིང་འདིའི་འོག་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ན། མནར་མེད་པའི་ཁང་པའི་ཡས་སྟེང་ཡོད་ལ། དེའི་དཔངས་དང་རྒྱར་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུ་ཡོད་པ་དེ་ཙམ་མོ། །སྡུག་བསྔལ་མཐའ་ཡས་པ་བར་མཚམས་མེད་པར་མྱོང་བས་ན་མནར་མེད་པའོ། །ཁ་ཅིག་དེར་བདེ་བའི་སྐབས་མེད་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་ཟེར་རོ།

Twenty thousand yojana **deep** [about 90,000 miles] **beneath of us** here on Dzambu Continent lies the ceiling of the hell known as **No Respite.** Its height and depth are **just the same:** twenty thousand yojana each. The hell is known as "No Respite" because the beings living there experience unlimited sufferings without the slightest interruption. Some have claimed that "No Respite" [Skt: *avīci*] takes its name from the fact that there is no [Skt: *a*] occurrence of pleasure [Skt: *vī*] here.

།དེའི་སྟེང་ན་དམྱལ་བ་བདུན་ཡོད་དེ། ཕན་ཚུན་མཚོན་གྱིས་བཏབ་སྟེ་ཤི་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ལ། ཡང་གསོས་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པའི་སྒྲ་ནམ་མཁའ་ལས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གསོས་པར་བྱེད་པའི་ཡང་གསོས་དང་།

Seven are the hells atop of No Respite:

1) "Revive," so called because the beings living here strike each other with various weapons until they all lie still as death. Then a voice comes from the sky, commanding them to "Revive!" This makes them rise and start all over again.

ལུས་ལ་ཐིག་ནག་པོ་བཏབ་ནས། དམྱལ་སྲུངས་རྣམས་ཀྱིས་མཚོན་གྱིས་འདྲ་བར་བྱེད་པས་ཐིག་ནག་དང་།

2) In the hell called "Lines of Black," hellguards first cover beings' bodies with black lines and then use various kinds of blades to slice them open along these lines.

དམྱལ་སྲུངས་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུས་ཤིང་འཇོམས་པར་བྱེད་པས་བསྡུས་འཇོམས་དང་།

3) The hellguards in "Gather and Smash" gather the beings here together and smash them to a pulp.

ཚ་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཉེན་ནས་ཅོ་ངེ་འདེབས་པས་ངུ་འབོད་དང་།

4) "Screaming" hell is named from the shrieks of pain by the beings there, seared by heat.

དེ་བས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་བས་གདུངས་ནས་ཅོ་ངེ་ཆེན་པོ་འདེབས་པས་ངུ་འབོད་ཆེན་པོ་དང་།

5) In the "Great Screaming Hell," the heat that burns those living there is much greater, their screams of pain more horrible too.

ལྷགས་ཀྱི་ཁང་པ་མི་འབར་བའི་ནང་དུ་ཚ་བའི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བས་ན་ཚ་བ་དང་།

6) The next hell is simply "Heat," named from the fact that its inhabitants burn stuffed in red-hot iron chambers.

དེ་བས་ཀྱང་མི་བཟོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་རྫ་བུམ་དགའ་བ་དང་ཉེར་དགའི་ནང་དུ་མྱོང་

བས་རབ་ཏུ་ཚ་བའི་དམྱལ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

7) Those of the next hell, "Superheat," roast in an even more unbearable heat, jammed in ceramic chambers of single or double walls.

61
The Adjacent Hells

།དེ་དག་གི་ནི་ངོས་བཞི་ན།

།མེ་མ་མུར་དང་རོ་མྱགས་དང་།

།སྤུ་གྲིའི་ལམ་སོགས་ཆུ་བོ་ཡིན།

།བརྒྱད་པོ་ཀུན་ལས་ལྷག་བཅུ་དྲུག

Sixteen extra with the entire eight,
Standing at their four individual quarters:
Hells by the name of Embers and Corpse Rot,
Razor Road and the rest, the River as well.
[III.234-7]

ཚ་དམྱལ་བརྒྱད་པོ་ཀུན་ལ་འཁོར་གྱི་ཚུལ་དུ་ལྷག་པ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་དྲུག་ཡོད་དེ།

བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གི་ངོས་བཞི་ན་མེ་མ་མུར་ཕུས་མོ་ནུབ་ཙམ་ཡོད་ལ། དེ་དག་ཏུ་རྐང་

པ་བཙུག་པའི་ཚེ་ཤ་རུས་འཇིག་ཅིང་། བཏོན་པའི་ཚེ་གསོས་པ་དང་།

Sixteen extra, adjacent hells come **with** each of **the entire eight, standing** around them in a circular arrangement. **At** each of **their four individual**

quarters we find then first a **hell by the name of Embers.** These embers reach up to one's knees: when he sets his foot down, all the flesh and bone of his leg are burned away. When he raises his foot again, it all grows back.

ཡང་རོ་མྱགས་ཀྱི་འདམ་རྫབ་པ་ནུབ་ཙམ་ལ་འབུ་མཆུ་རྣོན་ཞེས་བྱ་བ་ལུས་དཀར་ཞིང་མགོ་ནག་པས་ལུས་ལ་འབིགས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་དང་འབབ་ཆགས་པ་ན་སྤུ་གྲི་གཏམས་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་ཡོད་ལ། དེ་ལ་རྐང་པ་བཞག་པ་ན་ཤ་རུས་འཛིག་ཅིང་། བཏེག་པ་ན་གསོས་པ་དང་།

Next is the **Corpse Rot,** a swamp hell of rotten corpses. You sink down to your waist and out come creatures called Sharpbeaks, with white bodies and black heads, to spear your body. Right up against the Swamp is the **Razor**-Studded **Road,** where again the flesh and bone of your feet are sliced away as you set your feet down, constantly regenerating as you raise them again.

སོགས་པ་རལ་གྲི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལོ་མ་རལ་གྲིར་གྱུར་པ་རྣམས་རླུང་གིས་བསྐྱོད་ནས་ལྷུངས་པས་ལུས་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཚལ་དེ་ལ་གནས་པའི་ཁྱི་སྲེ་བོ་ལྕགས་ཀྱི་མཆེ་བ་ཅན་གྱིས་ལུས་ཟོས་པ་དང་དེས་འཛིགས་ནས།

"The rest" refers first to the Forest of Swords, where the leaves of the trees are actually swords. A breeze blows through the forest and stirs the sword-leaves, which fall and lacerate your body. Great speckled dogs live in the forest and attack, tearing the flesh away with fangs of iron. Terror drives you to the Wood of Shalmali.

དཔག་ཚད་དུ་མ་ལྡན་པའི་ཤལ་མ་ལིའི་སྡོང་པོ་ཚེར་མ་སོར་བཅུ་དྲུག་དང་ལྡན་པ་ཡོད་པ་ལ། ཡར་འཛེག་པའི་ཚེ་ཚེར་མ་རྣམས་ཁ་འབྱུར་དུ་བསྟན་ནས་ལུས་འབིགས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་རྩེར་སླེབ་པའི་ཚེ་ཁྭ་ཏ་ལྕགས་ཀྱི་མཆུ་ཅན་གྱིས་མིག་འབྲས་འཐོག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་མ་བཟོད་ནས་མར་བབ་པ་ན་ཚེར་མ་རྣམས་ཁ་ཡར་བསྟན་ཏེ་ལུས་འབིགས་པར་བྱེད་པ་དང་།

The *shalmali* are huge trees with trunks many miles in height, covered with spines some sixteen inches long. As you climb a tree to escape the dogs, its spines point downwards and stick into your body. When you reach the top, ravens with steel beaks are waiting to pluck your eyeballs away from the sockets. In desperation you begin to climb back down, only now the spikes turn their points upward to spear your body again.

ཐལ་ཚན་གྱི་ཆུ་བོ་རབ་མེད་བརྒལ་བར་དཀའ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པོ་ནི་མཚོན་ཆར་རིས་གཅིག་པས་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་ལ། ཁྱི་དང་ཁྭ་ཏ་ནི་རལ་གྲིའི་ནགས་དང་ཤལ་མ་ལིའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་ནོ།

Last comes **the River** Uncrossable, filled with burning ashes and almost impossible to pass. Now the three hells of the previous paragraphs are counted only as one because the instruments of torture in each of them are of the same general type. The dogs and ravens are considered characteristics of the Forest of Swords and the Shalmali Wood.

།དམྱལ་བ་དེ་དག་གི་དྲུང་ན་གཤིན་རྗེའི་དམྱལ་སྲུངས་མཚོན་ཆ་སྣ་ཚོགས་པ་ཐོགས་པས། དམྱལ་བ་པ་རྣམས་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །འོ་ན། དམྱལ་སྲུངས་དེ་དག་སེམས་ཅན་ཡིན་ནམ་མིན་ཞེ་ན། མདོ་སྡེ་པ་ན་རེ། འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་ཁྱད་པར་ཙམ་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རི་ར་ལུག་གི་གདོང་པ་ཅན་བཞིན་ཞེས་ཟེར།

In front of these hells stand the hellguards of the Lord of Death, weapons in hand to stop any of the hellbeings from running somewhere else. One may ask whether these guards are a kind of living being or not. The Sutrists claim that they are not, that they are merely constructs of the elements and their derivatives, like mountains that resemble the head of a goat or sheep.

འོ་ན། བཙུན་པ་ཆོས་ལྡན་རབ་འབྱོར་གྱིས། གང་དག་ཁྲོ་ཞིང་གཏུམ་ལས་དང་། །སྡིག་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང་། །སྡུག་བསྔལ་ལ་དགའ་དེ་དག་ནི། །གཤིན་རྗེའི་སྲིན་པོར་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།

Some might say that this explanation seems to contradict a verse from the venerable Dharmika Subhuti:

> Those who delight in anger, cruelty,
> Those who find their pleasure in bad deeds,
> Those who love to see some suffering,
> Take their births as demons of Lord Death.

སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་གཤིན་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ཡི་དྭགས་གང་དག་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་དམྱལ་བའི་གནས་སུ་འཁྲིད་པ་ལ། གཤིན་རྗེའི་སྲིན་པོ་ཞེས་བཤད་པས་མི་འགལ་ལོ།

And yet it does not. Here the expression "demons of Lord Death" is meant to refer only to those craving spirits who act as attendants to the Lord of All Things, the Lord of Death, and whose job it is to lead beings to their places in the hells.

།བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ན་རེ། དེ་དག་སེམས་ཅན་ཡིན་ལ་ཤི་ནས་དམྱལ་བ་པ་ལ་གནོད་པ་བྱས་པའི་རྣམ་སྨིན་གྱིས་དམྱལ་བར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟ་དམྱལ་བའི་མེ་ལ་སོགས་པས་གནོད་པ་མི་འབྱུང་བ་ནི་ལས་ཀྱིས་མཚམས་བཅད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།

The Detailists on their part claim that the hellguards are a kind of living being, and that after their deaths they take birth as hellbeings themselves, this being the ripened result of their having done such harm to the beings in the hells. They say the reason why the guards themselves are left unharmed by the hellfires and so on is that their past deeds prevent it.

།གཉིས་པ་ནི།

Next we describe the cold hells.

62
The Cold Hells

།ཆུ་བུར་ཅན་སོགས་གྲང་བརྒྱད་གཞན།

The other eight, cold, starting with Blisters.
[III.238]

ཚ་དམྱལ་ལས་གཞན་ཆུ་བུར་ཅན་ལ་སོགས་པའི་གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་པོ་ཡོད་དེ། ཆུ་བུར་ཅན་དང་། ཆུ་བུར་རྡོལ་བ་དང་། སོ་ཐམ་ཐམ་པ་དང་། ཨ་ཆུ་ཟེར་བ་དང་། ཀྱི་ཧུད་ཟེར་བ་དང་། ཨུཏྤལ་ལྟར་གས་པ་དང་། པདྨ་ལྟར་གས་པ་དང་། པདྨ་ལྟར་ཆེར་གས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

There are **eight** more hells, **other** than the hot ones. These are the **cold** hells, and they **start with** the hell called **Blisters.** The names of the eight are Blisters, Blisters Bursting, Chattering, Moaning in Cold, Screaming in Cold, Splitting Open like a Blue Lotus, Splitting Open like a Red Lotus, and Breaking Wide Open like a Red Lotus.

འོ་ན་གླིང་འདིའི་འོག་ཏུ་མནར་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཆུད་ཅེ་ན། ཆུད་དེ། གླིང་རྣམས་འབྲུའི་ཕུང་པོ་ལྟར་ཞབས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱིར།

One might ask how all these different hells, No Respite and the rest, could ever fit under this one continent. And yet they do, for the continents are all much wider at the base, shaped like a pile of grain.

དུད་འགྲོའི་རྩ་བའི་གནས་ནི་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ན་གྲངས་མང་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་དོ། །ལྷ་དང་མིའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་ཁ་འཐོར་བ་ཡིན་ནོ། །ཡི་དྭགས་ཀྱི་རྩ་བའི་གནས་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཅེས་བྱ་བ་འཛམ་བུའི་གླིང་འདིའི་འོག་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱས་བཅད་པ་ན་ཡོད་ལ། དེ་ན་གཤིན་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ། འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བས་འཕངས་པས་ཡི་དྭགས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ཡོད་ཀྱང་།

རྫོགས་བྱེད་དགེ་བས་རྫོགས་པ་ལྷ་ལྟ་བུའི་དཔལ་ཉམས་སུ་མྱོང་ཞིང་།

Now the principal habitat for animals is supplied by the Great Outer Sea: their numbers here are great, their suffering limitless. Those that live in the lands of men and pleasure beings are spread all over, with no one particular location. The main place for craving spirits lies beneath the area of Rajagirha here on our continent, some five hundred yojana [about 2,250 miles] deep. Here lives the Lord of Death, known also as the Lord of All Things. He has the body of a craving spirit, for the past deeds that have thrown him into this place were non-virtuous. The deeds that determined the finishing details of his life, though, were virtuous—so he enjoys a kind of eminence, like one of the greater pleasure beings.

དམྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་བྱས་སོ་མི་ཤེས་པ་དག་ལ་དེའི་དམིགས་སྟོན་པ་ཡོད་པ་ལ། དེའི་འཁོར་ན་ཡི་དྭགས་ཀྱི་རིས་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཡོད། དེ་བསྡུ་ན་ཕྱིའི་སྒྲིབ་པ་ཅན། ནང་གི་སྒྲིབ་པ་ཅན། ཟས་སྐོམ་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཅན་གསུམ་དུ་འདུས་སོ། །ལྷ་དང་མི་འི་ཡུལ་ན་གནས་པའི་ཡི་དྭགས་ནི་ཁ་འཐོར་བའོ།

His job is to inform beings who are headed for the hells, those who are ignorant of why they must go there, just what they did to deserve such a birth. He is attended by some thirty-six types of craving spirits. These spirits may, in general, be divided into three different groups: those with outer obstacles, those with inner obstacles, and those with obstacles in the very nature of what they try to eat or drink. Such spirits who live in the lands of men or pleasure beings have no particular place, and are found throughout these areas.

།གཉིས་པ་ནི་མིའི་གནས་བཤད་ཟིན་ལ། ལྷའི་གནས་ལ། ས་དང་འབྲེལ་པ་དང་། ས་དང་མ་འབྲེལ་པའོ། །དང་པོ་ལ། རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་དང་། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་གནས་སོ། །དང་པོ་ལ། གཞལ་མེད་ཁང་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རི་ལ་བརྟེན་པའོ།

Having thus discussed places where beings in the births of misery live, we turn to the locations of those in the higher births. Since we have already described the places where humans live, we begin with the lands of the pleasure beings. These fall into two types: those actually related to an area of solid ground, and those not so related. In the first category fall the lands of those in the class of the Four Great Kings, as well as those of the Thirty-Three. Pleasure beings in the class of the Four Great Kings may themselves be divided into those of the mansions, and those of the mountains.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Eight: Time and the coming of a Buddha

The following selection is taken from the Illumination of the Path to Freedom, *a commentary by Gyalwa Gendun Drup, His Holiness the First Dalai Lama, on the* Treasure House of Higher Knowledge (Abhidharma Kosha), *written by the Buddhist master Vasubandhu in the fourth century AD. Master Vasubandhu's root text verses do not appear in the original of the commentary, and have been inserted at the appropriate points. Parts of these verses woven into the commentary have been printed in bold to show the close connection of the two works, and section headings have been provided for clarity.*

79
Introduction to Eons

།བསྐལ་པ་རྣམ་པ་མང་བཤད་པ།

Many different types of eons are taught.
[III.358]

།དང་པོ་ནི། བསྐལ་པ་རྣམ་པ་མང་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ། འཆགས་པའི་བསྐལ་པ། གནས་པའི་བསྐལ་པ། བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་བཤད་པའི་ཕྱིར།

By way of introduction, we may say that **many different types of eons are taught.** These include the eon of destruction, the eon of formation, the eon of continuation, and the great eon.

གཉིས་པ་ལ། འཇིག །འཆགས། གནས། བསྐལ་པ་ཆེན་པོའོ།

Our detailed treatment of eons covers four topics, which correspond to the four different types of eons just mentioned.

80
The Eon of Destruction

།འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་དམྱལ་བ་ཡི།
།སྐྱིད་པ་མེད་ནས་སྣོད་ཟད་པ།

An eon of destruction from the point
Of no more hell births to the vessel's end.
[III.359-60]

།དང་པོ་ནི། བསྐལ་པ་རྣམ་པ་མང་བཤད་པ། ཞེས་བཤད་ན། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་སོགས་གང་ཞེ་ན། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་ནི། མནར་མེད་པའི་དམྱལ་བའི་སྐྱིད་པ་སེམས་ཅན་མེད་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཟད་པའི་བར་ཡིན་ནོ།

"In the line above," one may begin, "you mentioned that `many different types of eons are taught.' Can you now describe the `eon of destruction' and other kinds of eons?" **An "eon of destruction"** starts **from the point of** where there are **no more** beings taking **births** in the **hell** called "No Respite." And it lasts up **to the** point where that great **vessel,** the outer world, has come to its **end.**

།དེ་ཡང་མནར་མེད་དུ་སེམས་ཅན་སྐྱེ་འགྲོ་ཆད་པ་དང་། འཛམ་བུ་གླིང་པའི་མི་རྣམས་ཚེ་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བར་འཕེལ་བ་དང་། གནས་པའི་འདུག་རྫོགས་པ་དང་། འཇིག་པའི་མགོ་རྩོམ་པ་རྣམས་དུས་མཉམ།

Four different events then occur simultaneously: (1) the discontinuation of all births by living beings into the hell of No Respite; (2) the increase of lifespans among humans of Dzambu Continent up to eighty thousand years in length; (3) the close of the eon of continuation, and (4) the opening of the eon of destruction.

དེའི་ཚེ་མནར་མེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཚེ་མཐར་ཕྱིན་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར། མནར་མེད་དུ་སྐྱེ་འགྱུར་གྱི་ལས་བསགས་ན་འང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་གྱི་དམྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར། དམྱལ་བ་གཞན་རྣམས་དང་། བྱིངས་ན་གནས་པའི་དུད་

འགྲོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར། ལྷ་མིའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་དུད་འགྲོ་དང་ཡི་དྭགས་ནི་དེ་དག་དང་མཉམ་དུ་དེ་ལྟར་འགྱུར།

At this stage all the beings living in the hell of No Respite come to the end of their lives—they die and move on. And even those who have collected new karma that would normally bring them a rebirth in this same hell take their birth instead in the hell on another planet. The same process follows for the beings in the other hells, as well as for the animals and craving spirits living in the depths of the seas. And the same thing happens, at the same time, with the animals and craving spirits living in the lands of pleasure beings and humans.

དེ་ནས་འཛམ་བུ་གླིང་པའི་མི་ཞིག་གིས་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ། དེ་ལས་ལངས་ནས་ཨེ་མ་དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་དང་པོར་སྐྱེ།

At this point one of the human beings living on Dzambu Continent automatically attains the first concentration level. When he comes back out of it, he exclaims: "Wonders! The bliss and pleasure that come from this deep solitude are truly happiness!" Other inhabitants of the continent hear these words, and then attain the first concentration level which is achieved automatically. Subsequently they all take birth at the same level.

དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཤར་དང་ནུབ་དང་བ་ལང་སྤྱོད་པས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དང་། བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་པ་རྣམ་སྨིན་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཅན་ཡིན་པས། ཚེ་དེ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་མི་སྲིད་པས། ཕྱི་མ་ལ་འདོད་ལྷར་སྐྱེ་ལ།

The very same process then occurs, in respective order, with the inhabitants of the eastern continent and those of the continent to the west—Cattle Users. The beings who live on the northern continent of Terrible Sound though possess a special obstruction that has ripened from their past deeds, and are completely incapable of ridding themselves of attachment for the kind of life they have. Thus the process for them is that they first take rebirth as pleasure beings of the desire realm.

འདོད་ལྷ་དྲུག་ཀྱང་རིམ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལས་ལངས་ནས་ཨེ་མ་ཧོ། །དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་འདི་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེ།

The six classes of desire-realm pleasure beings each then go through the same process, one by one. One of them attains the first concentration level automatically. When he comes out of it, he exclaims: "Wonders! The bliss and pleasure that come from this deep solitude are truly happiness!" Again the others hear about it, and reach themselves the first concentration level achieved through an automatic process. This leads them to take a birth into the level known as "Class of the Pure."

དེ་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོ་བ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཐོབ། དེ་ལས་ལངས་ནས་ཨེ་མ་ཧོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་འདི་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པར་སྐྱེ།

Next one of the beings residing at the first concentration level achieves the second concentration level, again through an automatic process. He comes out of it and exclaims, "Wonders! The bliss and pleasure that come from single-pointed concentration are truly happiness!" Still again the others hear about it, and reach themselves the second concentration level achieved by an automatic process. This brings about their birth at this second level.

དེ་དག་ལ་བར་གྱི་བསྐལ་པ་བཅུ་དགུ །དེའི་ཚེ་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་དུས་སུ་ཆར་འབེབས་པ་མེད་པས། འཛམ་བུ་གླིང་གི་རྩི་ཤིང་ནགས་ཚལ་རྣམས་སྐམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་དུས་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་ནས། ཆེས་ཚ་བའི་ཉི་མ་གཉིས་པ་ཤར་ནས། ཆུ་ཕྲན་དང་ལྟེང་ཀ་རྣམས་སྐམ་པོར་འགྱུར།

The events described above go on for some nineteen intermediate eons. At this point the great pleasure beings begin to stop sending rain at its proper time; all the vegetation and forests of Dzambu Continent dry up and die. After an extremely long period of time, a second sun rises in the sky, creating tremendous heat. All the lesser bodies of water and small ponds turn dry.

དེ་ནས་ཉི་མ་གསུམ་པ་ཤར་ནས། ཆུ་ཀླུང་ཆུང་ངུ་དང་ཆེན་པོ་དག་སྐམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ཉི་མ་བཞི་པ་ཤར་ནས་མཚོ་མ་དྲོས་པ་ཡང་སྐམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ཉི་མ་ལྔ་པ་ཤར་ནས་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡང་སྐམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ཉི་མ་དྲུག་པ་ཤར་ནས་གླིང་བཞི་རི་རབ་དང་བཅས་པ་དུ་བར་འཐུལ་བར་འགྱུར། དེ་ནས་ཆེས་ཚ་བའི་ཉི་མ་བདུན་པ་ཤར་ནས། མེ་ལྕེ་གཅིག་ཏུ་འབར་ཞིང་སྲེག་པར་འགྱུར།

This leads to the rising of a third sun, which causes all the streams and rivers to evaporate. A fourth sun rises, and even the huge Lake Neverwarm disappears. Then comes the fifth sun, drying the Great Outer Sea as well. With the rising of a sixth sun, the four continents and Mount Supreme dissolve in a cloud of smoke. Finally a seventh sun comes up, engulfing the world in a single flame, destroying it in fire.

དེས་རྐྱེན་བྱས་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སས་བསྡུས་ཀྱི་མེས། བསམ་གཏན་དང་པོའི་གཞལ་མེད་ཁང་སྟོང་པ་དེ་སྲེག་པར་འགྱུར། འདོད་པའི་མེས་མ་ཡིན་ཏེ། ས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

This fire then triggers a parallel fire in the first concentration level. The mansions of this first level, empty of inhabitants by this time, are burned completely. It is not actually the fire in the desire realm that burns down the mansions here, for they are separate levels.

དེ་དག་ལ་བར་བསྐལ་གཅིག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་འཇིག་པ་ལ་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་འོ། །དེ་ཡང་མེས་འཇིག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི། ཆུས་འཇིག་ན་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་བས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པར་སྐྱེ་

ལ། རླུང་གིས་འཇིག་ན་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་བས། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་བཞི་པར་སྐྱེའོ།

These last events require a single intermediate eon, which means that the destruction of the world takes a total of twenty intermediate eons. The above description, by the way, pertains to the destruction of a world by fire. In cases where the planet is destroyed by water, beings living at the second concentration level attain the third level of concentration by an automatic process. This leads to their subsequent birth at the third level. In an instance where the world is, finally, destroyed by wind, inhabitants of this third level reach the fourth concentration level by an automatic process and then take birth there.

།གཉིས་པ་འཆགས་པའི་བསྐལ་པ་ནི།

We turn next to the eon of formation.

81
The Eon of Formation

།འཆགས་པ་དང་པོའི་རླུང་ནས་ནི།
།དམྱལ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུའོ།

That of the formation begins from the first
Wind, on up to a birth within the hells.
[III.361-2]

དང་པོའི་རླུང་འཇམ་བུ་ལྡང་བ་ནས་བཟུང་ནས་ནི་མནར་མེད་པའི་དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན་གཅིག་སྲིད་པའི་བར་དུའོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནམ་མཁའ་སྟོང་པར་ཡོད་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་འཆགས་པའི་སྔ་ལྟས་སུ་གྱུར་པའི་རླུང་འཇམ་པོ་ལྡངས། དེ་ཙམ་གྱིས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འཆགས་པར་མི་ནུས་པས། ཚངས་རིས་ནས་བཟུང་སྟེ་འཐབ་བྲལ་བའི་བར་རྣམས་འཆགས།

Now an **eon of formation begins from** the rising of **the first** gentle **wind on up to** the **birth** of a single living being **within the hell** of No Respite. At the very beginning, space is completely empty—then a gentle wind rises, a portent of the formation of a new planet. The force of this wind alone would never be enough to create that great vessel, the outer world—although the levels from Class of the Pure down to Free of Conflict do take shape.

དེ་ནས་སྔར་གྱི་རླུང་དེ་ཉིད་ལོ་གྲངས་དུ་མའི་བར་དུ་འཕྲིགས་ནས། འོག་གཞི་རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་བར་མས་རིམ་ནས་འཆགས། དེ་དག་ལ་བར་བསྐལ་གཅིག

This same wind from before then gathers strength over a period of a great many years, until all the parts of the world from the foundation disc of wind up to the land of the Thirty-Three have formed, one by one, working up from the bottom. All these different events require one entire intermediate eon.

།དེ་ནས་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ཅན་ཚེ་དང་བསོད་ནམས་དང་ལས་ཟད་པ་ཞིག །ཚངས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་སྟོང་པར་སྐྱེ་སྟེ། ཐ་མར་ཞིག་པ་དེ་དང་པོར་འཆགས་པ་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་འཛམ་བུ་གླིང་པའི་བར་རྣམས་རིམས་ཀྱིས་འགྲུབ།

Next there is a certain being who was living at the level of Clear Light, and whose life, merit, and power of past deeds have all run out. He takes a rebirth into the empty mansion of the Pure One; for it is the nature of things, that what was destroyed last is the first to take form. Then come all the other inhabitants of the world, one by one, up to those of Dzambu Continent.

དེའི་ཚེ་འཛམ་བུ་གླིང་པའི་མི་རྣམས་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་དང་། དགའ་བ་ཟས་སུ་ཟ་བ་དང་། ལུས་ལས་འོད་འབྱུང་བ་དང་། རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ཚེ་ལོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་མནར་མེད་དུ་སེམས་ཅན་གཅིག་སྐྱེས་པའི་བར་ལ་བར་བསྐལ་བཅུ་དགུའོ།

These first human beings to dwell on Dzambu Continent are born instantaneously, all complete. For food they need nothing but the feeling of bliss, and their bodies shine with a radiant light. They have miraculous

powers that allow them to fly in the sky, and live for an "inestimable" number of years. This entire process, up to the point where a single living being takes birth into the hell of No Respite, requires some nineteen intermediate eons.

།དེའི་ཚེ་ཚེ་ལོ་དཔག་མེད་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་མར་འགྲིབ་པ་དང་། མནར་མེད་དུ་སེམས་ཅན་གཅིག་སྐྱེས་པ་དང་། འཆགས་པའི་མཇུག་རྫོགས་པ་དང་། གནས་པའི་མགོ་རྩོམ་པ་དུས་མཉམ་མོ།

Four different events then occur simultaneously: (1) a drop in the lifespan from a "inestimable" number to eighty thousand years; (2) the birth of any single being into the hell of No Respite; (3) the close of the formation eon; and (4) the opening of the eon of continuation.

།གསུམ་པ་གནས་པའི་བསྐལ་པ་ནི།

Our next subject is this very "eon of continuation."

82
The Eon of Continuation

།བར་གྱི་བསྐལ་པ་དཔག་མེད་ནས།
།ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུའོ།
།དེ་ནས་ཡར་སྐྱེ་མར་འབྲི་བའི།
།བསྐལ་པ་གཞན་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དང་།
།ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་གཅིག་ཡིན་ཏེ།
།དེ་དག་ཚེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར།

Intermediate eon from an "inestimable"
Down to when the spans of life are ten;
Eighteen other eons after that,
Each an increase followed by decrease;
Last of all is one which is an increase,
Up until they're eighty thousand long.
[III.363-8]

བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་འོ། །བར་གྱི་བསྐལ་པ་རེ་རེའི་ཚད་ནི། ཚེ་ལོ་དཔག་མེད་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་བྲིབ་ནས། ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུ་བར་བསྐལ་གཅིག །དེ་ནས་ཡང་བརྒྱད་ཁྲི་བར་ཡར་སྐྱེ་ཞིང་མར་བཅུ་པར་འབྲི་བའི་བར་གྱི་བསྐལ་པ་གཞན་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དང་། ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་བར་གྱི་བསྐལ་པ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཡར་ཇི་ཙམ་དུ་སྐྱེ་ཞེ་ན། དེ་དག་ཚེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུའོ།

Now the length of an eon of continuation is twenty intermediate eons, with the length of each **intermediate eon** figured as follows. One such eon consists of the period during which average lifespans drop **from an "inestimable"** number of years **down to when the spans of life are** only **ten** years. There are **eighteen other** intermediate **eons after that, each** consisting of **an increase** in lifespans up to eighty thousand years **followed by a decrease** back to ten. **Last of all is one** intermediate eon **which is** another **increase** alone. How far is the increase? **Up until they're eighty thousand long.**

།འོ་ན། ཐོག་མཐའ་གཉིས་རྐྱང་པ་དང་། བར་པ་རྣམས་ཁུག་པ་ཡིན་པས། ཡུན་རིང་ཐུང་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཐོག་མཐའ་གཉིས་བུལ་བ་དང་། བར་པ་རྣམས་མྱུར་བར་འགྲོ་བའི་ཕྱིར།

One may make the following objection: "According to you then, the first and final members of any such set of twenty intermediate eons represent only half a curve apiece—whereas each of the eighteen between consist of full curves. Wouldn't this imply a difference in the lengths of these different eons?" It does not, for the first and final ones move along their half curves relatively slower, while the eons in between these two move along their full curves relatively faster.

83
Relative Durations and the Great Eon

།དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་འདི།
།བར་གྱི་བསྐལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས།

།འཆགས་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་དང་།
།ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་མཉམ་མོ།
།དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐལ་ཆེན།

Thus the process of the world's formation
Goes on twenty intermediate eons.
This formation, then destruction and
The state that follows it are equal all.
One great eon made of eighty of these.
[III.369-73]

དེ་ལྟར་ན་འཇིག་རྟེན་འཆགས་པ་འདི་བར་གྱི་བསྐལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས་སོ། །འཇིག་རྟེན་འཆགས་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་དང་། ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་ཉི་ཤུར་མཉམ་མོ།

Thus we can say that **the process of the world's formation goes on** for **twenty intermediate eons. This formation** of the world, **then** its **destruction, and the state that follows** this destruction **are all equal** in duration: each lasts for twenty intermediate eons.

།བཞི་པ་ནི། བར་བསྐལ་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐལ་ཆེན་ཞེས་བྱའོ།

As for the fourth and final type of eon—**one great eon** is **made of eighty of these** intermediate eons.

།གཉིས་པ་ལ། བསྐལ་ཆེན་གྱི་ཞར་བྱུང་། འཇིག་བསྐལ་གྱི་ཞར་བྱུང་ངོ་། །དང་པོ་ལ། སངས་རྒྱས། རང་རྒྱལ། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་རྒྱལ་འབྱུང་ཚུལ་ལོ།

Having thus concluded our main explanation of eons, we turn to several incidental points. These include further information relating first to great eons, then to eons of destruction. The former treats the occurrence of three types of beings: Buddhas, self-made victors, and wheel emperors.

84
Occurrence of a Buddha

།དེ་གྲངས་མེད་གསུམ་ལ་སངས་རྒྱས།
།འབྱུང་ངོ་མར་ནི་འགྲིབ་པ་ཡི།
།བརྒྱ་ཡི་བར་ལ་དེ་དག་འབྱུང་།

The occurrence of a Buddha, for three countless
Of these. They make their appearance during
The drop that goes down 'til a hundred is reached.
[III.374-6]

།དང་པོ་ནི། བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས་པ་ལས་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བར་བཤད་པའི་བསྐལ་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། བསྐལ་ཆེན་དེ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས་པ་ལས་སངས་རྒྱས་འབྱུང་ངོ་།

One may begin with the following question: "It is explained that Buddhas come from the act of accumulating merit and wisdom for a period of three `countless' eons. Just what type of eons are referred to here?" **A Buddha occurs** from the act of accumulating merit and wisdom **for** a period of **three "countless"** numbers **of these** great eons.

།གྲངས་མེད་ནི་གསུམ་དུ་འགལ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། གྲངས་ཀྱིས་བགྲང་མི་ནུས་པས་གྲངས་མེད་དུ་བཤད་པ་མིན་གྱི། གྲངས་ཀྱི་གནས་གཞན་དྲུག་ཅུའི་མཐའི་གྲངས་གཅིག་ལ་གྲངས་མེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

Some may object that it is a contradiction of terms to speak of "three" that are "countless." And yet it is not. Here we are not talking about the "countless" that refers to something that is beyond numbers. Rather, what we call a "countless" is the name of a specific number, the highest of our numbers with separate names, corresponding to ten to the sixtieth power.

བསྐལ་པ་འདི་ལ་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་སྒྲོན་མེའི་བསྐལ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། དམ་ཆོས་པད་མ་དཀར་པོ་ལས།

Now the present eon is also known as the "Eon of Good Fortune," the "Eon of Light." As the *Holy Teaching of the White Lotus* states,

འཇིག་རྟེན་འཆགས་པའི་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་གསེར་གྱི་པདྨ་འདབ་མ་སྟོང་དང་ལྡན་པ་སྟོང་བྱུང་བ་ལ། གནས་གཙང་མའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཅི་ཡིན་སྙམ་དུ་བརྟགས་པས། སངས་རྒྱས་སྟོང་འབྱུང་བའི་སྔ་ལྟས་སུ་ཤེས་ནས། ཀྱེ་མ་བསྐལ་པ་འདི་ལ་སངས་རྒྱས་སྟོང་འབྱུང་བས་ན། བསྐལ་པ་འདི་ནི་བསྐལ་བ་བཟང་པོའོ་ཞེས་བསྒྲགས་པས། བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ཞེས་གྲགས་སོ།

> During the formation of the world, a thousand lotus blossoms of gold with a thousand petals each appear within the great disc of water. They pique the curiosity of the pleasure beings of the Pure Places, who investigate the phenomenon and come to learn that it portends the appearance of a thousand Buddhas. "Wonders!" they proclaim, "a thousand different Buddhas are to come—this eon is truly an eon of good fortune!" Thus it is that everyone calls this time the "Eon of Good Fortune."

།དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་འབྱུང་ན། ཡར་འཕེལ་གྱི་ཚེ་མི་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་ཤས་ཆུང་བའི་ཕྱིར། བརྒྱད་ཁྲི་ནས་མར་འགྲིབ་པའི་མགོ་རྩོམ་པ་ནས། ཚེ་ལོ་བརྒྱ་པའི་བར་ལ་སངས་རྒྱས་དེ་དག་འབྱུང་ལ།

One may ask just when it is that Buddhas like this appear. They never come while the average lifespan is rising, for during this period beings feel less disgust with the circle of life. Rather, **they**—these Buddhas—**make their appearance during the** time that starts from the **drop** of lifespans from eighty thousand years, and which continues as they **go down,** un**til a hundred** years **is reached.**

དེ་མན་ཆད་དུ་མི་འབྱུང་སྟེ། སྙིགས་མ་ལྔ་ཧ་ཅང་ཡང་བདོ་བ་ཤས་ཆེ་བས་ཆོས་བསྟན་པའི་སྣོད་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།

Buddhas do not appear subsequent to this period, as lifespans are decreasing even further. Since the five degenerations have spread fairly widely by this time, beings then are no fit vessels to receive the teachings.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Nine: The Meditation on Death, Part One

The following selection is taken from the Great Book on the Steps of the Path (Lamrim Chenmo)*, by Je Tsongkapa (1357-1419).*

།གཉིས་པ་སྙིང་པོ་ལེན་ཚུལ་དངོས་ལ་གསུམ། །སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་དང་། འབྲིང་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བའོ།

The second part, the instruction on how to get the very essence out of life, includes three different sections: the teaching on how to train one's mind in the steps of the path that are shared with those of lesser scope; the teaching on how to train one's mind in the steps of the path that are shared with those of medium scope; and the teaching on how to train one's mind in the steps of the path for those of greater scope.

།དང་པོ་ལ་གསུམ། ཆུང་ངུའི་བསམ་པ་སྦྱོང་བ་དངོས། བསམ་པ་དེ་སྐྱེས་པའི་ཚད། དེ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་བསལ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་བསྐྱེད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མར་བདེ་བའི་ཐབས་བསྟེན་པའོ།

The first of these three sections has three divisions of its own: the actual teaching for training one's mind in the attitude of a person of lesser scope; how to know when you have succeeded in reaching this attitude; and clearing up some misconceptions about the attitude. The first of these divisions has two parts: learning to develop the attitude of focussing on the life hereafter; and learning to make use of the various ways of achieving happiness in these future lives.

།དང་པོ་ལ་གཉིས། འཇིག་རྟེན་འདིར་རིང་དུ་མི་གནས་པ་འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་བསམ་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་བསམ་པའོ།

We will cover the subject of focusing on the life after death in two stages. The first is the contemplation of how to maintain an awareness of death; that is, the fact that we have not long to stay in this present world. The second is the contemplation of the relative happiness and pain of the two broad categories of living beings; that is, the question of what will happen to us when we reach our future life.

།དང་པོ་ལ་བཞི། འཆི་བ་དྲན་པ་མ་བསྒོམས་པའི་ཉེས་དམིགས། བསྒོམས་པའི་ཕན་ཡོན། འཆི་བ་དྲན་པའི་བློ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་བསྐྱེད་པ། འཆི་བ་དྲན་པ་བསྒོམ་པའི་ཚུལ་ལོ།

There are four steps to the contemplation of death. These are:

1) Considering the problems of not meditating on death.
2) Considering the benefits of meditating on death.
3) Identifying just what kind of death awareness we seek to develop.
4) How to meditate and develop this awareness of death.

།དང་པོ་ནི། དེ་ལྟར་དལ་བའི་རྟེན་ལ་སྙིང་པོ་ལེན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་ལས། མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཉིད་དང་པོར་གནོད་པའི་སྒོར་འགྱུར་རོ།

Here is the first of the four. Above we spoke of getting the very essence out of this life, where now you have a whole range spiritual opportunities. The one thing that could damage your ability to do so, from the very beginning, is the first of what we call the "four misconceptions." This is the misconception where you grasp to impermanent things as being permanent.

།དེ་ལ་ཕྲ་རགས་གཉིས་ལས་རགས་པའི་མི་རྟག་པ་འཆི་བ་ལ་མི་འཆི་སྙམ་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཉིད་གནོད་པའི་སྒོའོ། །འདི་ལ་ཡང་ད་གཟོད་མཐར་འཆི་བ་ཞིག་འོང་

སླམ་པ་ནི་ཀུན་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཉི་མ་རེ་རེ་བཞིན་དེ་རིང་མི་འཆི། དེ་རིང་ཡང་མི་འཆི་སླམ་དུ་བློས་མི་འཆི་བའི་ཕྱོགས་འཛིན་པ་ནི་འཆི་ཁ་མ་ཚུན་ལ་འབྱུང་ངོ་།

There are two versions to this wrong idea. One is more subtle, and one is more gross. The one that could damage your practice is the grosser one, where you look upon your own impermanence, your own mortality, and imagine for some reason that you are *not* going to die.

Now it is true that in your life up to now you have had some awareness that eventually you would have to die. Everybody has this kind of death awareness. But at the same time you tend to be of the opinion that you won't die, because with every day that passes you say to yourself, "It won't be today, today is not the day that I will die." And you keep this attitude all the way up to the moment of your death.

།དེའི་གཉེན་པོ་ཡིད་ལ་མ་བྱས་པར་དེ་ལྟ་བུའི་བློ་དེས་བསྒྲིབས་ན་ཚེ་འདིར་སྡོད་པའི་བློ་སྐྱེས་ནས་དེའི་རིང་ལ་འདི་དང་འདི་དགོས་སོ་ཞེས་ཚེ་འདི་ཙམ་གྱི་བདེ་བ་བསྒྲུབ་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བའི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ལ་སེམས་སེམས་ནས། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་དང་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་སོགས་པའི་དོན་ཆེན་པོ་དག་ལ་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་བློ་མི་སྐྱེ་བས་ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་བློ་སྐྱེར་མ་སྟེར་ལ།

Suppose you let this kind of attitude go on, suppose you fail to apply the spiritual antidotes that would stop these sorts of thoughts. The thoughts then create a kind of spiritual blindness: you begin to get the idea that you are going to be able to stay here in this life, and then you start to obsess on this life. All you can concentrate on then is how to get what you want, and how to escape what you don't want, in this life. Your life becomes, "Today I need this, and this, and next this."

བཀྲུ་ལ་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒོམ་པ་སོགས་ལ་ཞུགས་ཀྱང་ཚེ་འདི་པ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་སོང་ནས་དགེ་བ་ཅི་བྱས་མཐུ་ཆུང་ཞིང་། དེ་ཡང་ཉེས་སྤྱོད་སྡིག་ལྟུང་དང་འབྲེལ་བར་འཇུག་པས་ངན་འགྲོའི་རྒྱུ་དང་མ་འདྲེས་པ་དཀོན་ནོ།

And then even if—by some remote chance—you do engage in spiritual activities like learning, or contemplation, or meditation, they all become something you are doing only for this life. Whatever good deeds you do this way are of very little strength. And because they are then typically connected with some bad deed, some breaking of morality or transgression of a vow, it is quite unusual to find any good activities of this type that are not interlaced with the very causes that would take you to one of the births of misery.

།གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་ལ་དམིགས་ནས་བསྒྲུབ་ཏུ་ཆུག་ཀྱང་། ཕྱིས་ནས་རིམ་གྱིས་
བསྒྲུབ་བོ་སྙམ་པའི་ཕྱི་བཤོལ་གྱི་ལེ་ལོ་འགོག་མི་ནུས་ཤིང་གཉིད་རྙུགས་དང་བྲེ་མོའི་
གཏམ་དང་། བཟའ་བཏུང་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གཡེང་གིས་དུས་འདའ་བས་བརྩོན་པ་
ཆེན་པོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྒྲུབ་པ་མི་འོང་ངོ་།

Suppose even that you do decide to do something for your future life. Without this awareness of death you find yourself unable to stop the kind of laziness where you put your practice off, where you say to yourself, "I'll get to it later, I'll do all these things eventually, one at a time." You begin to pass the time of your life with all kinds of distractions: with sleep, or lazing around, or wasted talk, or food or drink, or the like. You won't be able to reach a point where the practice that you do has any great energy behind it.

།དེ་ལྟར་ལུས་སྲོག་ཡུན་རིང་དུ་གནས་སུ་རེ་བས་བསླུས་པ་ན་རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་
སོགས་པ་ལ་ཆགས་པ་དྲག་པོ་སྐྱེ་ཞིང་། དེའི་གེགས་བྱས་པའམ་བྱེད་དུ་དོགས་པ་ལ་
སྡང་བ་དྲག་པོ་དང་། དེ་དག་གི་ཉེས་དམིགས་ལ་རྨོངས་པའི་གཏི་མུག་དང་དེ་དག་
གིས་ང་རྒྱལ་བ་དང་ཕྲག་དོག་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་
དྲག་པོ་རྣམས་ཆུ་བོའི་རྒྱུན་བཞིན་དུ་འཇུག་གོ །

This kind of hope that you will be able to live for a long time deceives you. You start to have strong attachment to gain, to being honored by other people, and the like. You begin to feel a strong dislike for anything that prevents you, or anything that you think might prevent you, from having these things. There grows in you a dark ignorance that cannot understand the problems these thoughts then give you.

These lead to a steady torrent of mental afflictions, strong ones, and all the different varieties of them, major and minor: pride, and jealousy, and all the rest.

།དེ་ལས་ཀྱང་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་བཅུ་དང་མཚམས་མེད་པ་དང་དེ་དང་ཉེ་བ་དང་དམ་པའི་ཆོས་སྤོང་བ་ལ་སོགས་པ་མི་དགེ་བའི་ལས་ངན་འགྲོ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་དྲག་པོ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ལ་མཐུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཉིན་མ་རེ་རེ་བཞིན་ཇེ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་ལ། དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་བདུད་རྩི་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཇེ་ཕྱོགས་སུ་སོང་ནས་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་སྲོག་བཅད་དེ། ངན་འགྲོ་སྡུག་བསྔལ་དྲག་ཅིང་རྩུབ་ལ་ཚ་ཞིང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་གནས་སུ། འཆི་བས་ཉེ་བར་བཅོམ་ནས་ལས་ངན་པས་འཁྲིད་པར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལས་མ་རུངས་པའི་བློ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད།

These afflictions in turn lead you to harmful deeds done in your acts, your words, and your thoughts: deeds like the ten non-virtues, and the five "immediate" deeds, and the five that are close to these, and giving up the highest Dharma, and on and on. Every single day then deeds like these, of tremendous power, capable of leading you to the sufferings of the three lower realms and the like, will tend to increase, further and further.

The antidote for all these deeds is the nectar of the Dharma, spoken so true, and the further you turn from it then the more tightly you strangle your chances for the higher realms, and ultimate good. Death will rip away your life, and the wrong deeds you have done will drag you to the lower realms, to a fearful place of mighty and savage suffering, to the fires. And so I ask you, where could you find any thought more disastrous for you than this idea, that what is impermanent could be permanent?

བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་། གང་ལ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་མངའ་བདག །རང་ཉིད་འཆི་བདག་བྱེད་པོ་མེད། །ཡོད་དེས་རྣལ་བཞིན་གཉིད་ལོག་ན། །དེ་ལས་མ་རུངས་གཞན་ཅི་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་པ་དང་།

On this point the *Four Hundred* concurs:

> What could be more a disaster than someone
> Who with no other Lord of Death to kill him
> Was acting as this Lord of Three Realms
> For himself, asleep as if all were well?

[The "Lord of the Three Realms" is the Lord of Death; he has total control over all living things except those who are travelling on the path of the realized, those who have seen emptiness directly. If we could reach this path we would have a chance to reach deathlessness, but instead we lazily act as if everything were all right, and end up inviting Lord Death, who otherwise would have to pass us by.]

སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་བོར་ཏེ་ཆ་དགོས་པར། །བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་ནས། །མཛའ་དང་མི་མཛའི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །སྡིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱས། །ཞེས་གསུངས་སོ།

The *Guide to the Bodhisattva's Way of Life* says as well,

> You must leave it all behind and go, with your karmic baggage,
> But because you do not understand this,
> You undertake an entire variety of wrong deeds,
> Reacting to your friends, and your enemies.

།གཉིས་པ་བསྒོམས་པའི་ཕན་ཡོན་ནི། འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་བློ་རྣལ་མ་ཞིག་སྐྱེས་ན། དཔེར་ན། དེ་རིང་སང་རང་འཆི་བར་ཐག་ཆོད་པ་ན། ཆོས་ཀྱི་གོ་བ་ཐན་ཐུན་ཡོད་པ་ཡན་ཆད་ལ་གཉེན་དང་རྫས་ལ་སོགས་པ་དང་འགྲོགས་སུ་མེད་པར་མཐོང་ནས་དེ་དག་ལ་སྲེད་པ་ལྡོག་ཅིང་། གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་སྙིང་པོ་ལེན་འདོད་ཕལ་ཆེར་ལ་ངང་གིས་འབྱུང་བ་ལྟར།

Here secondly is the contemplation of the benefits of meditating upon your death. Suppose on the other hand that you are able to develop a real awareness of your mortality. You would then be like a person who knew he or she were going to die within the next day or two.

If this person had even a feeble understanding of the Dharma, or of course anything more than that, then he or she would quickly realize that none of their loved ones, nor any of the things they owned or anything else, could go on the journey with them. All their attachment to these things would stop. The great majority of such people at this point would automatically start to feel some desire to get the essence out of the life they had left to them, and they would start to engage in acts such as charity and the like.

རྙེད་བཀུར་དང་གྲགས་པ་ལ་སོགས་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་འབད་པ་ཐམས་ཅད་སྦུན་པ་འཕྱར་བ་ལྟར་སྙིང་པོ་མེད་པ་དང་བསླུ་བྱེད་ཀྱི་གནས་སུ་མཐོང་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལས་ལྡོག་ཅིང་། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་ལས་བཟང་པོ་རྣམས་རྟག་ཏུ་དང་། གུས་པར་བྱེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་གསོག་པར་བྱེད་པས་ལུས་ལ་སོགས་པ་སྙིང་པོ་མེད་པ་རྣམས་ལ་སྙིང་པོ་དམ་པ་བླངས་ནས་གོ་འཕང་དམ་པར་རང་ཉིད་འཛེགས་ཏེ། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེར་འཁྲིད་པས་ན་དེ་ལས་དོན་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།

You now should be the same. Think of the gain and honor, the fame and other such things you hope for from others—all these worldly hopes and dreams. Try to see that all the efforts you put into these things are empty, meaningless, like useless shells of wheat once the grain has been taken out. Try to understand how these thoughts deceive you, how they wait to snare and trap you. Stop all your bad deeds.

Exert yourself now in the opposite—in good deeds, such as going for refuge, and observing an ethical way of life, and the like. Amass these kinds of deeds constantly, and with a sense of reverence and joy. This body and the rest may be meaningless, but you can give them the highest meaning; you can use them to climb to the highest state there is, and then you can lead others there as well. And then I would ask you another question: Where could you find any more important deed you could do, than this?

དེའི་ཕྱིར་དཔེ་དུ་མས་ཀྱང་བསྟགས་ཏེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་ལས། ཞིང་རྨོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་སྟོན་གྱི་ལོག་མཆོག་གོ །རྗེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་བ་ལང་

གི་རྗེས་མཆོག་གོ ། །འདུ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནའང་མི་རྟག་པ་དང་འཆི་བའི་འདུ་ཤེས་མཆོག་ཡིན་ཏེ། འདི་དག་གིས་ནི་ཁམས་གསུམ་གྱི་འདོད་པ་དང་མ་རིག་པ་དང་ང་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་སེལ་ལོ། །ཞེས་སོ།

This is why the awareness of death is praised in so many places, with so many metaphors. We see for example the following, from the *Sutra of the Great Nirvana:*

> Of all the crops plowed in the ground,
> the crops of autumn are greatest.
> Of all the tracks left on the ground,
> the elephant's are greatest.
> Of all the thoughts a person can have,
> the thoughts of impermanence
> and death are the greatest ones,
> For these are the thoughts that clear away
> the desire, ignorance, and the pride
> of all three of the realms.

།དེ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་འཇོམས་པའི་ཐོ་བ་དང་། དགེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་བསྒྲུབ་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་བསྔགས་པའོ།

The awareness of death has been praised in other similes as well, sometimes for example compared to a great hammer, which can smash in a single stroke all your mental afflictions, and harmful deeds. It is also compared to a huge gateway, where all good and pure things can come through to you, all in a single rush.

།ཚོམས་ལས་ཀྱང་། ལུས་འདི་རྫ་སྣོད་འདྲ་བར་རྟོགས་བྱ་ཞིང་། །དེ་བཞིན་ཆོས་རྣམས་སྨིག་རྒྱུ་འདྲར་ཤེས་ནས། །བདུད་ཀྱི་མེ་ཏོག་མཆོན་ནི་འདིར་གཅོད་པ། །འཆི་བདག་རྒྱལ་པོས་བལྟར་ཡང་མེད་པར་འགྲོ། །ཞེས་དང་།

The *Anthology* too states,

Come to see that this body of yours
        is fragile as a piece of china,
And that all other things that exist
        are something similar to a mirage.
If you can, then the rain of spears
        thrown by the demons, the flowers,
Are stopped short, and the Lord of Death
        hungering for you dies himself.

རྒ་བ་མཐོང་ཞིང་ནད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། །སེམས་དང་བྲལ་བའི་ཤི་བ་མཐོང་ནས་ནི། །བརྟན་པའི་བཙོན་ར་འདྲ་བའི་ཁྱིམ་སྤངས་ཀྱི། །འཇིག་རྟེན་ཕལ་པས་འདོད་སྤང་ནུས་རེ་སྐན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

It says as well that,

Those who have seen what it is to grow old,
        who have seen the suffering of disease,
Those who have seen what it is to die,
        who have seen the mind depart and leave,
They can give up the family life,
        so much like a prison hard and fast;
Don't ever dream though that normal people
        of the world could ever give up desire.

།མདོར་ན་སྐྱེས་བུའི་དོན་བསྒྲུབ་པའི་དུས་ནི་དལ་བའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་པའི་དུས་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། འོ་སྐོལ་ཕལ་ཆེར་ངན་འགྲོར་བསྡད་ཅིང་བདེ་འགྲོར་ཙུང་ཟད་རེ་འོངས་ཀྱང་མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་ཤས་ཆེ་བས་དེ་དག་ཏུ་ཆོས་བསྒྲུབ་པའི་སྐབས་མི་རྙེད་ལ། བསྒྲུབས་པས་ཆོག་པའི་རྟེན་རེ་ཐོབ་པ་ན་ཡང་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མི་བསྒྲུབ་པ་ནི་ད་དུང་མི་འཆི་སྙམ་པ་འདི་ལ་ཐུག་འདུག་པས་ན། བློས་མི་འཆི་བའི་ཕྱོགས་འཛིན་པ་ནི་རྒུད་པ་ཀུན་གྱི་སྒོ་དང་། དེའི་གཉེན་པོ་འཆི་བ་དྲན་པ་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒོའོ།

To put it briefly, the time for a person to do something of value is now, and only now—now while we possess a body and life like this, so full of spiritual leisure. You and I have spent most of our time in the births of misery, and we come up now and again to the better births; but the vast majority of the time was in the realms where we had none of the necessary opportunities, and so we had no chance at all to undertake any spiritual practice.

And the fact that in this moment here, when we *have* found the kind of life where we could do some practice, we nonetheless do nothing the way it should be done, is all in the final analysis due to our belief that we will not die, just yet. We can say then that our natural bias towards thinking that we won't die is the root of every trouble we have. The antidote for this way of thinking—that is, to stay aware of our imminent death—is then the root of anything good that could ever come to us.

།དེའི་ཕྱིར་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཆོས་ཟབ་མོ་གཞན་བསྒོམ་རྒྱུ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ནོ་སྙམ་པ་དང་། བསྒོམ་བྱ་ཡིན་ཀྱང་དང་པོར་ཐུང་ཟད་ཙམ་བསྒོམ་པར་བྱ་ཡི། རྒྱུན་པའི་ཉམས་ལེན་དུ་མི་འོས་སོ་སྙམ་དུ་མི་བཟུང་བར་འདི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དགོས་ལུགས་ལ་ངེས་པ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་བསྐྱེད་དེ་བསྒོམ་པར་བྱའོ།

This being the case, you should never let yourself think, "This is one of those practices meant for people who have nothing more profound to meditate upon." And you should never let yourself think that, "It is admittedly something we should meditate upon, but only at the beginning of our practice, and only for a bit at that; it's not something that warrants a continual effort to put into practice." Rather you should try to develop a true understanding, from the depths of your heart, where you realize that this is a meditation which you need at the start, at the end, and all throughout the path. With this understanding established within you then, you must meditate upon your death.

།གསུམ་པ་འཆི་བ་དྲན་པའི་བློ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་བསྐྱེད་པ་ནི། གཉེན་ལ་སོགས་པ་ལ་ཆགས་པ་བརྟན་པའི་དབང་གིས་དེ་དག་དང་བྲལ་གྱིས་དོགས་ནས་སྐྲག་པ་སྐྱེ་བ་ནི་ལམ་ལ་ཡི་མ་སྦྱངས་པའི་འཆི་བ་ལ་སྐྲག་ལུགས་ཡིན་པས་འདིར་དེ་བསྐྱེད་པ་ནི་མིན་ནོ།

Here now is the third step—identifying just what kind of death awareness we seek to develop. Now there is a kind of terror that a person can feel when he or she fears that they are about to be torn away from their loved ones and such. This fear stems from a very strong attachment for those around you, and is the natural fear of a person who has never attempted any kind of practice of the path. As such, it is *not* the awareness of death that we are talking about having to develop here.

།འོ་ན་གང་ཡིན་སྙམ་ན། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ལུས་བླངས་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་འཆི་བ་ལས་མ་འདས་པས་དེ་ལ་སྐྲག་པ་བསྐྱེད་ཀྱང་རེ་ཞིག་ལ་དགག་མི་ནུས་མོད། འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མའི་དོན་ངན་འགྲོའི་རྒྱུ་འགོག་པ་དང་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་བསྒྲུབས་པར་འཆི་བ་ལ་འཇིགས་པར་བྱ་སྟེ།

What then is this awareness? There is not a single being who has taken on a body like ours—one created by the force of our past deeds and mental afflictions—who is exempt from the absolute certainty of death. It is true that, in the short run, trying to develop some fear about this fact might not enable you to stop it. Nonetheless you really must try to develop some fear that you might die before you have been able to achieve your goals for your future life: that you might die before you have managed to put an end to anything that might cause you to be born in one of the lower realms, or before you have achieved all those things that would lead you to the higher realms, and to ultimate good.

དེ་ལ་ནི་ངེས་སྐྲག་པ་བསམས་ན་དེ་དག་བསྒྲུབ་ཏུ་ཡོད་པས་འཆི་ཁར་མི་སྐྲག་པ་བྱར་ཡོད་ལ། དོན་དེ་དག་མ་བསྒྲུབས་ན་ཕྱིར་འཁོར་བ་ལས་མི་ཐར་བ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ངན་འགྲོར་ལྷུང་བས་འཇིགས་ནས་འཆི་བའི་ཚེ་འགྱོད་པས་གདུང་བར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེས་རབས་ལས། རབ་ཏུ་བསྒྲིམས་ཀྱང་གནས་མི་ནུས། །གང་ལ་བཙོས་སུ་མི་རུང་བ། །འཇིགས་ཤིང་སྐྱར་བར་བྱས་པ་ཡིས། །དེ་ལ་ཕན་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཆོས་ཉིད་ལ་བརྟགས་ན། །མི་རྣམས་སྡིག་པ་བྱས་པས་འགྱོད་པར་འགྱུར། །དགེ་བའི་ལས་ཀྱང་ལེགས་པར་ཡོངས་མ་བྱས། །ཕྱི་མའི་ཚེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་

དུ་དོགས། །འཆི་བར་འགྱུར་བའི་འཇིགས་པས་སྐྱོངས་པར་འགྱུར། །གང་ལས་བདག་གི་ཡིད་ནི་འགྱོད་འགྱུར་བ། །དེ་ཉིད་བདག་གིས་བྱས་པར་ཡོངས་མི་དྲན། །དཀར་པོའི་ལས་ཀྱང་རབ་ཏུ་གོམས་པར་བྱས། །ཆོས་ལ་གནས་ན་འཆི་བས་སུ་ཞིག་འཇིགས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

If you had this kind of fear, over these kinds of things, then it would help you to do something about them, and at the moment of death itself you would have no reason to be afraid. If on the other hand you find yourself unable to achieve these goals, then when death comes you will be tormented by regret, of two different kinds. In a general sense, you will realize that you were unable to free yourself from the circle of suffering life. More specifically, you will begin to feel sheer terror over the possibility of having to drop into the realms of misery. As the *Birth Stories* say,

You concentrate your every effort,
  but there's no way to stay;
What possible benefit can it be
  to feel a sense of fear
And tremble over something that
  you can now never repair?

You can tell yourself by looking at
  the nature of this world,
That those who did bad deeds are at
  this point consumed by regret;
They realize then that they didn't at all
  do good the way they should,
And begin to suspect that in the life
  beyond they will come to suffer.

The fear that you begin to feel
  as you die confuses you,
Making it difficult to recall
  the very deeds there were
That you did before, and that you feel
  such strong regret for doing.

So make it now a habit in your life
  to undertake those deeds that are pure white;
For where would you ever find a person who,
  living the Dharma, still needs fear Lord Death?

བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་། བདག་ནི་འཆི་འོ་སྙམ་སེམས་པ། །གང་ལ་ངེས་པར་ཡོད་གྱུར་པ། །དེས་ནི་འཇིགས་པ་ཡོངས་བཏང་ཕྱིར། །འཆི་བདག་ལ་ཡང་ག་ལ་འཇིགས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

The *Four Hundred* too has the following verse:

> Anyone who's truly sure,
> Who says to themselves, "I'll die,"
> Leaves every kind of fear behind;
> How could they then fear Death?

།དེས་ན་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དང་མྱུར་དུ་འབྲལ་བར་གདོན་མི་ཟའོ་སྙམ་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་མི་རྟག་པ་བསམས་ན་ནི། དེ་དག་ལ་མི་འབྲལ་བར་རེ་བའི་སྲེད་པ་ལྡོག་པས་དེ་དག་དང་བྲལ་བས་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱི་གདུང་བའི་དབང་གིས་འཆི་བ་ལ་སྐྲག་པ་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

Suppose then that you are able to contemplate your impermanence, and think to yourself, over and over again, "There is absolutely no doubt that I am quickly going to be ripped away from my body, and from all of my possessions." This would allow you to block the kind of desire that still entertains some hope that you will be able to avoid losing all these things. And then you would feel none of the fear of death that comes when your mind is tormented by the thought of this loss.

།བཞི་པ་འཆི་བ་དྲན་པ་ཇི་ལྟར་བསྒོམ་པ་ནི། རྩ་བ་གསུམ། རྒྱུ་མཚན་དགུ །ཐག་བཅད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་གསུམ། ངེས་པར་འཆི་བ་བསམས་པ་དང་། ནམ་འཆི་ངེས་མེད་བསམས་པ་དང་། འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་བསམས་པའོ།

Next we cover the fourth step, which is how to meditate and develop this awareness of death. You should do the meditation in three stages, going through the three principles, the nine reasons, and the three resolutions. We will proceed then through the three of (a) contemplating how it is certain that

we will die; (b) contemplating how there is no certainty when we will die; and (c) contemplating how, when we do die, nothing but the Dharma can be of any help to us.

།དང་པོ་ལ་གསུམ་ལས། འཆི་བདག་ངེས་པར་འོང་ལ་དེ་ཡང་རྐྱེན་གྱིས་བཟློག་ཏུ་མེད་པ་བསམ་པ་ནི། ལུས་ཇི་འདྲ་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་བླངས་ཀྱང་འཆི་བ་འོང་སྟེ། མི་རྟག་པའི་ཚོམས་ལས། གང་ཡང་སངས་རྒྱས་རང་སངས་རྒྱས། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱང་། །སྐུ་ལུས་འདི་ནི་སྤོང་མཛད་ན། །སྐྱེ་བོ་ཕལ་པ་སྨོས་ཅི་དགོས། །ཞེས་སོ།

The first of these has three parts; here is the first, which is (1) contemplating how the Lord of Death must certainly arrive and, when he does, how nothing at all can stop him.

No matter what kind of body you take on yourself, death must come to you. As the *Anthology on Impermanence* states,

> If total Buddhas, and self-made Buddhas as well,
> And the listeners who are the followers of the Buddha,
> All must eventually leave their holy forms,
> Why should we need then speak of normal people?

།ཡུལ་གང་དུ་བསྡད་ཀྱང་འཆི་བ་འོང་བ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། གང་དུ་གནས་ན་འཆི་བས་མི་ཚུགས་པའི། །ས་ཕྱོགས་དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །བར་སྣང་ལ་མེད་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ན་མེད། །རི་བོ་རྣམས་ཀྱི་གསེབ་ཏུ་ཞུགས་ནའང་མིན། །ཞེས་སོ།

We can say too that death will come to you, no matter where you go. The same text says,

> It doesn't matter where you go; the place does not exist
> Where death would find it difficult to intrude.
> There is no such place in the sky, nor at the bottom
> Of the sea, nor deep within a mountain keep.

།སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་དུས་ནས་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་འཆི་བས་འཇོམས་པ་ལ་ཁྱད་

པར་མེད་པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། བྱུང་དང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ཇི་སྙེད་པ། །ཀུན་གྱིས་ལུས་འདི་བཏང་ནས་འགྲོ་བ་དང་། །དེ་ཀུན་འཇིག་པར་མཁས་པས་རྟོགས་གྱིས་ཏེ། །ཆོས་ལ་གནས་ཀྱི་ངེས་པར་སྤྱད་པ་སྤྱོད། །ཅེས་སོ།

So too death makes no distinction at all for the proper order of young and old when it comes to destroy its victims. On this the same work says,

> Those who are now, and those who are yet to be,
> All must give up this body, and travel on.
> Realize, you wise ones, that all this dies;
> Live the Dharma, and do what must be done.

།འཆི་བདག་ལ་བྲོས་པས་མི་ཐར་ཞིང་སྔགས་ལ་སོགས་པས་བཟློག་ཏུ་མེད་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་ལས། དཔེར་ན། ཕྱོགས་བཞི་ནས་རི་ཆེན་པོ་སྲ་བ་བརྟན་པ་སྙིང་པོ་དང་ལྡན་པ་མ་ཞིག་པ་མ་གས་པ་འཕན་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་མཁྲེགས་པ་གཅིག་ཏུ་སྡུག་པོ་བཞི་གནམ་ལ་རེག་ཅིང་ས་བརྐོག་སྟེ། རྩ་དང་ཤིང་དང་ཤིང་གེལ་པ་དང་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་ཐམས་ཅད་དང་སེམས་ཅན་སྲོག་ཆགས་འབྱུང་པོ་ཐམས་ཅད་ཕྱེ་མར་འཐག་ཅིང་འོང་བ་ལ་ནི་མགྱོགས་པས་འབྲོས་པའམ་སྟོབས་ཀྱིས་བཟློག་པའམ་ནོར་གྱིས་བཟློག་པའམ་རྫས་དང་སྔགས་དང་སྨན་རྣམས་ཀྱིས་བཟློག་པར་སླ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

Beyond this is the fact that no one can free themselves from the Lord of Death by outrunning him, nor turn him back with magic words or the like. As the scripture known as *Advice to the King* states,

> Suppose for example that you were surrounded on all four sides by four great mountains, solid, firm, hard to the core, indestructible, unbreakable, indomitable, adamantine and massive, stretching to the highest limits of the sky. And then suppose suddenly that they caved in on you. Every trace of vegetation—from the roots, to the stalks, to the branches, to the twigs, and out to the leaves, would be crushed to powder. And

every living creature there, every sentient being, every spirit too, would be smashed to dust. And as the mountains fell in it would happen in a minute, and no one would be able to outrun them, or force them back, or buy them off. Nor but with the greatest difficulty could you use any kind of magic substance, or magic words, or any sort of elixir to stop them.

།རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། དེ་བཞིན་དུ་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་བཞི་འདི་དག་འོང་སྟེ་དེ་དག་ལས་མགྱོགས་པས་འབྲོས་པའམ་སྟོབས་ཀྱིས་བཟློག་པའམ་ནོར་གྱིས་བཟློག་པའམ་རྫས་དང་སྔགས་དང་སྨན་གྱིས་བཟློག་པར་སླ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

Here, great King, our life is the same. When the four great terrors make their appearance, no one can outrun them, nor force them back, nor buy them off. Nor but with the greatest difficulty could you use any kind of magic substance, or magic words, or any sort of elixir to stop them.

།བཞི་གང་ཞེ་ན་རྒ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བ་དང་རྒུད་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། རྒ་བ་ནི་དར་ལ་བབ་པ་འཇོམས་ཤིང་འོང་། ན་བ་ནི་ནད་མེད་པ་འཇོམས་ཤིང་འོང་། རྒུད་པ་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་ཤིང་འོང་། འཆི་བ་ནི་སྲོག་འཇོམས་ཤིང་འོང་སྟེ། དེ་དག་ལས་ནི་མགྱོགས་པས་འབྲོས་པའམ་སྟོབས་ཀྱིས་བཟློག་པའམ་ནོར་གྱིས་བཟློག་པའམ་རྫས་དང་སྔགས་དང་སྨན་རྣམས་ཀྱིས་ཞི་བར་སླ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ།

And what are these four terrors? They are aging, and sickness, and death, and trouble. Great King, I say to you: aging is the fact that our vitality is inevitably obliterated; sickness is the fact that our health is inevitably obliterated; trouble is the fact that any good thing that ever comes to us is inevitably obliterated; and death is the fact that our very life is inevitably obliterated. All four of these come to us, and we cannot outrun them, nor force them back, nor buy them off. Nor but with the greatest difficulty could you use any kind of magic substance, or magic words, or any sort of elixir to stop them.

།ཀ་མ་བའི་ཞལ་ནས། ད་ལྟ་འཆི་བས་འཇིགས་པ་ཞིག་དགོས། འཆི་ཁར་མི་མཚེར་བ་ཞིག་དགོས་པ་ལ་འོ་སྐོལ་དེ་ལས་ལྡོག་ནས་ད་ལྟ་མི་འཇིགས། འཆི་ཁར་བྲང་ལ་སེན་མོ་འདེབས་གསུངས་ངོ་།

Kamawa too once said,

> A person is supposed to be frightened of death now, and then unperturbed when it actually comes. You and me though act the opposite: we feel no concern for it now, and then when it actually comes we will tear at our chest in agony.

།ཚེ་ལ་སྣོན་པ་མེད་ཅིང་འབྲིད་བྱེད་བར་མ་ཆད་དུ་ཡོད་པ་བསམ་པ་ནི། མངལ་དུ་འཇུག་པ་ལས། ད་ལྟ་ལེགས་པར་བདེ་བར་ཡོངས་སུ་བསྲུངས་ན་དེ་རིང་ན་ལོ་བརྒྱའམ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ལྷག་པར་འཚོའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རིང་མཐའ་དེ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

The second reason here is (2) the contemplation of how it is impossible to add any time onto your life, and how it continually leaks away, without a pause. The scripture entitled *Entering the Womb* describes the longest you could live as follows:

> Nowadays the longest you can live, supposing you are able to take care of yourself in the very best way possible, is a hundred years, or a touch more.

།དེ་ཐུབ་ཏུ་ཆུག་ཀྱང་དེའི་བར་གྱི་ཚེ་འཛད་པ་ཤིན་ཏུ་མྱུར་ཏེ་ལོ་ནི་ཟླ་བ་སོང་བས་འཛད་ཅིང་། ཟླ་བའང་ཞག་སོང་བས་འཛད་ལ་ཞག་ཀྱང་ཉིན་མོ་དང་མཚན་མོ་སོང་བས་འཛད་དོ། །དེ་དག་ཀྱང་སྔ་དྲོ་ལ་སོགས་པ་སོང་བས་འཛད་པས་ན་ཚེའི་སྤྱི་ཚད་ནི་ཉུང་ལ།

Even if you could live for a hundred years, the time would pass very quickly. This is because years pass in months, and months in their turn pass in days, and days pass in daytimes and nighttimes. These too pass in the shortest

periods, of mornings and evenings and the like. So a human lifespan in general is something which is very short.

དེ་ལའང་སྔར་དུ་མ་ཞིག་ཟད་སྣང་ཞིང་ཚེ་ལྷག་ལ་ཡང་སྣོན་པ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མེད་པར་འགྲིབ་བྱེད་ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་བར་མ་ཆད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ཉིན་མཚན་སྡོད་པ་ཡོད་མེད་པར། །ཚེ་འདི་རྟག་ཏུ་གོད་འགྱུར་ཞིང་། །སྣོན་པའང་གུད་ནས་འོང་མེད་ན། །བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅིས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

You and I can see for ourselves, moreover, that we've already used up a good number of these days. As for the days we have left, we know we are helpless to add a single moment to them. They leak away, twenty-four hours a day, without the slightest pause. On this the *Guide to the Bodhisattva's Life* says,

> Our lifetime constantly leaks away,
> Day and night, without a moment's pause.
> If your life is leaking away, and never being replenished,
> Then how can you imagine, that you will never die?

།དེ་ཡང་དཔེ་དུ་མའི་སྒོ་ནས་བསམ་སྟེ་འདི་ལྟར་ཐགས་འཐག་པ་ན་ལན་རེ་ལ་སྤུན་ཉག་མ་རེ་ལས་མི་འགྲོ་ཡང་མྱུར་དུ་བཏགས་ཟིན་ནས་འོང་བ་དང་། ལུག་ལ་སོགས་པའི་གསད་བྱ་རྣམས་གསོད་པའི་ཕྱིར་འཁྲིད་པ་ན། གོམ་པ་རེ་རེ་སྤོས་པས་འཆི་བ་ལ་ཇེ་ཉེར་འགྲོ་བ་དང་། ཆུ་ཀླུང་དྲག་པོའི་རྒྱུན་འགྲོ་བའམ་རི་གཟར་གྱི་ཁ་ནས་ཆུ་འབབ་པ་བཞིན་དུ་ཚེ་མྱུར་དུ་ཟད་ནས་འགྲོ་བ་དང་།

There are many examples you can use during your contemplation of these points. Think of weaving a carpet: you are building it up with rows of yarn, and each row is nothing more than a few threads of wool. But if you work steadily, it all adds up and soon you've finished an entire carpet.

Think too of a flock of sheep. When they are led to the slaughter house, they go forth with only one very short step at a time. But every single step brings them inexorably nearer to their death.

Think too of the rapids of a great river, or of a waterfall as it leaps from the top of a high cliff. The moments of your life are rushing away, just the same.

ཕྱུགས་རྫིས་དབྱུག་པ་བཟུང་ནས་ཕྱུགས་རྣམས་རང་དབང་མེད་པར་རང་གི་གནས་སུ་སྐྱེལ་བ་ལྟར། ན་བ་དང་རྒ་བས་རང་དབང་མེད་པར་འཆི་བདག་གི་དྲུང་དུ་འཁྲིད་པའི་ཚུལ་རྣམས་སྒོ་དུ་མ་ནས་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། ཆོམས་ལས། དཔེར་ན་ཐགས་ནི་བརྐྱངས་པ་ལ། །སྲིན་ནི་གང་དང་གང་བཙུག་པའི། །སྲིན་གྱིས་གཉིང་ལ་གཏུགས་པ་ལྟར། །མི་རྣམས་སྲོག་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །དཔེར་ན་ངེས་པར་བསད་པ་དག །གོམ་པ་གང་དང་གང་བོར་བས། །བསད་པའི་དྲུང་དུ་བསྙེན་པ་ལྟར། །མི་རྣམས་སྲོག་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཆུ་ཀླུང་དྲག་ཏུ་འབབ་པའི་རྒྱུན། །ལྡོག་པ་མེད་པ་ཇི་ལྟ་བར། །དེ་བཞིན་མི་ཡི་ཚེ་འགྲོ་བ། །སླར་ནི་ལྡོག་པར་འགྱུར་བ་མེད། །དཀའ་བ་ཉིད་དང་ཐུང་བ་དང་། །དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལྡན་པ་དག །མྱུར་བ་ཁོ་ནར་འཇིག་འགྱུར་ཏེ། །ཆུ་ལ་དབྱུ་གུས་བྲིས་པ་བཞིན། །དཔེར་ན་ཕྱུགས་རྫི་དབྱུག་ཐོགས་ཀྱིས། །ཕྱུགས་རྣམས་གནས་སུ་ཕྱིན་བྱེད་ལྟར། །དེ་བཞིན་ན་དང་རྒ་བ་ཡིས། །མི་རྣམས་འཆི་བདག་དྲུང་དུ་སྐྱེལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

A cowherd takes a club up in his hand and drives the cattle, totally helpless, to their destination. Just so do sickness and the natural aging of our bodies drive us, totally helpless, into the presence of the Lord of Death. You must use a whole variety of such examples in your meditation upon death; as the *Anthology* again says,

> When for example you start to weave a carpet,
> You build it up, a string of wool at a time—
> Eventually then you weave it to the end.
> Human lives are just the same.
>
> Those condemned to death are another example,
> Passing along with a single step at a time,
> Drawing ever closer to the slaughter.
> Human lives are just the same.

The rapids of a mighty river
Rush unstoppable to their end;
The passing of a human life
Is just as irreversible.

Our lives are simple hardship, short,
And something full of suffering;
In simple speed we are all destroyed,
Letters written with a stick on water.

A cowherd for example grasps a staff,
Then drives the cattle to their destination.
Just so sickness and the ravages of age
Transport us to the presence of Lord Death.

།ཇོ་བོ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཆུ་འགྲམ་དུ་བྱོན་ནས་མི་རྟག་པ་བསྒོམ་པ་ལ་ཆུ་ཕྲི་ལི་ལི་འགྲོ་བ་འདི་ག་བདེ་གསུང་ནས་བསྒོམ་སྐད། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས་ཀྱང་། སྲིད་གསུམ་མི་རྟག་སྟོན་ཀའི་སྤྲིན་དང་འདྲ། །འགྲོ་བའི་སྐྱེ་འཆི་གར་ལ་བལྟ་དང་མཚུངས། །འགྲོ་བའི་ཚེ་འགྲོ་ནམ་མཁའི་གློག་འདྲ་སྟེ། །རི་གཟར་འབབ་ཆུ་ལྟ་བུར་མྱུར་མགྱོགས་འགྲོ། །ཞེས་དཔེ་དུ་མའི་སྒོ་ནས་གསུངས་སོ།

They say as well that the great Lord Atisha would go to the edge of a stream and meditate there on the death; he would comment that "Sitting here and watching a trickle of water pass by is a wonderful way to meditate on life's impermanence." The *Sutra of the Cosmic Play* uses a lot of similes as well:

The three realms are impermanent,
like a cloud in the autumn sky;
Watching as people are born and die
is the same as theater.
The passing of a person's life
is a single flash of lightning;
We rush on our way to the end with speed,
like a waterfall off a cliff.

།དེས་ན་ནང་དུ་ཙུང་ཟད་བསམས་པའི་འཕྲིག་ཚུད་པ་ཞིག་ལ་ཕྱིའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་རྟག་པ་མི་སྟོན་པ་མེད་གསུང་བ་ལྟར་ཡིན་པས་དུ་མ་ལ་སྦྱར་ནས་བསམ།

ཡང་ཡང་བསམས་ན་ངེས་པ་སྐྱེ། ཙུང་ཟད་ཙམ་རེ་ལ་མ་བྱུང་བྱས་པས་མི་ཕན་ཏེ། ཀ་མ་བའི་ཞལ་ནས། བསམས་པས་མ་བྱུང་ཟེར་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ནམ་བསམས་ཉིན་མོ་ནི་ཡེང་ཡེང་བྱེད། མཚན་མོ་ནི་གཉིད་ལོག་གིན་འདུག་ན་བརྫུན་མ་ཟེར་གསུང་བ་ལྟར་རོ།

It has been said that, "For a person who has the least bit of ability to reflect and draw some inferences on the inside, there is nothing outside of them that doesn't speak of impermanence." As such, you should try to find in your life a whole variety of examples for the fact of impermanence. Use these examples for your contemplation—and when you have contemplated thus on a regular basis, you will gain a true recognition of your impermanence. Just thinking these things over once or twice is not enough to reach this recognition. As Kamawa once said,

> Here's a question for all you people who say you tried to do this contemplation but didn't get any result from it. Just *when* was it that you were contemplating? All day long you were distracted by other things. At night all you did was sleep. Perhaps you should stop lying to yourself.

།ཚེའི་མཐར་འཆི་བདག་གིས་བཅོམ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བར་མ་ཟད་དེའི་བར་རྣམས་སུ་ཡང་འགྲོ་འཆག་ཉལ་གསུམ་གང་བྱེད་ཀྱང་ཚེ་བྲི་ནས་མི་འགྲོ་བའི་སྐབས་ཡེ་མེད་པས། མངལ་དུ་ཞུགས་པ་ནས་འགོ་བཟུང་སྐྱེ་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་མི་སྡོད་པར་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཏུ་ཁ་བལྟས་ནས་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བར་གྱི་གསོན་པའང་ན་བ་དང་རྒ་བའི་ཕོ་ཉ་བས་ཁྲིད་ནས་འཆི་བའི་ཕྱིར་དུ་འགྲོ་བ་ཁོ་ནར་ཟད་པས་གསོན་པའི་སྐབས་ལ་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མར་མི་འགྲོ་བའི་སྡོད་པར་བཟུང་ནས་དགའ་བར་མི་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། བྲག་མཐོན་པོའི་རྩེ་མོ་ནས་ལྷུང་བའི་ཚེ། ས་ལ་མ་ལྷུང་བའི་བར་སྣང་ལ་འགྲོ་བའི་སྐབས་དེ་ལ་དགའ་བར་མི་འོས་པ་བཞིན་ནོ།

At the end of our life, the Lord of Death comes and destroys us, and we travel on to our next life. But there is something else too that happens all during the interim, during every hour of our life here. There is not a single moment at all when our lifetime is not slipping away, when it is not getting shorter and shorter, even as we go somewhere, or stay somewhere, waking or sleeping. So in a sense we are always on our way to our next life, we are travelling there now, and we have been on the move every second from the day we first entered our mother's womb.

Therefore even in these days, while we still live, we are living only to die: those emissaries of death, the ones called Sickness and Aging, are dragging us towards him. Don't take any comfort then in the fact that you haven't died yet, don't get the idea that you are staying anywhere, and that you haven't yet started off on your journey to the next life. You are like a man who just fell off the edge of a great rock crag; you would be foolish to take some comfort from the fact that you are still in mid-air, and haven't hit ground yet.

།དེ་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པར་དྲངས་པ་ལས། མི་ཡི་དཔའ་བོ་ཐོག་མའི་མཚན་མོར་ནི། །གང་ན་འཇིག་རྟེན་མངལ་ན་གནས་གྱུར་པ། །དེ་ནས་བརྩམས་ནས་དེ་ནི་ཉིན་རེ་བཞིན། །འགྲོས་བཞོལ་མེད་པར་འཆི་བདག་དྲུང་དུ་འགྲོ། །ཞེས་དང་།

The following lines too are quoted in the commentary on *The Four Hundred:*

> This warrior amongst men, from the very first night,
> From the moment of entering the womb in this world
> Walks with each passing day, with ne'er a delay,
> Into the presence of the Lord of Death.

ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་འགོག་པའི་གཏམ་ལས་ཀྱང་། རི་བོ་མཐོན་པོའི་རྩེ་མོའི་སྟེང་ནས་ས་ལ་ལྷུང་བར་གྱུར་པ་ཡིས། །ཞིག་པར་གྱུར་ཆེ་ཅི་འདི་བར་སྣང་ལ་ནི་བདེ་བ་སྤྱོད་འགྱུར་རམ། །སྐྱེས་ནས་བརྩམས་ཏེ་འཆི་བ་ཉིད་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་རབ་ཏུ་བརྒྱུག་པ་ན། །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་བར་སྐབས་གང་དུ་བདེ་བ་ཇི་ལྟར་འཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་དག་གིས་ནི་མྱུར་དུ་འཆི་བར་ངེས་པ་བསྟན་ཏོ།

The *Words on Stopping the Four Misconceptions* also speak to this point:

Suppose you had fallen from the peak
 of some high mountain top,
And were just about to die—would you then
 in the free-fall feel content?
From the moment of their birth they race
 to one goal only, death;
How before they reach there then
 could any living being relax?

All of the above is meant to show how it is certain that we will die quickly.

།གསོན་པའི་ཚེ་ལ་ཡང་ཆོས་བྱ་བའི་ལོང་མེད་པར་ངེས་པར་འཆི་བ་བསམ་པ་ནི། སྔར་བཤད་པའི་རིང་མཐའ་དེ་ཙམ་ཐུབ་ཏུ་ཆུག་ཀྱང་ལོང་ཡོད་བྱུར་མི་རུང་སྟེ། དོན་མེད་དུ་ཚེ་མང་པོ་ཞིག་ནི་སྔར་འདས་འདུག་པ་དང་ལྷག་མ་ལའང་གཉིད་ཀྱིས་ཕྱེད་འདའ་ཞིང་། གཞན་ཡང་རྣམ་པར་གཡེང་བ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་དུ་མ་ཞིག་དོན་མེད་དུ་འདའ་བ་དང་། ལང་ཚོ་ཡོལ་ནས་རྒས་པའི་གནས་སྐབས་སུ་སླེབ་ནས་ནི་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཉམས་པས་ཆོས་བྱེད་པར་འདོད་ཀྱང་བསྒྲུབ་པའི་མཐུ་མེད་པས་ཆོས་བྱེད་པའི་སྐབས་ནི་ཅུང་ཟད་ལས་མེད་དེ། མངལ་དུ་འཇུག་པ་ལས། དེ་ལས་ཀྱང་ཕྱེད་ནི་གཉིད་ཀྱིས་ཁེབས་སོ། །ལོ་བཅུ་ནི་བྱིས་པའོ། །ལོ་ཉི་ཤུ་ནི་རྒས་པ་སྟེ། མྱ་ངན་དང་སྨྲེ་སྔགས་འདོན་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་འཁྲུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཅད། ལུས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་རྣམ་པ་དུ་མ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མས་ཀྱང་བཅད་དོ། །ཞེས་པ་དང་།

Next is contemplating (3) how certain it is that you will die without having had any time to practice the Dharma, even while you were alive. Suppose you were able to live to the end of one of those longest lives that we described above. Even so it would be wrong to think that you would have any free time all that time. So far in your life you have squandered a great deal of time meaninglessly; as for what remains, you will pass half of it in sleeping.

The other half you will also spend meaninglessly, your mind filled with a great many other distractions. You will while away your days of good health and then arrive at old age, your body and mind worn out, and lacking any energy to do any Dharma, even if you wanted to. The point is that the window of opportunity during which we can undertake our spiritual practice is nothing more than a very brief period. As *Entering the Womb* relates,

> You spend half of it wrapped in sleep. Ten years is wasted by childhood, and another twenty in old age. From what's left you have to subtract the time you spend in grief, and the time you spend crying in anguish, and the time you spend in physical pain, and the time you spend in deep unhappiness, and the time you spend in strife. Subtract too the time that you spend going through all those thousands of different diseases which the body is subject to.

ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་འགོག་པའི་གཏམ་ལས་ཀྱང་། འདི་ནི་མི་རྣམས་ཆེ་ནི་མཆོག་ཏུ་རིང་ཡང་ལོ་བརྒྱ་ཕོ་ནར་ཟད། །དེ་ལས་ཀྱང་ནི་དང་པོ་བྱིས་པ་ཐ་མ་རྒས་པས་དོན་མེད་བྱེད། །གཉིད་དང་ནད་སོགས་དག་གིས་དེ་དུས་མེད་པར་ཀུན་ནས་རེ་བ་འཇོམས། །བདེ་བར་གནས་པའི་མི་ནང་འགྲོ་བའི་ཆེ་ནི་ལྷག་མ་ཇི་ཙམ་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མཆད་ཀ་བའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་ལོ་དྲུག་ཅུ་ལ་ལྟོ་རྒྱབ་དང་གཉིད་དང་ན་ཚས་བཅད་པའི་བཞོལ་ན་ཆོས་སུ་འགྲོ་བ་ལོ་ལྔ་ཡང་མེད་གསུང་ངོ་།

The *Words on Stopping the Four Misconceptions* concur:

> Suppose you live to a human's longest life;
> it can never be more than a hundred years.
> Of these you spend the beginning, your youth,
> and the end, old age, in a meaningless way.
> In the days that are left, all your hopes and plans
> are smashed by sleep, and disease, and the rest;
> Tell me then how much time is left over, for those
> who live as humans, to feel any kind of contentment?

Chekawa too has said,

> I have been alive for sixty years; and if you take away the time that I spent feeding myself, and sleeping, and being sick, there were not even five years left that I had for spiritual practice.

།དེ་ལྟར་ན་ཚེ་འདིའི་ཕུན་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྨི་ལམ་ཐུན་གཅིག་ན་བདེ་བ་སྤྱོད་བསད་ནས་དྲན་པ་ལྟར་འཆི་བའི་དུས་སུ་དྲན་པའི་ཡུལ་ཙམ་དུ་འགྱུར་ལ། འཆི་བའི་དགྲ་ནི་དགག་ཏུ་མེད་པར་ངེས་པར་འོང་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ཚེ་འདིའི་བསླུ་བྲིད་ལ་དགའ་བར་བྱ་སྙམ་དུ་བསམས་ཏེ་ཆོས་བྱ་དགོས་པ་ལ་ཐག་བཅད་ཅིང་ཞེ་དམ་མང་དུ་བྱ་སྟེ། སྐྱེས་རབས་ལས། ཀྱེ་མའོ་འཇིག་རྟེན་ཉོན་མོངས་དག །གནས་པ་མི་བརྟན་དགའ་མི་འགྱུར། །ཀུ་མུ་ད་ཡི་དཔལ་འདི་ཡང་། །དྲན་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འགྲོ་བ་འདི་ལྟ་བུར་ནི་འཁོད་པ་ལ། །སྐྱེ་བོ་འཇིགས་པ་མེད་པ་ངོ་མཚར་ཀྱི། །ལམ་རྣམས་ཐམས་ཅད་འཆི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བཀག །ངོགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་དགའ་ཞིང་སྤྱོད། །ན་དང་རྒ་དང་འཆི་བའི་གནོད་བྱེད་དགྲ། །མཐུ་ཆེན་དགག་ཏུ་མི་ནུས་ཡོད་བཞིན་ལ། །འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཉམ་ངར་ངེས་འགྲོ་ན། །སེམས་ཤེས་སུ་ཞིག་འདི་ལ་དགའ་བར་སེམས། །ཞེས་དང་།

And so all the good things of this life are like the happiness within one night's dream: you wake, and then it's nothing more than a memory. The time comes to die, and everything good you ever had lives only in a dim remembrance.

This great enemy, death, will surely come; nothing can stop him. You should contemplate this fact—try to wonder, "Why do I take such pleasure in the lie of this life?" Make up your mind that you absolutely must now practice some Dharma; swear it to yourself, continually. Remember the *Birth Stories,* where it says:

> Alas, you worldly ones so full of affliction of the mind;
> Why do you take such pleasure in a land of shifting sands?
> The shining glory of the kumuda bloom, opening to the moon,
> Soon enough turns nothing more than a simple memory.
>
> It's something of a pure amazement too that all of us
> Thrust into a life like this are not consumed by total fear;
> Damn the Lord of Death, who stands and blocks all pathways out,
> While we oblivious feel content, and have an enjoyable day.

> We all share enemies, dreadfully powerful, ones we cannot stop:
> Their names are sickness, age, and death; they attack us even now.
> If it's certain that we are headed for agony in the world beyond,
> How could anyone with a mind be content in the one here now?

ཀཱ་ནི་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས་ཀྱང་། འཆི་བདག་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཅན། །སྐྱེས་རྒྱལ་དོན་མེད་གསོད་འགྱུར་བ། །གསོད་པ་མངོན་དུ་འོང་བཞིན་དུ། །མཁས་པ་སུ་ཞིག་བག་ཀྱོང་སྤྱོད། །དེའི་སླད་དཔའ་ཆེན་བཟོད་མེད་དེས། །མདའ་ནི་མི་བཟད་འཆོར་མེད་པ། །དེ་ནི་ཇི་སྲིད་མ་འཕངས་པ། །དེ་སྲིད་རང་གི་དོན་ལ་འབད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་བསམ་མོ།

Go now and contemplate these lines, from the *Epistle of Kanika:*

> The Lord of Death, the heartless one,
> Lays waste to the efforts of a lifetime;
> With such a death on its way to him,
> What man of wisdom would sit and wait?
>
> This merciless warrior stands and aims
> His detestable merciless arrow at you;
> In the time before he lets it fly then
> Try to make something of your life.

The Asian Classics Institute
Course VIII: Death and the Realms of Existence

Reading Ten: The Meditation on Death, Part Two

The following selection is taken from the Great Book on the Steps of the Path (Lamrim Chenmo)*, by Je Tsongkapa (1357-1419).*

།གཉིས་པ་ནམ་འཆི་ངེས་མེད་བསམ་པ་ནི། དེ་རིང་ཕན་ཆད་བརྒྱ་ཚུན་ཆད་ལ་འཆི་བ་འོང་བར་ངེས་ཤིང་། དེའི་བར་གྱི་ཞག་གང་ལ་འོང་མ་ངེས་པས་དེ་རིང་ལྟ་བུ་ལ་འཆི་མི་འཆི་གང་དུའང་ཐག་མི་ཆོད་མོད། འོན་ཀྱང་བློས་འཆི་བའི་ཕྱོགས་བཟུང་ནས་དེ་རིང་འཆི་སྙམ་པའི་བློ་བསྐྱེད་དགོས་ཏེ། དེ་རིང་མི་འཆི་སྙམ་པ་དང་ཕལ་ཆེར་མི་འཆི་སྙམ་པ་བློས་མི་འཆི་བའི་ཕྱོགས་བཟུང་ན་ཚེ་འདིར་སྡོད་པའི་གྲབས་བྱེད་བྱེད་ནས་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མའི་གྲབས་བྱེད་པ་མི་འོང་བས། དེའི་བར་དུ་འཆི་བདག་གིས་བཟུང་ནས་སྡུག་ངན་དང་བཅས་བཞིན་དུ་འཆི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།

Here next is the second of the three principles: contemplating how there is no certainty when we will die. It is an absolute certainty that death will come to us at some point between today and a hundred years from now. It is not certain though which day between these two he will choose. As such, we would have to admit that it's impossible to come to a definite conclusion whether or not we will die, for example, today itself.

Nonetheless, if you are going to try to think more on the mortal side, then you will have to develop the attitude that you will die today. If you tend to think more on the side that denies your mortality—that is, if you tend to think that you won't die today, or that you probably won't die today—then you will constantly be acting on the assumption that you will continue to be here, rather than doing something to help your future life. Right in the middle of

everything then the Lord of Death will come to take you, and you will have to die in anguish.

།ཉི་མ་རེ་རེ་བཞིན་འཆི་བའི་གྲབས་བྱས་ན་ནི་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་གྱི་དོན་མང་པོ་འགྲུབ་པས་མ་ཤི་ན་ཡང་དེ་བྱས་པ་ལེགས་ལ། ཤི་ན་ནི་ཁྱད་པར་དུའང་དེ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། རང་ལ་གནོད་པ་དྲག་པོ་བྱེད་པའི་དགྲ་ཆེན་པོ་ཞིག་དུས་འདི་ནས་འདིའི་བར་ལ་འོང་བར་ནི་ཐག་ཆོད་ལ། ཞག་གང་ལ་འོང་མི་ཤེས་ན་ཞག་རེ་རེ་ནས་དེའི་ཐོན་བྱ་དགོས་པ་དང་འདྲའོ།

If you spend every day getting ready to die, you will find yourself able to achieve many goals that relate to your future lives. This is an excellent thing to do regardless of whether you actually die that day or not. And it is an absolute necessity if you *do* happen to die that very day.

This truth can be illustrated with the following example. Suppose you have a sworn enemy, a very powerful one, and that he is planning to make some vicious attack on you. Suppose too that the general timeframe for this attack has been decided: you know that he is going to come for you sometime between this date and that date. You're not sure exactly which day he's going to appear, but you would certainly have to be on your guard every single day. The case with our death is exactly the same.

།ཞག་རེ་རེ་ནས་དེ་རིང་འཆི་སྙམ་པའམ་ཐ་ན་དེ་རིང་ཕལ་ཆེར་འཆི་སྙམ་པ་བྱུང་ན་གང་དུ་འགྲོ་བའི་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མའི་དོན་བྱེད་ཅིང་འཇིག་རྟེན་འདིའི་སྡོད་གྲབས་མི་བྱེད་ལ། བསམ་པ་དེ་མ་བྱུང་ན་འཇིག་རྟེན་འདིར་སྡོད་པར་མཐོང་ནས་དེའི་གྲབས་བྱེད་ཀྱི། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མའི་དོན་མི་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། གནས་གཅིག་ཏུ་ཡུན་རིང་དུ་བསྡད་སྙམ་ན་དེའི་སྡོད་གྲབས་བྱེད་པ་དང་། དེར་མི་སྡོད་པར་གཞན་དུ་འགྲོ་སྙམ་ན་གང་དུ་འགྲོ་བའི་གྲབས་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ཉི་མ་རེ་རེ་ནས་འཆི་སྙམ་པའི་བློ་བསྐྱེད་དགོས་སོ།

Suppose you are able to develop this attitude where you believe that you are going to die today, or at least that it is very likely that you will die today. The result is that you will start getting things ready for what is surely going to come—that is, for your next life—and you will stop concentrating on arranging things in your current life.

If you are unable to develop this attitude, then you will continue to believe somehow that you are going to be staying here in the present life, and you will continue to concentrate on organizing things for this life. You will continue too to ignore what's needed for your future life.

If for example you believe that you are going to be living in a certain house for a long time to come, you concentrate your time on making the house a nice place to live. If one the other hand you believe that you are moving to another house, if you believe that you will not be staying in the house where you are, then you naturally begin to concentrate on getting everything ready for the place you're going to go. Again, our case is just the same.

This proves that you must develop the attitude that you are going to die today, every day.

།འདི་ལ་གསུམ་ལས། འཛམ་བུ་གླིང་པའི་ཚེ་ལ་ངེས་པ་མེད་པ་བསམ་པ་ནི། སྤྱིར་སྒྲ་མི་སྙན་པའི་ཚེ་ནི་ངེས་ཀྱི། གཞན་རྣམས་རང་རང་གི་ཚེ་ཚད་ཐུབ་པའི་ངེས་པ་མེད་ནའང་ཕལ་ཆེར་ངེས་པ་མང་ལ། འཛམ་བུ་གླིང་པའི་ཚེ་ནི་ཤིན་ཏུ་མ་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་ནི་ཚེ་ལོ་དཔག་ཏུ་མེད་པའང་བྱུང་ལ། ད་གདོད་ལོ་བཅུ་ལོན་པ་ལ་རིང་མཐའ་བྱེད་དགོས་ཤིང་ད་ལྟ་ཡང་རྒན་གཞོན་བར་མ་གང་ལ་འཆི་མ་ངེས་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ།

There are three reasons to prove this second principle, that there is absolutely no certainty when you are going to die. The first is the contemplation that (4) here on the continent of Dzambu, lifetimes are anything but fixed. Looking at things in a broad way, we can say that the length of a life on the continent of Unpleasant Sound is something which is fixed. And although on the other continents the span of life is not fixed, there are many cases where a certain length of life is normally the case.

Here on the continent of Dzambu though a person's life is anything but fixed. There are times at the beginning of the world when people can live up to an

"inestimable" number of years. Eventually though there comes a time when the the longest life we can point to is only ten years. Even nowadays we can see with our own eyes how indefinite lifetimes can be, as death comes for the old, and the young, and those inbetween, at random.

།དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་ལས། འདི་ན་མ་ངེས་ཐ་མར་ནི། །ལོ་བཅུ་དང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད། །ཅེས་དང་། ཚོམས་ལས། སྔ་དྲོ་སྐྱེ་བོ་མང་མཐོང་བ། །ཕྱི་དྲོ་ཁ་ཅིག་མཐོང་མི་འགྱུར། །ཕྱི་དྲོ་སྐྱེ་བོ་མང་མཐོང་བ། །སྔ་དྲོ་ཁ་ཅིག་མཐོང་མི་འགྱུར། །ཞེས་དང་། སྐྱེས་པ་བུད་མེད་མང་པོ་དང་། །དར་ལ་བབ་པའང་འཆི་འགྱུར་ན། །དེ་ལ་མི་འདི་གཞོན་ཞེས་ཏེ། །གསོན་པའི་གདེང་དྲོད་ཅི་ཞིག་ཡོད། །ཁ་ཅིག་མངལ་དུ་འཆི་བར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་ཁ་ཅིག་བཙས་པའི་སར། །དེ་བཞིན་ཁ་ཅིག་གོག་ཙམ་ན། །དེ་བཞིན་ཁ་ཅིག་ཡོངས་རྒྱུག་ན། །ལ་ལ་རྒན་དང་ལ་ལ་གཞོན། །ལ་ལ་དར་ལ་བབ་པའི་མི། །རིམ་གྱིས་རབ་ཏུ་འགྲོ་འགྱུར་ཏེ། །འབྲས་བུ་སྨིན་པ་ལྟུང་བ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། བླ་མའམ་གྲོགས་ལ་སོགས་པ་ཆེའི་མཐར་མ་ཕྱིན་པར་གློ་བུར་དུ་ཕྱི་དང་ནང་གི་འཆི་རྐྱེན་གྱིས་བསམ་པ་མ་རྫོགས་པར་ཤི་བ་མཐོང་ངམ་ཐོས་པ་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱས་ལ། བདག་ཀྱང་ངེས་པར་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་ནོ་སྙམ་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསམས་ལ་འཆི་བའི་བློ་ཅི་སྐྱེ་བྱའོ།

As the *Treasure House* says,

> Here indefinite: at the very end,
> Ten years; at the beginning "inestimable."

The *Anthology* too states,

> In the morning a lot of people were standing here;
> By evening some of them were missing.
> In the evening a lot of people were standing here;
> By morning some of them were missing.

So too it says,

> We see men die, we see women die,
> We see those in the bloom of health die;
> So how on earth could you point to someone
> And say, "He's young, he'll certainly live."
>
> Some people die still in the womb,
> Some people die in the moment of birth,
> Some people die standing still,
> Some people die on the run.
>
> Some are old, some are young,
> Some are strong ones in between,
> They walk and then drop, in a steady stream,
> Like ripe fruit falling from a tree.

Think of great lamas you've known, or friends, or anyone—the people that you've seen yourself, or heard about from others—who died before their time. Something on the outside, or something on the inside of them, came and killed them suddenly, before they were able to do all the things they were hoping to do.

You must think to yourself, "I'm in exactly the same situation now that they were in when they died..." Try to think this truth over again and again; try your best to reach this realization of your death.

།འཆི་རྐྱེན་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་གསོན་རྐྱེན་ཉུང་བ་བསམ་པ་ནི། སྲོག་འདི་ལ་སེམས་ཡོད་པའི་གནོད་པ་དང་སེམས་མེད་པའི་གནོད་པ་མང་སྟེ། འདི་ལྟར་མི་དང་མི་མ་ཡིན་པ་གདོན་གྱི་རིགས་སུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་དུ་མར་འཚེ་བ་དང་དུད་འགྲོའི་རིགས་ལུས་དང་སྲོག་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་འཚེ་བའི་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནང་གི་ནད་རྣམས་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་གནོད་པ་འབབ་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཀུང་ཞིབ་ཏུ་བསམ་མོ།

Next is the contemplation that (5) the things that can kill you are very, very many; whereas the things that can keep you alive are very few. There are many things that threaten the kind of life we live: threats that are living beings, and threats that are inanimate objects. Humans and inhumans, beings of the

spirit realm, do harm to us in many different ways. Beings of the animal realm threaten our body and life in a variety of ways as well.

You have to try to contemplate thoroughly all the ways in which these living things can hurt you; and how too that inner things like sickness, and outer things made of the various physical elements, attack you constantly.

།གཞན་ཡང་རང་གི་ལུས་འབྱུང་བ་བཞི་ལས་གྲུབ་དགོས་ལ། དེ་དག་ཀྱང་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་གནོད་པ་བྱེད་པས་འབྱུང་བའི་ཁམས་རྣམས་ཆ་མ་སྙོམས་པར་འཕེལ་འགྲིབ་ཏུ་གྱུར་པ་ན་ནད་བསྐྱེད་དེ་སྲོག་འཕྲོག་པས་གནོད་པ་དེ་དག་ནི་རང་དང་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པས་ལུས་སྲོག་ལ་ཡིད་བརྟན་དུ་མེད་དོ།

Moreover, your body consists by necessity of the four elements. Their nature is to be in conflict with each other, which causes the energies of the four to fall out of balance, some asserting themselves too strongly, and some becoming too weak. This situation triggers then illness within the body, and this eventually rips out your life. And so in a way you are under attack by the components of your own body. Since these elements are a very part of you, life is by nature a very fragile thing.

།དེ་ལྟར་ཡང་འདས་ཆེན་ལས། འཆི་བའི་འདུ་ཤེས་ནི་སྲོག་འདི་རྟག་ཏུ་དགྲ་སྟོང་བ་དུ་མས་བསྐོར་ཏེ་སྐད་ཅིག་རེ་རེར་ཉམས་པར་བྱེད་ཀྱི་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ནི་གང་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་དང་།

The *Sutra of the Great Nirvana* says as well,

> And then there is the conception of death: see your life as standing there, surrounded all the time by a mass of hate-filled enemies, life leaking away with every moment, and no hope at all of ever filling back what was lost.

རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ་ལས་ཀྱང་། འཆི་བདག་རྐྱེན་གྱི་ནང་གནས་པ། །རླུང་དམར་ནང་འདུག་མར་མེ་བཞིན། །ཞེས་དང་། བཤེས་སྤྲིངས་ལས་ཀྱང་། ཚེ་ནི་གནོད་མང་རླུང་

གིས་བཏབ་པ་ཡི། །ཆུ་ཡི་ཆུ་བུར་བས་ཀྱང་མི་རྟག་ན། །དབུགས་རྔུབ་དབུགས་འབྱུང་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་ལས། །སད་ཁོམ་གང་ལགས་དེ་ནི་ངོ་མཚར་ཆེ། །ཞེས་དང་།

The *String of Jewels* also states,

> The tools of Lord Death are the very world around us;
> Our lives are candles standing in a tempest.

The *Letter to a Friend* mentions,

> Our lives are filled with danger, and we are more fragile
> Than a bubble of water swept along in the wind.
> The fact that we live long enough to exhale after inhaling,
> Or wake again from a night of sleep, is truly a miracle.

བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་། ནུས་པ་མེད་པས་འབྱུང་ཀུན་ལ། །ཚོགས་པ་ཞེས་བྱ་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ། །འགལ་བ་རྣམས་ལ་བདེ་འོ་ཞེས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འང་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

The *Four Hundred* again says,

> Alone they have no power to give us birth;
> Only as a group can the elements in us work.
> It would be totally wrong for a person to say
> That this inner war could ever feel good.

།སྙིགས་མ་ལྔ་ཤིན་ཏུ་བདོ་བའི་དུས་ཡིན་པས་ཚེ་རིང་དུ་གནས་པའི་ལས་བཟང་པོ་མཐུ་ཆེན་བསགས་པ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ་དང་། ཁ་ཟས་ལ་སོགས་པའི་སྨན་རྣམས་ཀྱང་མཐུ་ཆུང་བས་ནད་འཇོམས་པའི་སྟོབས་ཆུང་ཞིང་། ལོངས་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱང་བདེ་བར་ཞུ་ནས་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་མཐུ་བྲི་བས་བདེ་བར་འཇུ་དཀའ་ཞིང་ཞུ་བས་ཀྱང་ཕན་འདོགས་པ་ཆུང་བ་དང་། ཚོགས་ཀྱི་བསགས་

རྒྱབ་ཆུང་ཞིང་ཉེས་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་བཟླས་བརྗོད་ལ་སོགས་པ་ཡང་མཐུ་ཆུང་བར་སོང་ནས་ཚེ་བསྲིང་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་དཀའོ།

These are the days when the five degenerations have spread to a very great extent, when it is infinitely difficult to find anyone who is capable of amassing the powerful good karma necessary for producing any very long lifetime. Food and other kinds of medicinal substances have little potency, and lack any great power to stop diseases.

The general ability of the body to break down easily the things we eat and drink, so that the great elements within the body can be properly nourished, is declining. We find it difficult to digest these things, and even after they are digested they have little beneficial effect on our bodies.

There is an additional problem caused by the fact that we are able to collect only small quantities of good karmic energy, whereas we commit massive amounts of bad deeds. These diminish greatly the power of practices such as repeating a number of mantras, and so it is extremely difficult to use these methods to lengthen our lifespan, and such.

།གསོན་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱང་འཆི་རྐྱེན་དུ་མ་གྱུར་པ་མེད་དེ། མི་འཆི་བའི་ཕྱིར་དུ་ནི་བཟའ་བཏུང་དང་གནས་ཁང་དང་གྲོགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཚོལ་ལ། དེ་དག་ཀྱང་བཟའ་བཏུང་ཧ་ཅང་མངས་པ་དང་ཧ་ཅང་ཉུངས་པ་དང་མི་འཕྲོད་པ་ལོངས་སྤྱད་པ་སོགས་དང་། གནས་ཁང་རྡིབ་པ་དང་མཛའ་བོས་བསླུས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་འཆི་བའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་བས་ན་འཆི་བའི་རྐྱེན་དུ་མ་སོང་བའི་གསོན་པའི་རྐྱེན་མི་སྣང་ངོ་།

Beyond all this is the fact that there is nothing at all that we use to keep ourselves alive that cannot also turn into something that kills us. We spend our lives searching for food and drink, or a place to stay, or friends or the like, with the intent that they help keep us from dying.

But they can all turn into something that kills us instead. If we eat or drink too much, or too little, or ingest something which is not clean or the like, it can kill us. Our house can collapse on us, and our friends can cheat us, and they can all in the end lead us to our deaths. You literally cannot find anything that is supposed to keep you alive that cannot kill you as well.

།གཞན་ཡང་གསོན་པ་ཉིད་འཆི་བའི་དོན་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས། གསོན་པའི་རྐྱེན་མང་ཡང་དེ་ལ་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་སྟེ། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས། འཆི་བའི་རྐྱེན་ནི་མང་བ་སྟེ། །གསོན་པ་ཡི་ནི་ཉུང་ཟད་ཅིག །དེ་དག་རྣམས་ཀྱང་འཆི་བའི་ཡང་། །དེ་བས་རྟག་ཏུ་ཆོས་མཛོད་ཅིག །ཅེས་གསུངས་སོ།

Moreover, life itself is directed at dying; even if there were more objects that were supposed to function to keep us alive, we could hardly put any faith in them. As the *String of Jewels* says,

> The things that can kill us are many;
> Those that keep us alive are precious few,
> And act as well to kill us.
> We must as such do all the Dharma we can.

།ལུས་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཆུང་བས་ན། ནམ་འཆི་ངེས་མེད་བསམ་པ་ནི། ལུས་ཆུའི་དབུ་བ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཆུང་བས་ན་གནོད་པ་ཆེན་པོ་མི་དགོས་པར་ཚེར་མ་ཟུག་པ་ལྟ་བུའི་གནོད་པ་ལ་སྐད་བཏགས་ནས་ཀྱང་སྲོག་འཇིག་པར་འགྱུར་བས་ན། འཆི་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གཞོམ་པར་ཡང་ཤིན་ཏུ་སླ་བ་ཡིན་ཏེ། བཤེས་སྤྲིངས་ལས། ས་དང་ལྷུན་པོ་རྒྱ་མཚོ་ཉི་མ་བདུན། །འབར་བས་བསྲེགས་པའི་ལུས་ཅན་འདི་དག་ཀྱང་། །ཐལ་བ་ཡང་ནི་ལུས་པར་མི་འགྱུར་ན། །ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཆུང་མི་ལྟ་སྨོས་ཅི་འཚལ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

Next is the contemplation that there is no certainty when we will die, for the reason that (6) our bodies are extremely fragile. Our bodies really are very fragile, very much like a bubble, and it requires no great injury to destroy our life-force: even something like the prick of a thorn, if we disregard it, can kill us. The point is that none of the things that can kill us has to try very hard to kill us. The *Letter to a Friend* says,

> Great edifices like the earth itself, and the mountain
> At the center of the world, and the seas, all burn
> When the seven suns rise, and not even dust remains.
> Who needs to mention then that fragile thing called man?

།དེ་ལྟར་བསམས་པའི་མཐར་འཆི་བདག་གིས་ལུས་སྲོག་ནམ་འཇོམས་ངེས་པ་མི་སྣང་བས་ལོང་ཡོད་མི་བྱ་བར་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་ཆོས་བྱ་བར་ཐག་གཅོད་པའི་ཞེ་དམ་མང་དུ་བྱ་སྟེ། ཀཱ་ནི་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས། འཆི་བདག་སུ་དང་མི་བཤེས་པ། །གློ་བུར་དག་ཏུ་འབབ་འགྱུར་བས། །སང་དག་བྱ་ཞེས་མ་གཞེས་པར། །དམ་པའི་ཆོས་ལ་བསྐྱུར་ཏེ་མཛོད། །འདི་སང་དེང་ནི་འདི་བྱ་ཞེས། །བྱ་བ་མི་ལ་བཟང་པོ་མིན། །ནམ་ཞིག་ཁྱོད་ནི་མེད་འགྱུར་བའི། །སང་དེ་གདོན་མི་ཟ་བར་འོང་། །ཞེས་དང་།

Once you have taken this contemplation to its end, it will occur to you clearly that there is no certainty at all when the Lord of Death will decide to come and destroy your body and life. You will realize that you have no time left; and then you must make many solemn vows to yourself, you must resolve to practice the Dharma here and now. As the *Epistle of Kanika* states,

> The Lord of Death is partial to no one;
> When he strikes, he does so suddenly.
> Don't ever say then you'll "Do it tomorrow";
> Practice the Dharma instead with speed.
>
> It's no good thing for a human being
> Ever to say, "I'll do it tomorrow";
> The tomorrow when you are no longer here
> Is a day that beyond any doubt will come.

རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་ཤྲཱི་ཛ་ག་ཏ་མི་ཏྲ་ཨཱ་ནན་ཏས་ཀྱང་། ས་བདག་ཇི་ལྟར་གཡར་པོའི་ལུས། །ནད་མེད་རྒྱུད་མེད་བདེར་གནས་པ། །དེ་ཉིད་ཆེ་ན་སྙིང་པོ་བླང་། །ན་འཆི་རྒྱུད་པས་འཇིགས་མེད་བགྱི། །གང་ཆེ་ན་རྒས་རྒྱུད་སོགས་ན། །དྲན་ཡང་དེ་ཆེ་ཅི་བགྱིར་མཆིས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རྩ་བ་གསུམ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་ཤོས་ནམ་འཆི་ངེས་མེད་བསམས་ནས་བློ་སྣ་འགྱུར་བ་འདི་ཉིད་ཡིན་པས་འབད་པར་བྱའོ།

That lord of accomplished practitioners, Shri Jagata Mitra Ananda, has also spoken:

> The spirit lord will take this form you rent,
> In health, in its prime, in an hour of contentment,
> And rip away in this very moment its heart.
>
> You sit there now unconcerned by disease or death,
> By decline and the like, but when the day arrives
> To meet them face to face you'll know nothing to do.

Of all the three principles, this one, the contemplation that it is totally uncertain when you will die, is the most important. Since this attitude is the critical one, you must do your best to grow it within you.

།གསུམ་པ་འཆི་བའི་ཚེ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་བསམ་པ་གསུམ་ནི། དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་དགོས་པར་མཐོང་བ་ན། དེའི་ཚེ་གཉེན་ནམ་བཤེས་ཇི་ལྟར་བརྩེ་ཞིང་གདུང་བ་ཆེ་བས་མཐའ་བསྐོར་ཡང་གཅིག་ཀྱང་འཁྲིད་ས་མེད། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ནོར་གྱི་ཕུང་པོ་ཇི་སྙེད་ཡོད་ཀྱང་རྡུལ་ཕྲན་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་འཁྱེར་དུ་མེད་དེ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤ་རུས་ཀྱང་འདོར་ན་གཞན་ལྟ་ཅི་སྨོས།

Here finally are the three reasons behind the third principle, which is that—when you do die—nothing but the Dharma can be of the least help to you.

So we have seen that we will be forced to pass on to a future life. When the day comes, you can be surrounded by any number of friends and relatives, by people who love you and whose hearts are torn, but (7) there is not a single one of them that you can take along with you. You can be the owner of a great heap of lovely riches, any amount of them at all, but (8) you cannot carry along with you a single molecule. When you die (9) you must give up even the flesh and bone that are part of your very being; it's ridiculous to think then that you could keep anything else.

དེས་ན་ཚེ་འདིའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་བདག་འདོར་ལ། བདག་གིས་ཀྱང་འདི་དག་དོར་ནས་འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ཞིག་ངེས་པར་འོང་། དེ་

ཡང་དེ་རིང་འོང་སྙམ་དུ་བསམས་ལ། དེའི་དུས་སུ་ནི་ཆོས་འབའ་ཞིག་སྐྱབས་དང་མགོན་དང་དཔུང་གཉེན་དུ་འགྱུར་ཚུལ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཀ་ནི་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས། རྣམ་སྨིན་འབྱིན་པ་སྔོན་ལས་ཀྱིས། །ཁྱོད་ནི་ཡོངས་སུ་བཏང་གྱུར་པ། །གསར་པའི་ལས་དང་རྗེས་འབྲེལ་ཞིང་། །འཆི་བདག་གིས་ནི་དྲངས་པ་ན། །དགེ་དང་སྡིག་པ་མ་གཏོགས་པར། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཕྱིར་ལོག་ནས། །འགའ་ཡང་ཁྱོད་རྗེས་མི་འབྲང་བར། །མཁྱེན་པར་མཛོད་ལ་ལེགས་པར་སྤྱོད། །ཅེས་པ་དང་།

We can say then that each and every good thing of this life will send us away, and we too will send them away, and pass on to our next life: this is, simply, quite certain to happen. You must contemplate how this is coming to you today, and you must contemplate how, when the moment comes, it is only the Dharma which will be your refuge, and your protector, and your one true friend. As the *Epistle of Kanika* says,

> The karma ripens, and all your deeds
> From before abandon and leave you alone.
> Driven by all the new karma now,
> You're forced ahead by the Lord of Death.
>
> Everyone you've ever known
> Is left behind, and only the good
> Or bad you've done comes with you.
> Please understand, and do only things that are right.

།ཕྲི་ཛ་ག་ཏ་མི་ཏྲས་ཀྱང་། ལྷ་གཅིག་ཛེ་ལྟར་ཁྱོད་འཁོར་ཀྱང་། །གཞིགས་ནས་འཇིག་ཧེན་གཞན་བཞུད་ཆེ། །སྦྱ་ངམ་ཐང་ལ་དགྲས་བཙོམ་ལྟར། །གཅིག་པུ་སྤྲས་མེད་བཙུན་མོ་མིན། །ན་བཟའ་མ་མཆིས་བཞེས་མ་མཆིས། །རྒྱལ་སྲིད་མ་མཆིས་ཁབ་མ་མཆིས། །དཔག་མེད་མཐུ་དཔུང་མངའ་ལགས་ཀྱང་། །གཟིགས་སུ་མ་མཆིས་གསན་མ་མཆིས། །གཅིག་ཙམ་ཉིད་ཅིག་ཕྱི་ཐག་གིས། །རྗེས་སུ་འབྲང་བའང་མི་མངའ་འོ། །མདོར་ན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཙམ་ཡང་། །དེ་ཆེ་མེད་ན་གཞན་ཅི་སློས། །ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

It's just as Shri Jagata Mitra describes it:

> Now matter how wealthy you are, Your Highness,
> Once you die and slip to the world beyond,
> It's like standing defeated in an empty desert—
>
> Alone, without the Prince, without the Queen,
> Without a stitch of clothing, without a friend,
> Without a kingdom, without a country at all;
> Solitary, single, not a trusted servant in sight.
>
> To put it simply, how could you hope for more
> In a land where you no longer own your own name?

།དེ་ལྟར་དལ་བ་དོན་ཆེ་ཞིང་ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་བ་དང་རྙེད་པར་དཀའ་ཡང་ཤིན་ཏུ་འཇིག་སླ་བའི་འཆི་བ་དྲན་པ་བསམས་ནས། འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ཀྱི་གཏན་བདེ་ཞིག་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་ན། མ་ཤི་ཙུན་ཆོད་ཀྱི་བདེ་བ་བསྒྲུབ་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བ་ལ་ནི་མི་བས་དུད་འགྲོ་སྐབས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ན་དེ་དག་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པའི་སྤྱོད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་བདེ་འགྲོའི་རྟེན་རྙེད་ཀྱང་མ་རྙེད་པ་དང་འདྲ་སྟེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ཕྱུགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་ནའང་མི་དགོན་པའི། །མཆོག་ཆུང་གང་ཡིན་དེ་དོན་དུ། །དཔལ་འབྱོར་ཕུན་ཚོགས་རྙེད་དཀའ་འདི། །ལས་ཀྱིས་མཐར་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཙོམ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

Thus it is then that you must contemplate upon the awareness of your death: the spiritual leisure you now possess is extremely valuable; it is extremely difficult to find; and beyond its being so hard to find it is also extremely easy to lose.

Suppose we fail even to attempt reaching something of ultimate benefit, for our next life and beyond; suppose instead we spend all the time from now up to the moment of our death in the pursuit of the things that make us feel good, and in avoiding the things that cause us pain.

Common animals are more skilled at this endeavor than we could ever be; we need to engage in some kind of activity that distinguishes us from beasts. Otherwise achieving the kind of life in a higher birth that we enjoy now is essentially the same as never having found it at all. As the *Guide to the Bodhisattva's Life* puts it,

> There are certain insignificant gains
> That are not a difficult thing to attain
> Even for a cow if he tries;
>
> Yet there are those who suffer from karma
> And waste this perfect leisure and fortune,
> Achieved with such effort, on nothing more.

།དེས་ན་སྐྱེ་དཀའ་སེ་བྱུང་ཡང་ལམ་གྱི་གཞི་ཡིན་པས་འབད་དགོས་ཏེ། པོ་ཏོ་བའི་ཞལ་ནས། ངེད་ཀྱི་སྣང་སེལ་མི་རྟག་པ་བསྒོམ་པ་འདི་རང་ཡིན་ཏེ་ཉེ་འབྲེལ་དང་ཡོ་བྱད་ལ་སོགས་པ་ཚེ་འདིའི་སྣང་བ་ཀུན་བསལ་ནས་རང་གཅིག་པུ་གཉིས་སུ་མེད་པར་ཚེ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱུད་ཀྱིས་འགྲོ་བར་ཤེས་ནས་ཆོས་མིན་པ་ཅིས་ཀྱང་བྱར་མེད་སྙམ་ནས་ཚེ་འདི་ལ་མ་ཆགས་པ་ཞིག་གཏོད་འོང་། འདི་བློ་ལ་མ་སྐྱེས་ཀྱི་བར་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལམ་འགགས་ནས་འདུག་པ་ཡིན་གསུང་།

And so even though the awareness of your death may sometimes seem a difficult thing to attain, you must still make great efforts to do so, for it is the very foundation of the path. Potowa too has said,

> My guiding lamp is nothing but this meditation on my own impermanence. It helps me to clear away all my concern about the things of this life—my friends and possessions and so on—and realize that I will be flying away to my next life, alone, with no one to come along with me. Then I am truly able to stop my attachment to my current life, and maintain an intention never to do anything which is against the Dharma. As long as you find yourself unable to reach this state of mind, you will find too that the road to each and every part of the teaching is shut off to you.

དོལ་པའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཞར་ལ་ཚོགས་གསོག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྦྱོང་། ལྷ་དང་བླ་མ་

ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་རྟུས་ཤིང་དང་བཅས་ནས་ནན་ཏན་གྱིས་བསམས་ན། ལོ་བརྒྱར་ཡང་མི་སྐྱེ་སྙམ་པ་ཞིག་ཀྱང་འདུས་བྱས་སོ་ན་མི་སྡོད་པས་ཅི་ཞིག་ལྟར་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན་གསུང་ངོ་།

Dolpa once stated,

> You must along the way undertake practices to amass the energy of good deeds, and to purify yourself of spiritual obstacles. So too you must make supplication to the angels, and to your Lama. If then you put all your heart into contemplating this attitude, if you focus on it, you will be able to attain it. Things produced by causes have a basic nature that they can never just stay the same, and you will find that you can arrive at certain kinds of attitudes that you thought you could never develop in a thousand years of trying.

།ཀ་མ་བ་ལ་དམིགས་པ་སྔོ་བར་ཞུས་ཙ་ན་སྔ་མ་སྐྱོར་སྐད། འཕྲོ་ནས་ཞུས་ཙ་ན་འཕྲོ་ཡི་མ་ཐོད་པ་ཞེས་གསུང་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་བློས་ལྕོགས་ན་སྔར་བཤད་པ་བཞིན་བསྒོམ་ཞིང་། མ་ལྕོགས་ན་རྩ་བ་གསུམ་ལ་རྒྱུ་མཚན་དགུ་ཇི་ལྟར་འཚམ་པ་རེ་བཟུང་ལ། གསོད་སར་འཁྲིད་པ་ལ་རྒྱུན་བཏགས་པ་ལྟར་ཚེ་འདིའི་བྱ་བ་རྣམས་ལས་ཡིད་མ་ལོག་གི་བར་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་དང་དལ་འབྱོར་དང་མི་རྟག་པའི་སྐོར་རྣམས་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་གང་ན་འདུག་ཀྱང་སྐབས་དེ་དང་དེའི་ཉམས་ལེན་དུ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་བསྐྱངས་ན་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་རྣམས་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པར་འགྱུར་ཏེ་སྐབས་གཞན་དུ་འང་དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།

They say too that when someone would ask Kamawa if they could move on to a new spiritual topic he would say, "Work again on the old one." When they asked if he could finish up the old one, he would say, "There is no finish to the old one." So if your mind can handle it, do the meditation as I have described it above. If your mind cannot handle it, then try to absorb as many of the nine reasons for the three principles as fits your capacity.

Meditate over and over on your death until you gain a complete disgust for the activities of this life; until you can think of them like a man on his way to the site of his execution, stopping to put on some fine jewelry.

The subjects of how to serve a spiritual guide, of the spiritual fortune and leisure of this life, and of our impermanence are found throughout the supreme form of speech, the word of the Buddha, and the commentaries upon it. You must come to realize that these are instructions to be put into practice at each point where they occur, and so you should actually undertake them at each step.

If you do so, then you will be able to grasp the true intent of the victorious Buddhas quite easily. You should apply this advice to each of the other sections here as well.

།གཉིས་པ་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་བསམ་པ་ནི།

This brings us to our second major division, which is the contemplation of what will happen to us in our next life. This involves thinking about the relative happiness and suffering of the higher and lower realms.